

บทแปลเรื่อง “คลังศัพท์ครอบครัว: ชีวิตในความทรงจำของนาตาเลีย
กินชบูร์ก” ของ นาตาเลีย กินชบูร์ก พร้อมบทวิเคราะห์

โดย

นางสาวบุญรัตน์ ดัดสอน

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการแปลภาษาอังกฤษและไทย ภาควิชาภาษาอังกฤษ
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ปีการศึกษา 2567

A TRANSLATION OF 'FAMILY LEXICON' BY NATALIA GINZBURG
WITH AN ANALYSIS

BY

MISS BOONYARAT DUDSORN

AN INDEPENDENT STUDY SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE
REQUIREMENTS FOR THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
IN ENGLISH-THAI TRANSLATION
DEPARTMENT OF ENGLISH
FACULTY OF LIBERAL ARTS
THAMMASAT UNIVERSITY
ACADEMIC YEAR 2024

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คณะศิลปศาสตร์

การค้นคว้าอิสระ

ของ

นางสาวบุญรัตน์ ดัดสอน

เรื่อง

บทแปลเรื่อง “คลังศัพทครอบครัว: ชีวิตในความทรงจำของนาตาเลีย กินซบูร์ก”
ของ นาตาเลีย กินซบูร์ก พร้อมบทวิเคราะห์

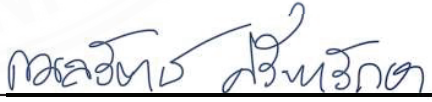
ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

เมื่อ วันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2568

ประธานกรรมการสอบการค้นคว้าอิสระ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริรัตน์ ณ ระนอง)

กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ

(อาจารย์ ดร. กมลรัตน์ ศรีหารักษา)

คณบดี

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาสพงศ์ ศรีพิจารณ์)

หัวข้อการค้นคว้าอิสระ	บทแปลเรื่อง "คลังศัพท์ครอบครัว: ชีวิตในความทรงจำของนาตาเลีย กิ้นซ์บูร์ก" ของ นาตาเลีย กิ้นซ์บูร์ก พร้อมบทวิเคราะห์
ชื่อผู้เขียน	นางสาวบุญรัตน์ ดัดสอน
ชื่อปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	สาขาวิชาการแปลภาษาอังกฤษและไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ	อาจารย์ ดร. กมลรัตน์ ศรีหารักษา
อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระร่วม	-
ปีการศึกษา	2567

บทคัดย่อ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทฤษฎีการแปลบทร้อยกรองและคำสบลและคำหยาบ โดยศึกษาจากวรรณกรรม เรื่อง Family Lexicon ของ นาตาเลีย กิ้นซ์บูร์ก นักเขียนหญิงคนสำคัญของอิตาลี

จากการศึกษาพบว่า การแปลบทร้อยกรองตามทฤษฎีของ James S. Holmes มีกลวิธีการแปลหลักอยู่ 2 แบบ คือ 1. การแปลแบบรักษารูปแบบ และ 2. การแปลแบบรักษาเนื้อหา ผู้ศึกษาเลือกใช้การแปลแบบรักษารูปแบบ (Mimetic Form) ในกรณีที่ 1) ต้นฉบับเป็นบทร้องสำหรับละครโอเปร่า 2) ต้นฉบับมีหน้าที่สื่อให้ผู้อ่านเข้าใจถึงวัฒนธรรมและลักษณะของบทร้อยกรองแบบตะวันตก และ 3) ต้นฉบับมีหน้าที่สื่อให้ผู้อ่านเข้าใจลักษณะร่วมของครอบครัวผู้เขียน คือ การแต่งงาน ผู้แปลจะเลือกใช้การแปลแบบรักษาเนื้อหา (Organic Form) ในกรณีที่ 1) ไม่สามารถถ่ายทอดเนื้อหาออกมาได้อย่างครบถ้วนและสื่อความเมื่อใช้วิธีการแปลแบบรักษารูปแบบ 2) พิจารณาแล้วว่าเนื้อหาสำคัญกว่ารูปแบบและ 3) การปรับรูปแบบให้เข้ากับภาษาปลายทางจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้นและมีอรรถรสในการอ่านเพิ่มขึ้น

การแปลคำสบลและคำหยาบ ผู้ศึกษาใช้กลวิธีการแปล ดังนี้ 1) แปลตรงตัว 2) ลดความรุนแรงของคำ 3) ปรับระดับภาษา 4) ปรับให้เข้ากับภาษาปลายทาง กลวิธีเหล่านี้ถูกนำมาใช้โดยพิจารณาจาก 1) บุคลิกของตัวละคร 2) ความสัมพันธ์ของตัวละคร 3) บริบทของสถานการณ์ 4) วัฒนธรรมปลายทางของผู้รับสาร คำสบลและคำหยาบคายที่พบจะเป็นคำเหยียดหยามเกี่ยวกับสติปัญญามากถึงร้อยละ 70 บางครั้งมีคำแปลในภาษาไทยเป็นคำเดียวกัน เช่น nitwit, numskull,

dimwit เป็นต้น เหล่านี้แปลว่าคนโง่ แต่ผู้แปลไม่สามารถใช้คำแปลเดียวกันกับทุกคำศัพท์ได้ ดังนั้น ผู้แปลอาจต้องศึกษาไปถึงรากศัพท์ เจตนาในการใช้คำ จะทำให้บทแปลมีอรรถรสมากขึ้นและไม่จำเจ

คำสำคัญ: การแปลบทร้อยกรอง, คำสบลและคำหยาบคาย, นาดาลีเย กินซ์บูร์ก

An Independent Study Title	A TRANSLATION OF 'FAMILY LEXICON' BY NATALIA GINSBURG WITH AN ANALYSIS
Author	Miss Boonyarat Dudsorn
Degree	Master of Arts
Major Field/Faculty/University	English-Thai Translation Faculty of Liberal Arts Thammasat University
An Independent Study Advisor	Dr. Kamonrat Sriharuksa
An Independent Study Co-Advisor	-
Academic Year	2024

ABSTRACT

This independent study studied translation strategies for poetry and swearwords/abusive words in the novel *Lessico familiare* (Family Lexicon, 1963) by the Italian author Natalia Ginzburg. Results identified two main poetry translation strategies, following the approach of James S. Holmes: 1) form-derivative (mimetic and analogical); and 2) content-derivative (organic and deviant form). Mimetic Form is used when the source text (ST) 1) is an opera libretto or aria; 2) conveys Western poetic culture and characteristics; and 3) portrays common characteristics of the author's family versifying skills. Organic form is used when ST content 1) cannot be fully conveyed by form-derivative translation; 2) is more important than form; and 3) changing the form clarifies meaning and enhances reader appreciation.

Swearwords translation strategies: 1) literal translation; 2) Softening; 3) register shift; and 4) cultural shift. These strategies are based on 1) the nature of characters 2) interpersonal relationships; 3) plot contexts 4) target text (TT) culture. Up to 70 percent of swearwords are intelligence-related insults. Some have synonymous meanings in Thai language: nitwit, numbskull, and dimwit to convey stupidity. To avoid unacceptable repetition, researching etymologies and intent are needed to make the TT lively and varied.

Keywords: Poetry Translation, Swearwords, Natalia Ginzburg

กิตติกรรมประกาศ

กราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. กมลรัตน์ ศรีหารักษา ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ เอาใจใส่ และอดทนกับการทำสารนิพนธ์อันยาวนาน รวมถึงช่วยให้กำลังใจจนผู้วิจัยสามารถปิดเล่มและจบการศึกษาได้ในที่สุด

กราบขอบพระคุณ ผศ.ดร.ศิริรัตน์ ณ ระนอง กรรมการสารนิพนธ์ ที่กรุณาให้คำชี้แนะเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงงานวิจัยให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กราบขอบพระคุณคณาจารย์ในโครงการการแปลฯ ทุกท่านสำหรับความรู้อันล้ำค่าที่ตั้งใจมอบให้ผู้วิจัยและเพื่อนนักศึกษา ขอบคุณคุณวราภรณ์ ศิริศรี (ไอซ์) เจ้าหน้าที่ประจำโครงการฯ ที่คอยช่วยเหลือในทุกเรื่อง ขอบคุณเพื่อนร่วมหลักสูตรทุกท่าน การได้เข้าศึกษาภายใต้โครงการฯ นี้ถือเป็นโอกาสอันสำคัญยิ่งในชีวิต

กราบขอบพระคุณ ศ.ดร.นภดล ขาติประเสริฐ ที่กรุณาถามไถ่และให้กำลังใจผู้วิจัยมาโดยตลอด

ขอบคุณครอบครัวที่ตั้งใจรอความสำเร็จในครั้งนี้อย่างเข้าใจ

ขอบคุณ อ.ดร.วาสิฏฐี ชัยพันธ์ เพื่อนผู้ล่งลับ ที่ผลักดันให้ผู้วิจัยศึกษาต่อในระดับปริญญาโท โครงการการแปลฯ และคอยเป็นพลังใจอันสำคัญให้ผู้วิจัยจนสำเร็จการศึกษา

บุญรัตน์ ดัดสอน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(5)
สารบัญตาราง	(8)
สารบัญภาพ	(9)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญ	1
1.2 เรื่องย่อ	2
1.3 ประเด็นทางภาษาที่นำมาวิเคราะห์	3
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 ความหมายของการแปล	5
2.2 ทฤษฎีการแปล	6
2.3 ทฤษฎีการแปลวรรณกรรม	7
2.3.1 ทฤษฎีการแปลวรรณกรรมของวัลยา วิวัฒน์ศร	7
2.3.1.1 การพิจารณากลวิธีการประพันธ์และการแปล	7
1) มุมมอง	7
2) บุคลิก ลักษณะตัวละคร	8
3) มิติสถานที่และมิติเวลา	9

2.3.1.2 การพิจารณาภาษาและการแปล	10
1) ภาษาเก่า-ภาษาใหม่	10
2) ระดับภาษา	11
3) เสียงในภาษา	14
2.4 ทฤษฎีการแปลบทร้อยกรอง/กลอน	14
2.4.1 ทฤษฎีการแปลบทร้อยกรอง/กลอนของ James S. Holmes	15
2.4.2 ทฤษฎีการแปลบทร้อยกรอง/กลอนของสัญญาวิ สายบัว	15
2.4.3 การแปลได้ (Translatability) และ การแปลไม่ได้ (Untranslatability)	18
2.5 ทฤษฎีการแปลคำสวดและคำหยาบ	20
บทที่ 3 ตำนฉบับและบทแปล	23
บทที่ 4 การวิเคราะห์ประเด็นที่ศึกษา	82
4.1 ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการแปลบทร้อยกรอง	82
4.1.1 Mimetic Form	82
4.1.2 Organic Form	86
4.2 ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการแปลคำสวดและคำหยาบคาย	92
4.2.1 การรักษาหรือคงคำไว้โดยการแปลตรงตัว	92
4.2.2 การรักษาหรือคงคำไว้โดยการลดความรุนแรงของคำ	98
4.2.3 การรักษาหรือคงคำไว้โดยการปรับระดับภาษา	100
4.2.4 การรักษาหรือคงคำไว้โดยการปรับให้เข้ากับวัฒนธรรมปลายทาง	102
บทที่ 5 สรุป	106
รายการอ้างอิง	108

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 กลวิธีการแปลคำสภหรือคำหยาบ	22
4.1 สรูลคำสภและคำหยาบคยที่พบ	104

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
3.1 Fontina Cheese	72
3.2 Mountain Chalets	72
3.3 Hobnailed Boots	73
3.4 Balaclava Helmet	73
3.5 Snow Goggles	74
3.6 Crampons	74
3.7 Pitons	74
3.8 Ice Axes	75
3.9 เครื่องแต่งกายสตรีในยุโรปช่วงก่อนทศวรรษ 1920	76
3.10 เครื่องแต่งกายสตรีในยุโรปช่วงทศวรรษ 1920-1930	76
3.11 หมวกทรง Bouffant	77
4.1 แผนผังกายภาพสร้างคางค์ 28	88

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญ

Family Lexicon เป็นนิยายที่แปลมาจากภาษาอิตาลี ประพันธ์โดยนาตาเลีย กินซบูร์ก (Natalia Ginzburg) นักเขียนหญิงชาวอิตาลี ตีพิมพ์ครั้งแรกใน ค.ศ. 1963 ในชื่อ *Lessico Famigliare* นิยายเล่มนี้ถือเป็นหนังสือสำคัญเล่มหนึ่งในวงการวรรณกรรมอิตาลีในศตวรรษที่ 20 โดยได้รางวัล Strega¹ ซึ่งเป็นรางวัลอันทรงเกียรติสูงสุดในวงการวรรณกรรมอิตาลีเมื่อ ค.ศ. 1963 และผู้เขียนได้รับการยกย่องให้เป็นหนึ่งในนักเขียนผู้ยิ่งใหญ่ของอิตาลีร่วมกับนักเขียนร่วมสมัยในยุคหลังสงครามโลกอย่าง อัลแบร์โต โมราเวีย (Alberto Moravia), เซซारे ปาเวเซ (Cesare Pavese), และ จอร์จีโอ บาสซานิ (Giorgio Bassani)

นิยายเล่มนี้มีการแปลเป็นภาษาอังกฤษทั้งหมด 3 ครั้ง คือ

- 1) Family Sayings แปลโดย D.M. Low (1963)
- 2) The Things We Used to Say แปลโดย Judith Woolf (1977)
- 3) Family Lexicon แปลโดย Jenny McPhee (2017)

สารนิพนธ์นี้ ผู้วิจัยเลือกศึกษา Family Lexicon ฉบับแปลโดยเจนนี่ แมคฟี (Jenny McPhee) ซึ่งได้รับคำชื่นชมอย่างมากว่าเป็นการแปลที่ไหลลื่น สวยงาม และสามารถเก็บเนื้อความและถ่ายทอดเนื้อหาออกมาได้อย่างครบถ้วนมากที่สุด การแปลของแมคฟีทำให้ถ้อยคำมีความเป็นธรรมชาติอย่างภาษาปลายทางมากขึ้น งานเขียนของกินซบูร์กสร้างอุปสรรคทางภาษาที่ทำนายผู้แปลอย่างมาก ดังนั้นแมคฟีจึงได้รับคำชื่นชมว่าสามารถจัดการกับอุปสรรคเหล่านี้ได้ดี จิน บอนเนอร์² (Jeanne Bonner) นักเขียน บรรณาธิการ และนักแปลคนสำคัญในวงการการแปลวรรณกรรมอิตาลีเป็นภาษาอังกฤษเคยให้ความเห็นไว้ว่า แมคฟีจะต้องตกใจที่รู้ว่ามีผู้อ่านจำนวนมากมักจะลืมไปว่าหนังสือเล่มนี้มีต้นฉบับเป็นภาษาอิตาลี

เจนนี่ แมคฟีมีชื่อเข้าชิงรางวัลการแปลภาษาอิตาลีประเภทร้อยแก้วประจำปี 2018 ของสมาคมนักแปลวรรณกรรมอเมริกัน (American Literary Translators Association - ALTA) จาก

¹ Strega Prize (Italian: Premio Strega) เป็นรางวัลด้านวรรณกรรมที่มีชื่อเสียงที่สุดในอิตาลี เริ่มมอบครั้งแรกใน ค.ศ. 1947 รางวัลนี้จะมอบให้กับผลงานวรรณกรรมที่เขียนขึ้นเป็นภาษาอิตาลีโดยไม่จำกัดว่านักเขียนจะมีสัญชาติใด ผลงานที่ได้รับรางวัลในปีล่าสุด (2024) คือนิยายเรื่อง *L'età fragile* ของ Donatella Di Pietrantonio

² Jeanne Bonner นักเขียน นักแปลคนสำคัญ และเป็นกรรมการตัดสินรางวัลการแปลภาษาอิตาลีประเภทร้อยแก้วของสมาคมนักแปลวรรณกรรมอเมริกัน

ผลงานการแปล Family Lexicon กรรมการยกย่องการแปลของแมคฟีว่าเป็นงานแปลภาษาอังกฤษที่ดีที่สุดสำหรับหนังสือคลาสสิก

นาตาเลีย กินชบุร์ก (14 กรกฎาคม ค.ศ. 1916 - 7 ตุลาคม ค.ศ. 1991) เป็นหนึ่งในนักเขียนหญิงคนสำคัญที่สุดของอิตาลีช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ผลงานของเธอมุ่งเน้นเกี่ยวกับ การสำรวจความสัมพันธ์ในครอบครัว การเมืองและปรัชญาระหว่างและหลังปีที่ฟาสซิสต์อยู่ในอำนาจ และช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง ผลงานส่วนใหญ่ของเธอได้รับการแปลเป็นภาษาอังกฤษและตีพิมพ์ในสหราชอาณาจักรและสหรัฐอเมริกา ช่วงทศวรรษที่ 1930 เธอเป็นนักเคลื่อนไหวและเข้าเป็นส่วนหนึ่งของพรรคคอมมิวนิสต์อิตาลี ในปี 1983 กินชบุร์กได้รับเลือกเป็นสมาชิกรัฐสภาจากกรุงโรมในฐานะผู้สมัครอิสระ

1.2 เรื่องย่อ

กินชบุร์กเขียนหนังสือเล่มนี้จากความทรงจำในขณะใช้ชีวิตอยู่ที่กรุงลอนดอนช่วงทศวรรษ 1960s แม้จะถูกจัดให้อยู่ในประเภทนิยาย แต่เนื้อเรื่องและตัวละครล้วนมีตัวตนอยู่จริง นิยายเรื่องนี้เป็นบันทึกความทรงจำของครอบครัวที่น่าสนใจ เนื้อเรื่องเล่าผ่านบทสนทนาที่ผู้เขียนจำได้ รวมถึงวิถีหรือประโยคที่สมาชิกในครอบครัวใช้สื่อสารกันในชีวิตประจำวัน เป็นบทสนทนาที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของครอบครัวผู้เขียน ครอบครัวนี้มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ในแง่ที่ว่าพวกเขาเป็นหนึ่งในผู้สนับสนุนสำคัญของกลุ่มต่อต้านฟาสซิสต์

เหตุการณ์ในเรื่องเริ่มต้นที่เมืองตูริน ประเทศอิตาลีตั้งแต่ผู้เขียนยังเด็ก บอกเล่าเรื่องราวโดยผู้เขียนที่เป็นลูกสาวคนสุดท้อง กินชบุร์กมีพี่อีก 4 คน คือ จีโน (ช), ปาโปลา (ญ), อัลแบร์โต (ช) และมารีโอ (ช) การเล่าเรื่องเป็นมุมมองจากลูกคนสุดท้องที่ได้ยินได้เห็นสิ่งแปลกๆ ที่พ่อ แม่ และพี่น้องพูดและกระทำ ภาษาคืออัตลักษณ์สำคัญของครอบครัวนี้และเป็นองค์ประกอบสำคัญใน Family Lexicon ประกอบด้วยเพลงที่จำได้เพียงครั้งเดียว บทร้อง บทกวีในวัยเด็กของกินชบุร์กและชื่อเล่นที่ใช้เรียกเพื่อนบ้านและครอบครัวอื่น คำพูดที่ใช้สื่อสารกันภายในครอบครัววงแสดงให้เห็นลักษณะนิสัย พฤติกรรม และวิธีสนทนาระหว่างสมาชิกในครอบครัว รวมไปถึงเพื่อนและคนรู้จัก

Family Lexicon เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในช่วงทศวรรษที่ 1920-1950 อิตาลีในขณะนั้นอยู่ภายใต้การปกครองของกลุ่มฟาสซิสต์ที่นำโดยเบนิโต มุสโสลินี (Benito Mussolini) ถือเป็นยุคที่ฟาสซิสต์ (Fascist) เรื่องอำนาจ มุสโสลินียึดครองประเทศอย่างเบ็ดเสร็จและต่อมาได้นำไปสู่กฎหมายเชื้อชาติและร่วมมือกับอดอล์ฟ ฮิตเลอร์ (Adolf Hitler) ในสงครามโลกครั้งที่ 2

นิยายเริ่มต้นในช่วงที่ผู้เขียนเป็นเด็ก อิตาลีกำลังเผชิญหน้าและต่อสู้กับลัทธิฟาสซิสต์ ลัทธิเผด็จการ ลัทธิต่อต้านชาวยิว และลัทธิชาตินิยม (ช่วงก่อนสงคราม) ต่อด้วยช่วงที่ปกครองโดยกลุ่มฟาสซิสต์และช่วงสงคราม นักประพันธ์และกวีถูกควบคุมอย่างหนักจนไม่สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ และช่วงหลังสงคราม ผู้คนเหมือนตื่นจากฝันร้ายและกลับมาใช้ชีวิตของตนเองได้อย่างอิสระในช่วงแรก จากนั้นเป็นช่วงที่มีการใช้ภาษาเพื่อสนับสนุนงานทางการเมืองและสุนทรียศาสตร์อย่างสร้างสรรค์ เหตุการณ์มาจบลงที่การฆ่าตัวตายของนักเขียนชื่อดัง เซซาเร ปาเวเซ ในปี 1950 ซึ่งเป็นช่วงที่อิตาลีกำลังเริ่มต้นฟื้นตัวหลังจากบอบช้ำจากสงครามโดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจ

นิยายเรื่องนี้ต่างจากนิยายเล่มอื่นคือ เนื้อเรื่องไม่ได้เชื่อมต่อกันอย่างละเอียดในเชิงโครงสร้าง ผู้อ่านจะเห็นภาพช่วงชีวิตก่อนสงคราม ระหว่างสงคราม และหลังสงครามโลกของผู้เขียน และคนที่เกี่ยวข้อง เหตุการณ์ช่วงสงครามและหลังสงครามเป็นช่วงชีวิตที่น่าสนใจ แต่ช่วงชีวิตก่อนสงครามของครอบครัวปัญญาชนชั้นกลางชาวอิตาลีของผู้เขียนก็มีเสน่ห์ไม่แพ้กัน

นิยายบอกเล่าเรื่องราวผ่านมุกตลกเฉพาะกลุ่ม คำดำ และคำพูดซ้ำๆ ที่เข้าใจกันภายในครอบครัว ทำให้ผู้อ่านรู้สึกเหมือนกำลังเดินเข้าไปในเรื่องราวอันยาวไกลไม่มีที่สิ้นสุดเพราะนอกจากจะไม่มีช่วงเวลาบอกแล้ว นิยายเล่มนี้ยังไม่ได้แบ่งเป็นบท เป็นแต่เพียงย่อหน้าที่ต่อเนื่องกันไปเรื่อยๆ เท่านั้น ผู้เขียนอธิบายถึงคลังคำศัพท์ของครอบครัวว่าเป็น ภาษาละตินของเรา พจนานุกรมของอดีตของเรา และ เป็นพื้นฐานของความเป็นหนึ่งเดียวของครอบครัวเรา

1.3 ประเด็นทางภาษาที่นำมาวิเคราะห์

หนังสือนำเสนอชีวิตความเป็นอยู่ของครอบครัวเลวี (Levi) ในลักษณะความเรียงที่เล่าเรื่องตามเหตุการณ์แทรกด้วยบทสนทนา รวมถึงแทรกด้วยบทร้องในบางช่วง

ผู้วิเคราะห์เลือกศึกษาเนื้อหาตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงหน้า 32 ซึ่งเป็นช่วงแรกของชีวิตผู้เขียน เนื้อหาในช่วงนี้มีลักษณะเด่น 2 เรื่องที่น่าสนใจคือ บทร้อยกรอง และ คำสบล ซึ่งปรากฏอยู่อย่างกระจ่ายตัวในช่วงแรกของนิยาย ทั้งสองประเด็นมีความน่าสนใจและมีความท้าทายในการแปล ผู้แปลจะต้องใช้การวิเคราะห์ทางภาษาและวัฒนธรรม นอกจากนั้นทั้งสองประเด็นยังมีผู้ศึกษาไม่มากนัก ผู้ศึกษาจึงคิดว่าการศึกษาประเด็นดังกล่าวจะช่วยเพิ่มองค์ความรู้ให้กับวงการแปลได้ไม่มากก็น้อย

เสน่ห์ของนิยายเรื่องนี้อยู่ที่คำศัพท์ที่ถูกนำมาใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ของครอบครัว โดยเฉพาะผู้เป็นบิดาที่มักจะมีคำแปลกใหม่หรือการนำคำมาใช้ในสถานการณ์ที่คนทั่วไปไม่ใช่ เช่น การใช้คำว่า “negroes” เพื่ออธิบายถึงคนที่เงอะงะ งุ่มง่าม และขี้ขลาด รวมถึงคนที่แต่งตัวไม่

เหมาะสม ไม่รู้วิธีการปิ่นเขา และพูดภาษาต่างประเทศไม่ได้ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีส่วนที่เป็นบทร้อง ซึ่งผู้เขียนเล่าว่าเป็นความทรงจำของแม่สอดแทรกอยู่เป็นระยะ ผู้ศึกษาจึงเห็นว่าเป็นความน่าสนใจ ของนิยายเล่มนี้ที่มีทั้งงานร้อยแก้วและงานร้อยกรองในเล่มเดียวกัน นับเป็นสิ่งที่ท้าทายสำหรับการ แปลและการศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการแปล จะทำให้ผู้ศึกษาได้เข้าใจประเด็นทางภาษาเฉพาะด้านที่ ปรากฏในต้นฉบับ ได้ใช้กระบวนการและกลวิธีการแปลเพื่อแก้ปัญหาในการแปลและผลิตงานแปลที่ มีคุณภาพได้

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความหมายของการแปล

ไม่มีสองภาษาใดที่เหมือนกันโดยสิ้นเชิง ทั้งในแง่ของความหมายหรือวิธีการที่ภาษานั้นถูกนำมาเรียบเรียงประกอบขึ้นเป็นวลีหรือประโยค จึงเป็นเหตุให้ไม่มีความเหมือนกันอย่างสมบูรณ์ระหว่างภาษาสองภาษา ดังนั้นการแปลที่ต้องตรงกันอย่างสมบูรณ์ในทุกองค์ประกอบจึงไม่มีทางเป็นไปได้ (Venuti, edited, 2012: 141)

ดวงตา สุกพล (2541: 6) กล่าวว่า “การแปลถือได้ว่าเป็นการถ่ายทอดภาษา วัฒนธรรม และการสื่อสารความคิดจากภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่ง”

สัญญาวิ สายบัว (2542: 2) ให้ความหมายการแปลไว้ว่า “การแปลเป็นเรื่องของการถ่ายทอดความหมายและรูปแบบของการเสนอความหมาย การแปลจึงสัมพันธ์กับภาษาอย่างใกล้ชิด ในแง่ของการเอาภาษามาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อให้การถ่ายทอดความหมายและรูปแบบของความหมายประสบความสำเร็จ”

เจ. ซี. แคทฟอร์ด (J.C. Catford 1978 อ้างถึงใน สัญญาวิ สายบัว, 2542: 3) กล่าวว่า “การแปลคือการใช้ภาษาอีกภาษาหนึ่งเพื่อสื่อความหมายที่แสดงโดยภาษาเดิม ภาษาจึงเป็นเครื่องมือที่นักแปลนำมาใช้เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้”

นิวมาร์ค (Newmark, 1988: 7 อ้างถึงใน ดวงตา สุกพล, 2541: 3) กล่าวว่า การแปลเป็นความชำนาญที่ประกอบด้วยความพยายามที่จะแทนที่สารหรือข้อความในภาษาหนึ่งด้วยสารหรือข้อความในอีกภาษาหนึ่ง

นิยามการแปลของยูจีน ไนดา (Eugene Nida) ที่สรุปโดยดวงตา สุกพล บอกไว้ว่า การแปลเป็นทั้งศาสตร์และศิลปะ คือ การแปลนั้นเป็นเรื่องที่ศึกษาวิเคราะห์ได้ นำมาประกอบเรียงขึ้นเป็นทฤษฎีได้และอาจใช้ความรู้และทฤษฎีต่างๆ จากศาสตร์อื่นมาประยุกต์หรือใช้ช่วยในการอธิบายหรือวิเคราะห์ได้ เช่น ความรู้ทางด้านภาษาศาสตร์ (Linguistics) หรือภาษาศาสตร์เปรียบเทียบ (Comparative Linguistics) และในเวลาเดียวกันก็เป็นศิลปะด้วย ดวงตา สุกพล (2541: 5)

ลาร์สัน (Larson, 1998) กล่าวว่า การแปลคือการเปลี่ยนของรูปแบบจากภาษาต้นทางไปยังภาษาปลายทาง รูปแบบนี้สามารถเป็นได้ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน ซึ่งอยู่ในรูปของคำ วลี อนุประโยค ประโยค และย่อหน้า

จากความหมายทั้งหมดข้างต้นอาจสรุปได้ว่า การแปล คือ กระบวนการสื่อสารหรือถ่ายทอดความหมายและรูปแบบของความหมายผ่านเครื่องมือ คือ ภาษา ซึ่งรูปแบบนี้สามารถเป็นได้ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน โดยถ่ายทอดหรือสื่อสารจากภาษาหนึ่งไปสู่อีกภาษาหนึ่ง ซึ่งจะประสบผลสำเร็จได้นั้นต้องอาศัยความชำนาญและการประยุกต์ใช้ศาสตร์อื่นร่วมด้วย การแปลจึงมีความสำคัญในการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม

2.2 ทฤษฎีการแปล

การแปลในช่วงศตวรรษที่ 20 มีความเป็นศาสตร์มากขึ้น นักทฤษฎีที่โดดเด่นและถือว่ามีอิทธิพลต่อการการแปลคือ ยูจีน ไนดา กับหนังสือชื่อ *Toward a Science of Translating* ตีพิมพ์ครั้งแรก ใน ค.ศ. 1964 ไนดาแบ่งประเภทการแปลออกเป็น 2 แบบคือ Formal Equivalence และ Dynamic Equivalence ซึ่งกลายมาเป็นแนวทางพื้นฐานสำหรับนักทฤษฎีในปัจจุบัน แม้นักทฤษฎีในปัจจุบันจะพยายามศึกษาและแบ่งประเภทการแปลไปในลักษณะต่างๆ แต่การแปลแบบเน้นรูปแบบและเน้นความหมายก็ยังคงเป็นพื้นฐานของการแปล

การแปลแบบเน้นรูปแบบ หรือการแปลแบบตรงตัว หลักสำคัญคือการแปลที่รักษารูปแบบ หรือ form ในต้นฉบับเอาไว้อย่างเคร่งครัด แม้ความเคร่งครัดนั้นจะทำให้ความหมายหรือเจตนาของสารผิดเพี้ยนไปจากความเป็นจริงก็ตาม บทแปลที่สำเร็จออกมาจะเป็นบทแปลที่อ่านยาก เข้าใจยาก แทบจะไม่สามารถสื่อความได้เนื่องจากความแตกต่างทางลักษณะภาษา แนวคิด และวัฒนธรรมของของภาษาต้นฉบับและภาษาปลายทาง การแปลประเภทนี้มักจะเป็นการแปลเพื่อศึกษาตัวภาษาหรือศึกษาวัฒนธรรมของต้นฉบับผ่านทางภาษา

การแปลแบบเน้นความหมาย หลักสำคัญจะอยู่ที่ผู้รับสาร กล่าวคือผู้แปลจะแปลสารโดยยึดความเข้าใจของผู้รับสารในภาษาปลายทางเป็นหลัก การแปลจะมีความยืดหยุ่นกว่าแบบแรกและให้น้ำหนักการพิจารณาไปที่เงื่อนไขทางวัฒนธรรมและบริบทแวดล้อม ภาษาสองภาษาย่อมมีความแตกต่างกัน ดังนั้น การแปลในรูปแบบนี้จะกระทำการตีความและปรับแต่งเพื่อให้เป็นที่เข้าใจในวัฒนธรรมของภาษาปลายทาง การแปลลักษณะนี้จะพบในการแปลวรรณกรรม งานที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม หรืองานที่ต้องการสื่อให้เห็นถึงเจตนาหรือใจความสำคัญของต้นฉบับ

การแปลทั้งสองกลุ่มถือเป็นพื้นฐานสำคัญของการแปลในปัจจุบัน ผู้แปลสามารถเลือกใช้ได้ตามวัตถุประสงค์เพื่อให้งานแปลที่ออกมามีคุณภาพและมาตรฐานอย่างที่ผู้แปลต้องการ

2.3 ทฤษฎีการแปลวรรณกรรม

วัลยา วิวัฒน์ศร (2545) กล่าวว่า “การแปลวรรณกรรมคือการ ถ่ายทอดความหมาย และวรรณศิลป์จากตัวบทภาษาหนึ่งไปเป็นตัวบทอีกภาษาหนึ่งถึงระดับการสร้างสรรคของนักประพันธ์ โดยยังรักษาบริบททางวัฒนธรรมในต้นฉบับและคำนึงถึงผู้อ่านฉบับแปลเสมอกัน” และ “ผู้แปลควรมี ความรู้ทั้งด้านภาษาและเนื้อหาในเรื่องที่จะแปล รวมทั้งเนื้อหานอกตัวบทวรรณกรรม ได้แก่ กลวิธีการ ประพันธ์ บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่กล่าวถึงในเรื่องความรู้เกี่ยวกับนักประพันธ์ และบริบททาง สังคมและวัฒนธรรมในยุคสมัยของเขา”

สิทธา พินิจภูวดล (2529) กล่าวถึงหลักการสำคัญในการแปลวรรณกรรมไว้ว่า “สิ่ง สำคัญที่สุดในการแปลงานวรรณกรรม คือ การรักษาความหมายเดิมไว้ให้ครบถ้วนถูกต้อง ไม่ เปลี่ยนแปลง ไม่กลายเป็นตรงกันข้าม รักษาของของความหมายเดิมไว้ให้เป็นรสเดียวกัน”

นิวมาร์ค (Newmark, 1988: 47) กล่าวว่า การแปลงานวรรณกรรมคือ “The expressive components of 'expressive' texts (unusual syntactic structures, collocations, metaphors, words peculiarly used, neologisms) are rendered closely,…”

ดังนั้น การแปลวรรณกรรมจึงหมายถึงการถ่ายทอดความหมายจากต้นฉบับไปยังภาษา ปลายทางโดยในซั้ทกษะในระดับของนักประพันธ์ และยังคงรักษาความหมายและอรรถรสของบท แปลในภาษาปลายทางไว้ได้อย่างใกล้เคียงต้นฉบับมากที่สุด

ผู้ศึกษาเลือกใช้ทฤษฎีการแปลวรรณกรรมของวัลยา วิวัฒน์ศร เนื่องจากวัลยาเป็นนัก ทฤษฎีชาวไทยที่มีประสบการณ์การแปลภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ (อังกฤษและฝรั่งเศส) และ แปลภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทย ดังนั้น ทฤษฎีที่สังเคราะห์จากองค์ความรู้ของวัลยาจึงมีมุมมอง เพิ่มเติมที่ช่วยให้นักแปลที่ต้องการทำงานแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศ สามารถผลิตงาน แปลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การพิจารณาเรื่องมุมมอง เรื่องเสียงและความหมาย และประเด็น อื่นๆ ทฤษฎีการแปลวรรณกรรมของวัลยาสามารถนำแนวทางไปปรับใช้เพื่อพิจารณาและเลือกใช้แนว ทางการแปลต้นฉบับได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.3.1 ทฤษฎีการแปลวรรณกรรมของวัลยา วิวัฒน์ศร

2.3.1.1 การพิจารณากลวิธีการประพันธ์และการแปล

1) มุมมอง

แปลควรพิจารณาว่าผู้แต่งใช้มุมมองแบบใดในการนำเสนอ มุมมองแบ่ง ได้เป็น 2 แบบ คือ 1. มุมมองแบบทรงคนะจำกัดขอบเขต คือ การที่ผู้เล่าเรื่องถูกนำเสนอในนิยายใน ฐานะตัวละครตัวหนึ่ง อาจเป็นตัวละครเอกที่เล่าเรื่องตนเองและใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 หรืออาจเป็นตัว

ละครเอกที่ไม่เปิดเผยตัวโดยเลียงไปใช้สรรพนามบุรุษที่ 3 ก็ได้ ผู้แปลที่เลือกใช้มุมมองแบบนี้จะไม่มีค้อยมีปัญหาเกี่ยวกับการแปลสรรพนามโดยจะเลือกแปลสรรพนามตามที่คุณประพันธ์ใช้ และ 2. มุมมองแบบทรศนะไร้ขอบเขต คือการที่คุณเล่าเรื่องไม่ได้ถูกนำเสนอในฐานะตัวละคร และรู้จักตัวละครทุกตัวในเรื่องเป็นอย่างดี รู้ไปจนถึงความรู้สึกนึกคิดของตัวละครทั้งในระดับจิตสำนึกและจิตใต้สำนึก หากผู้แปลเลือกใช้มุมมองแบบนี้จะมีประเด็นที่ต้องพิจารณาตามมาคือคุณประพันธ์ไม่ได้แยกตนเองออกจากผู้เล่าเรื่องและปรากฏตัวร่วมกับผู้เล่าเรื่องในบางครั้งหรืออาจบ่อยครั้งตามกลวิธีการประพันธ์ ซึ่งวิธีการแยก “ผู้เล่าเรื่อง” ออกจาก “ผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่อง” จะดูจากกาล (Tense) ที่ใช้ในการบรรยายความ หากเป็นผู้เล่าเรื่อง กาลจะเป็นอดีต แต่หากเป็นผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่อง กาลจะเป็นปัจจุบันเพื่อนำให้เห็นว่าผู้ประพันธ์ (ในฐานะผู้แต่ง-ผู้เล่าเรื่อง) กำลังพูดกับผู้อ่านโดยตรง

เรื่อง Family Lexicon ผู้ประพันธ์ใช้มุมมองแบบทรศนะจำกัดขอบเขต คือ กิณซ์บุรุษ ผู้แต่งถูกนำเสนอในฐานะลูกสาวคนสุดท้อง (คนที่ 5) ของครอบครัวที่ถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในครอบครัวและผู้คนที่ครอบครัวเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย และผู้ประพันธ์ยังมีสถานะเป็นผู้เล่าเรื่องอย่างเต็มที่เนื่องจากใช้กาลเป็นอดีต ผู้ศึกษาจึงเลือกใช้มุมมองแบบทรศนะจำกัดขอบเขตในการแปลโดยแปลสรรพนามตามที่คุณประพันธ์ใช้ซึ่งจะสอดคล้องกับการเป็นผู้เล่าเรื่องของคุณประพันธ์

2) บุคลิกลักษณะตัวละคร

การสร้างบุคลิกลักษณะตัวละครมีวัตถุประสงค์เพื่อสื่อบุคลิกหรือนิสัยเฉพาะของตัวละครนั้นๆ ผู้ประพันธ์ใช้วิธีบรรยายบุคลิกลักษณะและมอบหมายบทบาทให้ตัวละครซึ่งหมายความว่าผู้อ่านสามารถรู้จักอุปนิสัยตัวละครจากการกระทำของเขาได้ด้วย ในการสร้างบุคลิกลักษณะตัวละคร ผู้ประพันธ์อาจบรรยาย ลักษณะทางกายภาพ ตั้งชื่อ สมญา หรือฐานันดรศักดิ์ นอกจากนี้การระบุอายุ อดีต หรือประวัติความเป็นมา ลักษณะเฉพาะ หรือการใช้ภาษาของตัวละครก็ล้วนเป็นเครื่องบอกบุคลิกลักษณะของตัวละครได้ทั้งสิ้น ข้อมูลเหล่านี้ ผู้ประพันธ์อาจให้ผู้เล่าเรื่องบรรยายโดยตรง ให้ตัวละครรำพึงหรือแสดงความคิดเห็นของตนเอง หรือให้ตัวละครอื่นพูดถึง หรือแทรกไว้ในการกระทำของตัวละคร หากผู้แปลเข้าถึงวรรณศิลป์ของผู้ประพันธ์ ในการสร้างบุคลิกลักษณะตัวละครก็อาจทำให้แปลคลาดเคลื่อนได้

ในเรื่อง Family Lexicon ตัวละครที่คุณประพันธ์ใช้เป็นหลักในการดำเนินเรื่อง คือ สมาชิกในครอบครัวของคุณประพันธ์เองซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

พ่อ / จูเซปเป เลวี (Giuseppe Levi) เป็นศาสตราจารย์ด้านชีววิทยาอยู่ที่มหาวิทยาลัยตูริน เป็นคนอารมณ์ร้อน ขี้โมโห และชอบควบคุมสมาชิกคนอื่นในครอบครัว ยึดความคิดของตัวเองเป็นใหญ่และไม่เคยฟังใคร เขามักจะวิจารณ์คนที่ทั้งสนิทและไม่สนิทอย่างเผ็ดร้อนและรุนแรงด้วยคำหยาบ รวมทั้งสบถในเวลาที่ไม่พอใจ พ่อมักใช้คำที่ไม่ได้อ้างอิงกับความหมายที่คน

ทั่วไปใช้กัน เช่น negroe ที่ผู้ประพันธ์อธิบายเพิ่มเติมว่า ไม่ได้มีความหมายของการเหยียดสีผิวแต่เป็นคำศัพท์ในความหมายเฉพาะของพ่อที่หมายถึง “คนที่เงอะงะ งุ่มง่าม และซี้ซั้ว คนที่แต่งตัวไม่เหมาะสม ไม่รู้วิธีการปิ่นเขา และพูดภาษาต่างประเทศไม่ได้” หรือ dribble และ slobber ที่พ่อใช้อธิบายภาพวาดสมัยใหม่ที่ไม่น่าชอบ

แม่ / ลิดีอา เลวี (Lidia Levi) เป็นแม่บ้าน ชื่นชอบการแสดง บทร้องและบทกลอน เธอมักจะร้องเพลงให้ลูกๆ ฟังหลังอาหารค่ำเป็นประจำแม้จะเป็นเพลงเดิมที่เคยร้องไปแล้ว มองโลกในแง่ดี โกรธใครไม่ได้นาน เช่น ตอนที่แม่โกรธ ริน่า ช่างซ่อมผ้าประจำครอบครัวและบอกว่าจะไม่ให้เธอกลับมาทำงานอีก แต่สองสามอาทิตย์ต่อมาก็ลืมเรื่องที่โกรธและยอมให้ริน่ากลับมาทำงานเหมือนเดิม นอกจากนั้น แม่ดูเหมือนจะเป็นคนง่ายแต่ก็แอบแหกกฎอย่างเจี๊ยบๆ เช่น การที่เธอไปตัดผมสั้นทั้งที่สามีไม่ชอบ และทราบดีว่าทุกครั้งที่ตัดผมสั้นเมื่อกลับบ้านมาสามีจะอารมณ์เสียและว่าเธอด้วยคำหยาบคาย แต่เธอยังก็ตัดผมสั้น

ย่า / เอมมา เปรูเกีย (Emma Perugia) เป็นหญิงชราตัวเล็กที่ชอบพูดเข้าไปขำมาสองถึงสามรอบ ปกติอาศัยอยู่ที่ฟลอเรนซ์ แต่จะมาพักผ่อนและอยู่กับครอบครัวลูกชายที่ตูรินในช่วงฤดูร้อน ย่าพอจะมั่งคั่งอยู่บ้างแม้จะสูญเสียทรัพย์สินไปในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ไม่น้อย เพราะตัดสินใจผิดในการลงทุน ผู้แปลคิดว่าย่าน่าจะจะเป็นต้นแบบของพ่อในเรื่องของการยึดความคิดตัวเองเป็นใหญ่ ไม่ฟังใคร และการใช้คำหยาบ

ตัวละครเหล่านี้ ส่วนใหญ่แล้วผู้ประพันธ์ไม่ได้บอกว่าแต่ละคนเป็นคนอย่างไร แต่จะนำเสนอให้ผู้ผู้อ่านพิจารณาผ่านคำพูดและการกระทำ รวมถึงทัศนคติของตัวละครในสถานการณ์ต่างๆ ดังนั้น ผู้แปลจึงจำเป็นต้องอ่านและวิเคราะห์ตัวละครแต่ละบทบาทให้ละเอียด นอกจากนั้นผู้แปลยังเลือกอ่านงานวิจารณ์วรรณกรรมและงานแนะนำหนังสือจากแหล่งข้อมูลต่างๆ เพิ่มเติมเพื่อให้เข้าใจภาพรวมและรายละเอียดของตัวละครได้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งการที่ตัวละครในเรื่องมีตัวตนอยู่ในชีวิตจริง การหาข้อมูลเพิ่มเติมในทางประวัติศาสตร์จึงเป็นอีกวิธีการหนึ่งในการทำความเข้าใจตัวละครและความสัมพันธ์ของสมาชิกครอบครัวนี้

3) มิติสถานที่และมิติเวลา

ในนิยายเรื่องหนึ่ง เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นผู้ประพันธ์ต้องกำหนดมาแล้วว่าจะเกิดขึ้นที่ไหนและเมื่อใด จะเสนอฉากและช่วงเวลาอย่างไร และจะให้องค์ประกอบทั้งสองนี้มีหน้าที่ใดในการดำเนินเรื่องและสร้างความหมายให้แก่เรื่องอย่างไร ผู้แปลจะต้องแปลคำบอกเวลาให้ครบถ้วน มิฉะนั้น ผู้อ่านจะย้อนกลับมาเรียงลำดับวันเวลาไม่ได้ กรณีความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากผู้ประพันธ์ ผู้แปลอาจทำเชิงอรรถตั้งข้อสังเกตไว้

Family Lexicon เป็นเรื่องเล่าที่เกิดขึ้นที่ประเทศอิตาลี กินระยะเวลาตั้งแต่ทศวรรษ 1920 – 1950 ซึ่งเป็นช่วงที่ปกครองด้วยระบอบฟาสซิสต์ แม้จะเป็นเรื่องจริงแต่รายละเอียดในทางประวัติศาสตร์ของสถานที่กลับไม่เด่นชัด กระนั้น ผู้แปลต้องหาข้อมูลในส่วนองแผนที่ประเทศอิตาลีในช่วงทศวรรษนั้นมาศึกษา เนื่องจากผู้ประพันธ์มีการกล่าวถึงเมืองหลายเมือง และช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงที่อิตาลีเพิ่งได้ดินแดนใหม่มาจากเอธิโอเปีย ทำให้ต้องทำความเข้าใจแผนที่ประเทศอิตาลีที่อาจจะไม่ได้มีผลในเชิงของเนื้อเรื่องแต่การได้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของยุคสมัยก็ทำให้การแปลมีประสิทธิภาพมากขึ้น

นอกจากนี้ ประเด็นเรื่องมิติเวลายังบังคับให้ผู้แปลต้องศึกษาวิถีชีวิตและความคิดทางการเมืองของคนอิตาลีในยุคสมัยดังกล่าวด้วย เนื่องจากในนิยายมีการกล่าวถึงรูปแบบการดำเนินชีวิต อาหาร เครื่องแต่งกาย ทรงผม แนวคิดทางการเมือง รวมถึงบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์จำนวนมากที่เดินทางมาที่บ้านของผู้ประพันธ์เพื่อพบปะ พูดคุย และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ กับผู้เป็นพ่อ ผู้แปลได้ศึกษาจากการอ่านข้อมูลตามแหล่งต่างๆ (โดยเฉพาะเว็บไซต์) รวมถึงภาพวิดีโอเก่า (Footage) ที่บ่งสมัยว่าถ่ายได้จากในช่วงเวลาดังกล่าวซึ่งถือว่าเป็นข้อมูลที่ล้ำค่าเพราะแม้นิยายจะอธิบายได้ละเอียดเพียงใด แต่การเห็นภาพเคลื่อนไหวจากของจริงก็ทำให้เข้าใจได้ดีขึ้น เช่น ผมทรง bouffant หรือ การตัดผมสั้นและแต่งกายแบบ sporty ของหญิงสาวฝรั่งเศส เป็นต้น การเห็นภาพจริงจากวิดีโอเก่านั้นทำให้สามารถแปลและเลือกใช้คำได้อย่างถูกต้องตามความเป็นจริงได้มากขึ้น

จากการศึกษาในประเด็นนี้ การเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของยุคสมัยในเรื่อง Family Lexicon นับว่าเป็นสิ่งสำคัญในทัศนะของผู้ศึกษา ยิ่งศึกษาและเข้าใจรายละเอียดของยุคสมัยมากเท่าไร การทำความเข้าใจและถ่ายทอดออกมาเป็นบทแปลก็จะมีประสิทธิภาพมากขึ้นเท่านั้น ดังนั้น ประเด็นนี้จึงควรให้ความสำคัญเป็นลำดับต้นๆ

2.3.1.2 การพิจารณาภาษาและการแปล

1) ภาษาเก่า-ภาษาใหม่

ต้นฉบับภาษาต่างประเทศที่เขียนด้วยภาษาใหม่หรือภาษาปัจจุบัน ไม่เป็นปัญหาในการแปลเท่ากับต้นฉบับที่เขียนด้วยภาษาเก่า เมื่อเป็นต้นฉบับภาษาปัจจุบันผู้แปลสามารถใช้ภาษาปัจจุบันถ่ายทอดได้ทันที ในขณะที่การแปลต้นฉบับที่เป็นภาษาเก่า ผู้แปลจะต้องระวังว่าคำและรูปประโยคที่ตนใช้ว่าเป็นภาษาเก่าเหมือนกันทั้งเรื่องหรือไม่ การหาคำเก่าและการระวังมิให้มีคำใหม่เข้าไปแปลกลบเป็นเรื่องของความละเอียด

เรื่อง Family Lexicon ผู้ประพันธ์เขียนด้วยภาษาปัจจุบัน แต่จะมีร่องรอยบางบทที่ใช้คำเก่า เช่น บทร้อยกรองใน หน้า 17 คำว่า thee เป็นคำเก่า ผู้แปลจะต้องเลือกคำที่สื่อถึงความเก่าตามต้นฉบับ กระนั้นโดยภาพรวมแล้วผู้ประพันธ์ใช้ภาษาปัจจุบันในการถ่ายทอดประเด็นเรื่องคำเก่า-คำใหม่จึงไม่เป็นปัญหาในการแปลมากนัก

Ignorance I thee hail,
You're my holy grail!
Happiness is your realm so please
Let's leave studying to the Maccabees!

2) ระดับภาษา

การแปลภาษาเขียน-ภาษาปาก

นิยายเรื่องหนึ่งจะประกอบด้วยภาคบรรยายและภาคสนทนา โดยปกติผู้ประพันธ์จะใช้ภาษาเขียนในภาคบรรยายและภาษาปากในภาคสนทนา ผู้แปลจึงควรพิจารณาความสั้น - ยาวของบทบรรยาย ความสั้น - ยาว ของประโยค และความยาก-ง่ายของคำที่ใช้ ส่วนภาคสนทนา ผู้แปลควรพิจารณาอารมณ์ และวัตถุประสงค์ของตัวละคร ตลอดจนสถานการณ์แวดล้อมองค์ประกอบทั้งหมดนี้จะเป็นตัวกำหนดน้ำเสียงของเรื่อง

Family Lexicon ไม่ได้ใช้ภาษาที่เป็นทางการมากนัก คำศัพท์ที่ใช้ไม่ยากเป็นคำศัพท์ที่คนทั่วไปใช้ในชีวิตประจำวัน เนื้อหาที่มีทั้งส่วนที่เป็นบทบรรยาย บทสนทนา และบทบรรยายที่แทรกด้วยคำพูด ดังนั้น ผู้แปลจำเป็นต้องอ่านทวนประโยครวมถึงทำความเข้าใจบริบทแวดล้อมว่าเนื้อหาส่วนนั้นต้องใช้ภาษาในระดับใด

บทบรรยาย – ส่วนนี้ผู้แปลใช้ภาษาระดับกึ่งทางการแปล

ตัวอย่าง

At home we had ferocious arguments over politics, which ended in tantrums, napkins hurled into the air, and doors slammed so hard the whole apartment shook. That was during the early years of fascism. I still can't understand what they were arguing about so vehemently since my father and siblings were all against fascism. I asked my siblings recently and none of them could enlighten me on the subject, yet they all remembered those fierce fights. It seems to me that my brother Mario, playing devil's advocate with my parents, would defend Mussolini in

some way, and this certainly would have enraged my father. Mario and my father always argued because Mario's opinions were consistently at odds with my father's.

บทสนทนา – บทสนทนาของเรื่อง ผู้แปลแปลโดยใช้ภาษาปาก รวมถึงคำหยาบและคำสบถที่ปรากฏในเรื่องด้วย ผู้แปลไม่เลือกทอนความหยาบของคำลงเนื่องจากการพูดคำหยาบหรือสบถคือลักษณะหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นตัวตนของตัวละคร

ตัวอย่าง

"I eat everything," he said. "I'm not picky like you lot. I don't care in the least about food!"

"One shouldn't talk all the time about eating! It's vulgar!" he would thunder if he heard us talking about one dish or another.

How I do love cheese," my mother invariably would say whenever cheese was served.

And my father would say, "How monotonous you are! All you do is repeat yourself!"

My father liked his fruit very ripe, so whenever one of us came across an overripe pear we gave it to him.

"Ah, so you give me your rotten pears! What real jackasses you are!" he'd say with a hearty laugh that reverberated throughout the apartment, then he'd eat the pear in two bites.

"Walnuts," he'd say as he cracked them open, "are good for you. They stimulate peristalsis."

"You're monotonous too," my mother would say. "You repeat yourself too."

My father would then take offense. "What a jackass!" he'd say. "You tell me I'm monotonous! What a real jackass you are!"

บทบรรยายแทรกด้วยคำพูด – ในส่วนนี้ผู้แปลจะต้องแยกระดับภาษาให้ชัดเจนเพราะผู้ประพันธ์ใช้การบรรยายและแทรกด้วยคำพูด ผู้แปลจึงจะใช้ภาษากึ่งทางการในส่วนบรรยายและแทรกด้วยภาษาพูดในส่วนที่เป็นคำพูดของตัวละคร

ตัวอย่าง

She always repeated the same thing two or three times. She said, "That scoundrel Fantecchi insisted on making me a brown dress! I wanted a blue one! I wanted a blue one!" And she angrily struck her umbrella against the pavement.

ความสั้น – ยาวของบทบรรยาย

ผู้แปลต้องเก็บรายละเอียดทั้งหมดตามที่นิยายบรรยายไว้ เป้าหมายคือพยายามทำให้ผู้อ่านฉบับแปลสามารถวิเคราะห์วิจารณ์ฉบับแปลได้เท่ากับที่ผู้อ่านภาษาเดิมทำได้

ในเรื่อง Family Lexicon บทบรรยายมีทั้งสั้น ยาว และยาวมาก ผู้แปลจะแปลโดยรักษาความสั้นยาวของบทบรรยายไว้ตามต้นฉบับ แม้ในบางช่วงบทบรรยายจะมีความยาวต่อเนื่องถึงหนึ่งหน้ากระดาษ แต่ความสั้น-ยาวของบทบรรยายนี้ช่วยสะท้อนกระบวนการคิดและลีลาการถ่ายทอดเนื้อหาของผู้ประพันธ์ได้ ผู้แปลต้องการให้ผู้อ่านสามารถวิเคราะห์วิจารณ์ฉบับแปลได้เท่ากับผู้อ่านภาษาต้นฉบับตามเป้าหมาย

ความสั้น – ยาวของประโยค

นักประพันธ์แต่ละท่านมีรูปแบบการเขียนที่ไม่เหมือนกัน บางท่านเขียนประโยคยาว บางท่านเขียนประโยคสั้น และบางท่านเขียนประโยคยาวบ้าง สั้นบ้าง ทั้งหมดล้วนเป็นความตั้งใจของนักประพันธ์ทั้งสิ้นเพราะความสั้น – ยาวของประโยคนี้อาจมีผลต่อน้ำเสียงของเรื่อง และมีผลต่อการสร้างอารมณ์ผู้อ่านในแต่ละช่วง แต่ละเหตุการณ์

เรื่อง Family Lexicon ผู้ประพันธ์มีรูปแบบประโยคที่ไม่ซับซ้อน รูปประโยคสั้น กระชับ แต่หากใจความยาวและมีส่วนขยาย ผู้ประพันธ์จะใช้เครื่องหมาย comma เป็นเครื่องมือในการแยกใจความ เช่น

Those first years in Turin were difficult for my mother. The First World War was just over, the postwar cost of living was high, and we had little money. It was cold in Turin and my mother complained about that and about the dark, damp apartment that my father had found for us before we arrived, without having consulted anyone.

ผู้แปลเลือกที่จะแปลโดยคงความสั้น กระชับ และใช้รูปประโยคไม่ซับซ้อนตามรูปแบบการเขียนของต้นฉบับ

ความยาก – ง่ายของคำ

แม้ผู้แปลจะรู้ว่่านักประพันธ์ย่อมคำนึงถึงผู้อ่าน แต่ผู้แปลก็เสียเปรียบนักประพันธ์เพราะไม่มีองค์ความรู้ในเรื่องนั้นเท่านักประพันธ์ (ยกเว้นกรณีที่นักแปลมาจากสาขาวิชาชีพเดียวกัน) การแปลศัพท์เฉพาะด้านจึงเป็นเรื่องยากเพราะนอกจากต้องอาศัยการค้นคว้า การ

สอบถามผู้รู้แล้ว ยังต้องรู้ทันนักประพันธ์ในแง่ของวรรณศิลป์ ต้องระวังทั้งบริบททางวัฒนธรรมในต้นฉบับภาษาเดิมและต้องคำนึงถึงผู้อ่านด้วย

เรื่อง Family Lexicon มีคำที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมอิตาลี แนวคิดทางการเมือง รวมถึงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์อยู่ ผู้แปลจึงต้องค้นคว้าและทำความเข้าใจประวัติศาสตร์เพิ่มเติมเพื่อให้สามารถแปลคำเหล่านี้ออกมาได้อย่างถูกต้องที่สุด เช่น คำว่า Irredentist ในทางรัฐศาสตร์หมายถึงผู้ที่มีอุดมการณ์เรียกร้องดินแดนของชนชาติเดียวกัน หรือ คำว่า the Great War ที่หมายถึงสงครามโลกครั้งที่ 1 หรือ คำว่า La Vendée ซึ่งผู้ประพันธ์อธิบายว่าเกี่ยวข้องกับการต่อต้านการปฏิวัติ เป็นต้น

3) เสียงในภาษา

เสียงกับความหมาย

เสียงในภาษาเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในวรรณกรรม การจัดเรียงลำดับคำในประโยคย่อมหมายถึงการกำหนดเสียงด้วย ด้วยเหตุนี้ผู้แปลจึงจะสามารถสื่ออารมณ์และความหมายเพื่อให้เกิดอรรถรสได้ การแปลเสียงในภาษาไม่ใช่เรื่องยากสำหรับผู้แปลชาวไทย ซึ่งย่อมคุ้นเคยกับเสียงในภาษาของตน เพียงแต่ผู้แปลอ่านประโยคแปลของตนทุกประโยค แล้วฟังเสียงก็จะรู้ว่าเสียงของคำที่ใช้แปลสื่อความหมายและอารมณ์ตรงตามต้นฉบับหรือไม่

เรื่อง Family Lexicon เป็นนิยายที่มีทั้งร้อยแก้วและร้อยกรองในเรื่องเดียวกัน โดยร้อยกรองที่ปรากฏเป็นบทร้องและกลอนจากความทรงจำของแม่และจากฝีมือการประพันธ์ของสมาชิกในครอบครัว ดังนั้น ผู้แปลจึงเลือกศึกษาการแปลบทร้อยกรองเพิ่มเติมเพื่อนำมาปรับใช้กับการแปล

2.4 ทฤษฎีการแปลบทร้อยกรอง / กลอน

การแปลร้อยกรองเห็นได้ชัดว่ามีการให้ความสำคัญกับรูป (Form) มากกว่าร้อยแก้ว ไม่ได้หมายความว่าผู้แปลจะต้องสละเนื้อหาทั้งหากต้องแปลร้อยกรอง แต่เนื้อหาจำเป็นต้องถูกจำกัดให้อยู่ในรูปแบบบางรูปแบบ ผู้แปลแทบจะไม่สามารถผลิตงานที่คงไว้ได้ทั้งเนื้อหาและรูปแบบ (Venuti, edit, 2012) ดังนั้น ผู้แปลจึงต้องตัดสินใจว่าจะเลือกใช้วิธีการใดในการแปลเพื่อเก็บรูปแบบและเนื้อหาเอาไว้ในสัดส่วนที่เหมาะสมกับผู้รับสารในภาษาปลายทาง

ในการแปลบทร้อยกรอง ผู้แปลจะต้องเก็บรูปแบบและความหมายเอาไว้ในสัดส่วนที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้อ่านได้รับสารอย่างครบถ้วนมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ดังที่ Kuic (Kaic, 1970 อ้างถึงใน Eesa, 2008) ได้กล่าวถึงการแปลร้อยกรองที่ดีว่าควรประกอบไปด้วยความซื่อสัตย์ 3 ประการ คือ 1. ความซื่อสัตย์ต่อความหมายของต้นฉบับ 2. ความซื่อสัตย์ต่อจังหวะ (รูปแบบ) ของต้นฉบับ 3.

ความซื่อสัตย์ต่อจิตวิญญาณของภาษาปลายทาง ดังนั้น การแปลงานร้อยกรองจึงเป็นเรื่องที่ต้องใช้ทั้ง ทฤษฎี ความรู้ และประสบการณ์ของผู้แปลเพื่อให้ได้งานแปลร้อยกรองที่มีมาตรฐาน

2.4.1 ทฤษฎีการแปลบทร้อยกรองของโฮล์มส์

โฮล์มส์ (Holmes, 1970 อ้างถึงใน Eesa, 2008) เสนอแนวทางในการแปลกวีนิพนธ์ไว้ 4 แนวทางซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องรูปแบบและความหมาย ดังนี้

1. Mimetic form หรือ รูปแบบที่มาจากการเลียนแบบซึ่งเป็นแนวทางการแปลแบบรักษารูปแบบ บทร้อยกรองที่แปลออกมาจะยังคงรักษารูปแบบของต้นฉบับไว้ แนวทางนี้จะพยายามรักษารูปแบบและจังหวะของต้นฉบับไว้ให้ได้มากที่สุด ความเท่าเทียมของสารจึงอยู่ระดับที่ค่อนข้างสูง (Kelly, 1979 อ้างถึงใน Eesa, 2008)

2. Analogical form หรือ รูปแบบการอนุมาน เป็นการแปลแบบรักษารูปแบบเช่นเดียวกับแนวทางแรก แต่จะมุ่งไปที่หน้าที่ของรูปแบบที่เกิดขึ้น ผู้แปลจะพยายามหารูปแบบที่มีหน้าที่ใกล้เคียงกับต้นฉบับที่สุดมาใช้เพื่อถ่ายทอดสาร

3. Organic form คือแนวทางที่เก็บรักษาเนื้อหา ผู้แปลจะแปลโดยเก็บรักษาความหมายไว้และเลือกรูปแบบที่คิดว่าเหมาะสมมาใส่โดยไม่ยึดติดกับรูปแบบของต้นฉบับ แนวทางนี้จะทำให้ทั้งรูปแบบและเนื้อหามีความกลมกลืนกันอย่างแยกไม่ออก

4. Extraneous or deviant form หรือ แนวทางที่ไม่เกี่ยวข้องหรือบิดออกไปจากต้นฉบับ แนวทางการแปลแบบนี้พบได้ยากมาก บทร้อยกรองที่แปลแล้วจะไม่ได้มาจากเนื้อหาหรือรูปแบบของต้นฉบับ แต่จะถ่ายทอดความหมายของบทร้อยกรองออกมาอย่างยืดหยุ่นมากกว่ารูปแบบการเลียนแบบหรือรูปแบบอนุมาน

จะเห็นว่ารูปแบบและความหมายถือเป็นส่วนสำคัญของบทร้อยกรอง ผู้แปลจึงควรเก็บรักษาทั้งสองอย่างไว้ในการแปล กระนั้น ก็เป็นไปได้ที่จะเก็บทั้งสองสิ่งไว้ในขนาดที่เท่าเทียมกับต้นฉบับ ผู้แปลต้องตัดสินใจเลือกสิ่ง que คิดว่าจำเป็นต่องานแปลของตนเพื่อให้ได้ผลงานที่ดีตามมาตรฐาน ความรู้ในเรื่องลักษณะหรือข้อกำหนดพิเศษของงานร้อยกรองถือว่ามีความจำเป็นสำหรับนักแปลเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกแนวทางการแปลที่เหมาะสม

2.4.2 ทฤษฎีการแปลบทร้อยกรองของสัญญาณ สายบัว

สัญญาณ สายบัวให้ความเห็นเรื่องการแปลบทร้อยกรองเอาไว้ว่าก่อนจะแปลบทร้อยกรองผู้แปลควรพิจารณาในประเด็นต่อไปนี้ (สัญญาณ สายบัว, 2561)

1. จุดมุ่งหมายของบทร้อยกรองที่จะแปล โดยพิจารณาว่าผู้ประพันธ์มีเจตนาเพื่อ (1) ระบายอารมณ์ (2) บรรยายเรื่องราว (3) สรรเสริญสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (4) ยั่วหยอหรือชักจูงใจ จุดมุ่งหมายในสามข้อแรก ตัวผู้เขียนจะเป็นศูนย์กลางของงานเขียน ผู้รับสารจะมีน้ำหนักน้อยมาก หรือไม่มีน้ำหนักเลย แต่ถ้าเป็นข้อ (4) ผู้เขียนอาจต้องคำนึงถึงผู้รับสารอยู่บ้าง การตระหนักถึงจุดมุ่งหมายนับเป็นหลักสำคัญที่จะทำให้ผู้แปลแปลงานได้ดี

2. ลักษณะพิเศษของบทร้อยกรอง ผู้แปลจะต้องทราบให้ได้ว่าผู้เขียนใช้เครื่องมือใดบ้างในการสื่อสาร เช่น อาจใช้เสียงพยัญชนะหรือเสียงสระบางกลุ่มเพื่อสื่ออารมณ์ร่าเริงหรือเศร้าสร้อย หรืออาจใช้คำที่มีความหมายแฝง เครื่องมือต่างๆ ที่นำมาใช้นั้นมีไม่น้อย ผู้แปลจะต้องหาเครื่องมือในภาษาฉบับแปลที่เทียบเคียงกันได้ เลอแฟฟร์ (Lefevre, 1975 อ้างถึงใน สัญญวี สายบัว, 2561) ย้ำว่าบทแปลที่ดีต้องมีคุณสมบัติข้อนี้

3. การแปลแบบตรงตัว (Literal Translation) หรือการแปลแบบเอาความ (Free Translation) ประเด็นนี้ถือเป็นอีกหนึ่งปัญหาเมื่อผู้แปลจะต้องถ่ายทอดความหมายจากต้นฉบับมาเป็นฉบับแปล งานแปลทุกชนิดจะต้องเน้นคุณค่าทางการสื่อสาร คือต้องสามารถสื่อสารได้ ดังนั้นรูปแบบวิธีนำเสนอสารที่อยู่ในต้นฉบับอาจต้องเปลี่ยนไปบ้างหรือเปลี่ยนโดยสิ้นเชิงเพื่อให้บทแปลมีลักษณะที่อ่านและเข้าใจได้ แต่หลักการดังกล่าวจะนำมาใช้กับการแปลบทร้อยกรองไม่ได้เสียทีเดียวเนื่องจากบทร้อยกรองมีรูปแบบเป็นส่วนประกอบที่สำคัญและคุณค่าทางการสื่อความหมายอยู่ที่รูปแบบมากกว่าอย่างอื่น Newmark (Newmark, 1981) เสนอว่าการแปลงานร้อยกรองควรจะแปลโดยรักษารูปแบบให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ การเลือกคำและวลีในฉบับแปลต้องคำนึงถึงความเทียบเคียงกันได้กับต้นฉบับทั้งในด้านเสียง จังหวะ ความหมายในการเรียงลำดับก่อนหลัง ถ้าความหมายจะต้องขาดหายไปบ้างก็ต้องยอม แต่เลอแฟฟร์ มีความเห็นต่างออกไปคือการแปลบทร้อยกรองนั้นแม้จะต้องแปลโดยยึดรูปแบบเป็นหลักแต่ถ้ารูปแบบนั้นไม่สามารถทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกได้เหมือนกับต้นฉบับผู้แปลควรปรับรูปแบบได้ไม่จำเป็นต้องรักษารูปแบบไว้อย่างซื่อสัตย์

วิธีการแปลบทร้อยกรอง สัญญวี สายบัวได้รวบรวมมาทั้งหมด 4 แบบดังนี้

1. แปลแบบกึ่งตรงตัว มีหลักเกณฑ์คือ
 - ก. แปลในระดับคำ ส่วนใหญ่จะเป็นในระดับคำต่อคำถ้าทำได้
 - ข. การเรียบเรียงคำและการจัดลำดับกลุ่มความคิดให้เรียงลำดับเหมือนกับในต้นฉบับให้มากที่สุดรวมถึงรูปแบบของวิธีสร้างและขั้นตอนของการพัฒนาความรู้สึกและภาพต่างๆ ที่ใช้ในต้นฉบับจะนำมาใช้ด้วยในฉบับแปล

ค. แปลในรูปแบบของกวีนิพนธ์ รูปแบบที่นิยมใช้สำหรับการถ่ายทอดบทร้อยกรองจากภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทยคือ กลอนแปด และจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษคือ กลอนเปล่า

2. การแปลแบบถ่ายทอด “ดนตรี” ของบทกวี

ผู้เขียนเรื่องการแปลแบบนี้คือ มนตรี อุมะวิชนีย์ กล่าวไว้ว่า บทร้อยกรองนั้นใช้สิ่งต่อไปนี้ในการสื่อความหมาย (1) เสียง (2) จังหวะของเสียงซึ่งแสดงความสัมพันธ์ของคำ และ (3) โครงสร้างทั้งหมดของบทกวีและการลำดับความคิดเพื่อพัฒนาภาพพจน์ในบทกวี ในการแปลเป็นภาษาอื่นผู้แปลต้องจับดนตรีของต้นฉบับให้ได้จากนั้นผู้แปลต้องบรรจุ “ดนตรี” ที่สร้างด้วยเครื่องมือในภาษาในฉบับแปลที่เทียบเคียงกันได้ลงไป

วิธีจับดนตรีของต้นฉบับนั้น มนตรีแนะนำว่าผู้แปลต้องอ่านต้นฉบับหลายๆ ครั้ง เพื่อถ่ายทอดจังหวะและเสียงของต้นฉบับเข้าไปในตัวเองจนอิมมิตัวแล้วจึงถ่ายทอดออกมาเป็นภาษาฉบับแปล หน่วยของการแปลคือวรรค การแปลควรเป็นในลักษณะวรรคต่อวรรค คงจำนวนคำและแบบการสัมผัสในแต่ละวรรคของต้นฉบับไว้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

3. การแปลแบบตีความ มีหลักเกณฑ์ดังนี้

ก. ผู้แปลตีความหมายของต้นฉบับก่อน มีการขยายความหรือใส่คำอธิบายเพิ่มในบางครั้ง หน่วยการแปลมักจะเป็นในระดับกลุ่มคำ (วลีหรือประโยค) หรือวรรคต่อวรรค

ข. ผู้แปลใช้รูปแบบร้อยกรองของต้นฉบับในการถ่ายทอดดังนั้นการใช้เสียง จังหวะ และจำนวนคำหรือพยางค์ของต้นฉบับจริงยังคงมีอยู่ในฉบับแปลอย่างครบถ้วนที่สุดเท่าที่จะทำได้

ความมุ่งหมายของการแปลแบบนี้คือความพยายามที่จะเผยแพร่ศิลปะทางการเขียน แนวความคิด และวิธีแสดงออกซึ่งความคิดของภาษาหนึ่งให้สมาชิกของอีกสังคมหนึ่งได้สัมผัส แต่เนื่องจากผู้แปลนำเอาข้อกำหนดของบทร้อยกรองของต้นฉบับมาใช้อย่างเต็มที่ความหมายและรสชาติดั้งเดิมของต้นฉบับย่อมขาดไปและไม่สามารถทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกได้เหมือนกับที่อ่านต้นฉบับ ดังนั้นการแปลแบบนี้จึงเป็นประโยชน์สำหรับการศึกษาศิลปะและวัฒนธรรมมากกว่า

4. การแปลแบบตรงตัว

การแปลบทร้อยกรองแบบนี้ วางอยู่บนพื้นฐานที่ว่าผู้เขียนต้นฉบับได้เลือกสรรคำระเบียบวิธีเรียงคำเข้าเป็นประโยค และวิธีการพัฒนาอารมณ์และภาพพจน์อย่างดีเพื่อสื่อความหมายที่ผู้เขียนต้องการดังนั้นจึงควรรักษารูปแบบเดิมนั้นไว้ในฉบับแปลให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

ลักษณะเด่นของงานแปลแบบนี้คือ

ก. พยายามเลือกคำที่มีความหมายอ้างอิงที่ใกล้เคียงกับความหมายของคำในต้นฉบับให้มากที่สุด เมื่อเลือกคำหนึ่งคำได้แล้วให้ใช้คำนั้นทุกครั้งที่คำในต้นฉบับปรากฏ เช่น ถ้าผู้แปลเลือกคำว่าราตรีสำหรับคำว่า the night ก็ให้ใช้คำว่าราตรีทุกครั้งที่ปรากฏคำว่า the night ไม่เปลี่ยนไปใช้คำอื่น

ข. นำคำที่เลือกแล้วมาเรียงกันให้ได้รูปแบบที่ใกล้เคียงกับรูปแบบในต้นฉบับมากที่สุด วิธีการเสนอความคิด การเรียงลำดับความคิดเพื่อสร้างบรรยากาศ อารมณ์ความรู้สึก ของต้นฉบับจะยังคงไว้ในฉบับแปลเท่าที่ไวยากรณ์ของภาษาฉบับแปลจะทำได้

ค. ผู้แปลจะไม่เสริมความคิดของตนเองเข้าไปในบทแปลเป็นอันขาด ไม่ว่าจะเพื่ออธิบายความหรือช่วยให้ความหมายในต้นฉบับชัดเจนก็ตาม

ง. หน่วยการแปลเป็นหน่วยที่เล็กมากในระดับคำต่อคำและวรรคต่อวรรค

2.4.3 การแปลได้ (Translatability) และ การแปลไม่ได้ (Untranslatability)

การแปลได้ และ การแปลไม่ได้ เป็นประเด็นสำคัญที่มีการถกเถียงกันมาตลอดในหมู่นักวิชาการด้านการแปล นักวิชาการที่เชื่อมั่นว่าบทกลอนสามารถแปลได้ คือ Nida and Taber ทั้งคู่กล่าวว่า “anything that can be said in one language can be said in another language unless the form is the essential demand message” ส่วน Dryden ก็เชื่อว่าเราสามารถแปลบทกลอนได้ ซึ่งการจะทำเช่นนั้นได้ผู้แปลควรจะต้องเป็นนักประพันธ์กลอนด้วย (Eesa, 2008)

อย่างไรก็ตาม ยังมีนักวิชาการอีกกลุ่มที่ไม่เห็นด้วย แคทพอร์ดคือนักทฤษฎีคนสำคัญที่เชื่อว่านักแปลไม่สามารถแปลบทกลอนได้เนื่องจาก “The validity of the differentiation between linguistic and cultural untranslatability is questionable” (อ้างอิงใน Eesa, 2008) ดังนั้นการที่นักแปลจะไม่สามารถแปลบทกลอนได้ในความเห็นของแคทพอร์ดจะมีอยู่สองประเด็น คือ (1) การแปลไม่ได้ในเชิงของภาษาศาสตร์ และ (2) การแปลไม่ได้ในเชิงของวัฒนธรรม

การแปลไม่ได้ในเชิงของภาษาศาสตร์ หมายถึง การที่ผู้แปลไม่สามารถหาภาษาปลายทางที่มีความหมายเท่ากับต้นฉบับได้เนื่องจากความแตกต่างระหว่างภาษาต้นทางและภาษาปลายทาง เช่น การเล่นคำ คำที่มีความหมายนัย เป็นต้น การแปลไม่ได้ในเชิงของวัฒนธรรม หมายถึง วัฒนธรรมที่มีในภาษาต้นทางแต่ไม่มีในภาษาปลายทาง ทำให้นักแปลไม่สามารถแปลข้อความเชิงวัฒนธรรมดังกล่าวออกมาได้

นักวิชาการอีกคนหนึ่งคิดว่าบทกลอนแปลไม่ได้คือ Jacobson เขากล่าวว่า “Poetry by definition is untranslatable, and it requires creative transposition” (อ้างอิงใน

Eesa, 2008) อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่า Jacobson คือนักทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับรูปแบบมากกว่าเนื้อหา

สังเกตได้นักวิชาการกลุ่มที่เชื่อว่าบทกลอนสามารถเปลี่ยนได้นั้น จะมีเงื่อนไขตามมาด้วยเสมอ เช่น Nida and Taber ที่บอกว่าบทกลอนสามารถเปลี่ยนได้ถ้ารูปแบบไม่ใช่สิ่งสำคัญของสารที่จะสื่อ ในแง่นี้จะแสดงให้เห็นลักษณะเด่นเบื้องต้นของการแปลบทกลอน คือ การแปลโดยเลือกเก็บเนื้อหาหรือรูปแบบ โดยที่ทั้งสองสิ่งนี้ไม่สามารถมาพร้อมกันได้ นักแปลจำเป็นจะต้องทิ้งสิ่งหนึ่งเพื่อเก็บอีกสิ่งหนึ่งไว้ หรือ Dryden ที่บอกว่าคนแปลกลอนควรจะเป็นนักประพันธ์กลอน ในแง่นี้หมายความว่า การแปลบทกลอนจำเป็นต้องดำเนินการโดยผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องบทกลอน ส่วนกลุ่มที่คิดเห็นตรงข้ามจะพูดถึงความเท่ากันของภาษา ดังนั้น ประเด็นนี้จะยังคงเป็นที่ถกเถียงในกลุ่มนักวิชาการต่อไป เพราะแม้จะถกเถียงในประเด็นเดียวกันแต่การให้เหตุผลประกอบไม่ได้หักล้างกันโดยตรง นอกจากนี้ การแปลบทกลอนยังไม่สามารถสร้างบทแปลที่เท่าเทียมกับต้นฉบับได้ ทั้งในแง่ของสารที่ส่งออกไปยังผู้อ่านและและแรงกระทำต่อสังคม

ระหว่างที่ประเด็นนี้ดำเนินไป ยังคงมีนักแปลผลิตงานแปลในรูปแบบบทกลอนออกมาอย่างต่อเนื่องทั่วโลก นักแปลเหล่านั้นกำลังพยายามแก้ปัญหาที่พบเพื่อให้ได้งานที่ใกล้เคียงต้นฉบับมากที่สุด

จากทฤษฎีการแปลหรือกรอบดังกล่าว ผู้แปลเลือกใช้วิธีการแปลแบบ Mimetic form และ Organic form ของโฮล์มส์ โดยรูปแบบหรือกรอบในเรื่อง Family Lexicon จะแบ่งเป็นสองแนวทาง คือ (1) บทร้องที่แม่มักจะร้องให้สมาชิกในครอบครัวฟังหลังรับประทานอาหารค่ำซึ่งผู้แปลจะใช้วิธีการแปลแบบ Mimetic form ซึ่งจะเก็บรักษารูปแบบและจังหวะของบทร้องเอาไว้ตามต้นฉบับร่วมกับวิธีการแปลแบบถ่ายทอด “ดนตรี” ของบทกวีจากทฤษฎีที่รวบรวมโดยสัญญา วนิชย์ ผู้แปลเห็นว่าเนื้อหาดังกล่าวเป็นบทร้องที่มีการใช้จริง ๆ แม้ในหนังสือจะปรากฏเป็นเพียงตัวอักษร แต่เมื่ออ่านออกเสียงก็จะมีจังหวะและการเรียงคำตามวัฒนธรรมต้นทาง ดังนั้น ผู้อ่านจึงควรได้ทราบถึงรูปแบบการวางคำและจังหวะของบทร้องดังกล่าว ผู้แปลจึงเลือกใช้วิธีนี้ในการแปล (2) บทหรือกรอบที่สมาชิกในครอบครัวหรือตัวละครในเรื่องเป็นผู้แต่ง ผู้แปลจะใช้วิธีการแปลแบบ Organic form ซึ่งเน้นเก็บรักษาเนื้อหาและปรับรูปแบบตามความเหมาะสม ผู้แปลเห็นว่าบทหรือกรอบรูปแบบที่สองนี้มีเป้าหมายในเชิงของความหมายมากกว่ารูปแบบและไม่ได้เคร่งครัดในเรื่องรูปแบบมากเท่าแบบแรกที่เป็นบทหรือโอเปร่า ผู้แปลจึงอยากให้ผู้อ่านได้รับความหมายด้วยรูปแบบฉันทลักษณ์ที่คุ้นเคยเพื่อเพิ่มอรรถรสในการอ่านให้มากขึ้น

2.5 ทฤษฎีการแปลคำสบถและคำหยาบคาย

คำสบถและคำหยาบคายเป็นธรรมชาติของภาษา เป็นภาษาระดับต่ำที่ผู้คนใช้อยู่โดยทั่วไปในชีวิตประจำวัน พบได้ในหนังสือ บทภาพยนตร์ การ์ตูน หรือแม้แต่บทสนทนาในชีวิตประจำวัน กระนั้น ก็ยังถือว่าเป็นคำที่ไม่เหมาะสมและไม่ได้รับการยอมรับเมื่อต้องไปเกี่ยวข้องกับบริบททางวัฒนธรรมและยังเป็นคำที่สร้างความไม่พึงใจ เจ็บปวด หรืออ้าแค้นแก่ผู้ฟัง

คลังข้อมูลภาษา Lancaster Corpus of Abuse (LCA) (McEnergy, 2006 อ้างถึงใน ยลธรรม์ธรรม, 2560) แบ่งประเภทภาษาที่ไม่เหมาะสมเป็น 6 ประเภท ได้แก่

1. คำสบถ (Swearword) เช่น fuck, piss, shit
2. คำเหยียดหยามเกี่ยวกับสัตว์ (Animal terms of abuse) เช่น pig, cow, bitch
3. คำเหยียดหยามเกี่ยวกับเพศ (Sexist terms of abuse) เช่น bitch, whore, slut
4. คำเหยียดหยามเกี่ยวกับสติปัญญา (Intellect-based terms of abuse) เช่น idiot, prat, imbecile
5. คำเหยียดหยามเกี่ยวกับเชื้อชาติ (Racist terms of abuse) เช่น paki, nigger, chink
6. คำเหยียดหยามที่แสดงความเกลียดชังกลุ่มรักร่วมเพศ (Homophobic terms of abuse) เช่น queer

อย่างไรก็ตาม คำสบถหรือคำหยาบไม่ได้ถูกใช้ในเชิงลบเพียงอย่างเดียว แต่ยังสามารถใช้ในเชิงบวกได้ด้วย Jay (Jay, 2006 อ้างถึงใน Nugroho, 2015) นักจิตวิทยาภาษาศาสตร์กล่าวว่าหลักฐานทางวิทยาศาสตร์บ่งชี้ว่าการใช้คำสบถหรือคำหยาบนั้นดีเพราะบางครั้งก็ช่วยให้เราเลียงความรุนแรงในทางกายภาพได้ Beruch and Jenkins (Beruch and Jenkins, 2006 อ้างถึงใน Nugroho, 2015) กล่าวว่าคำสบถหรือคำหยาบช่วยเพิ่มความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่มได้

คำสบถและคำหยาบจะมีขอบเขตอยู่ที่หน้าที่หรือวัตถุประสงค์ในการใช้มากกว่าความหมายจริงๆ ในตัวของคำเอง Jay and Janschewitz (Jay and Janschewitz, 2008) ให้ความเห็นเรื่องวัตถุประสงค์ของการใช้คำสบถหรือคำหยาบไว้ว่าเป็นการแสดงออกซึ่งอารมณ์โกรธ ไม่พอใจและผลกระทบทางอารมณ์ที่เกิดจากการใช้คำสบถหรือคำหยาบขึ้นอยู่กับบริบททางวัฒนธรรมและภาษาของสังคมนั้นๆ

Steven Pinker (Pinker, 2007 อ้างถึงใน Amalia Maulidiatsani, 2015) นักภาษาศาสตร์ ผู้เขียน The Stuff of Thought อธิบายถึงรูปแบบพื้นฐานของการใช้คำสบถหรือคำหยาบของมนุษย์ไว้ 5 แบบ ได้แก่

1. เพื่อดูถูกหรือหมิ่นประมาท (Abusive) การสบถหรือคำหยาบลักษณะนี้จะเกิดขึ้นด้วยเจตนาที่ก้าวร้าว เหยียดผู้อื่น เป็นการพูดเพื่อตั้งใจทำร้ายจิตใจของผู้อื่น เช่น ไอ้เหี้ย ไอ้สัตว์

2. เพื่อระบาย (Cathartic) การสบถหรือคำหยาบลักษณะนี้จะเกิดขึ้นเมื่อมีเรื่องไม่คาดคิดหรือไม่ได้ตั้งใจและพูดออกมาเพื่อระบายความรู้สึกข้างใน เป็นการช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดและช่วยสร้างสมดุลทางอารมณ์ให้ผู้พูด เช่น เหี้ยอะไรอีกแล้วเนี่ย แม่เอ๊ย

3. เพื่อชี้ชวน (Dysphemistic) การสบถหรือคำหยาบลักษณะนี้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้พูดกำลังเห็นหรือมองว่าสิ่งหนึ่งสิ่งใดไม่ดีและต้องการให้ผู้อื่นเห็นเป็นเช่นนั้นด้วย ผู้พูดจะใช้คำรุนแรงหรือหยาบคายแทนคำเป็นกลาง เช่น ไอ้เด็กแว่นพวกนี้ทำไมมันไม่ตายๆ ไปวะ อย่าไปยุ่งกับพวกท่านี่เลย

4. เพื่อเน้นความ (Emphatic) การสบถหรือคำหยาบลักษณะนี้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้พูดต้องการเน้นข้อความหรือเนื้อหาของเรื่องที่พูดให้คนรับสารสนใจ เช่น ร้านอยู่แค่นี้ เดินไปก็ได้ จะร้อนเหี้ยไรหนักหนา

5. เพื่อบ่งความสัมพันธ์ (Idiomatic) การสบถหรือคำหยาบลักษณะนี้เป็นการแสดงให้เห็นถึงสถานะหรือความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและผู้ฟังที่ไม่เป็นทางการ และไม่ได้มีความหมายอะไรเป็นพิเศษ ส่วนใหญ่จะใช้กันในหมู่เพื่อนที่สนิทสนม เช่น โห ไอ้สัส แต่งตัวหล่อมาเลยนะมึง

การแปลคำสบถหรือคำหยาบเป็นปัญหาหนึ่งของนักแปล เนื่องจากผลกระทบจากการใช้คำเหล่านี้จะขึ้นอยู่กับบริบททางวัฒนธรรมและภาษาของสังคมนั้นๆ ดังนั้น นักแปลจะต้องพิจารณากลวิธีการแปลที่จะนำมาใช้เพื่อให้คำสบถและคำหยาบเกิดผลได้ใกล้เคียงกับภาษาในต้นฉบับมากที่สุด

จากการแบ่งประเภทและวัตถุประสงค์ของคำสบถและคำหยาบข้างต้นสามารถเป็นแนวทางให้นักแปลเลือกแนวทางในการแปลคำสบถและคำหยาบได้ งานวิจัยที่ศึกษาเรื่องกลวิธีการแปลคำสบถหรือคำหยาบเท่าที่พอจะหาได้จากข้อมูลที่มีอยู่อย่างจำกัด ผู้เขียนเลือกมา 2 ชิ้น คือ 1. The Strategies of Subtitling Swear Words in The Wolf of Wall Street Movie ของ Asst. Prof. Zeineb Sami Hawel 2. งานวิจัยเรื่อง การศึกษากลวิธีการแปลคำหยาบ “FUCK” กรณีศึกษา Lady Chatterley’s Lover และ Trainspotting ของ ชาลินี วิมลเกียรติขจร ซึ่งผลงานชิ้นหลังได้รับการอ้างอิงในสารนิพนธ์ของอุกฤษฏ์ ยลธรรม์ธรรมโนบทแปลเรื่อง “เจ็ดปมสังหาร” ของ มาร์ลอน เจมส์ พร้อมบทวิเคราะห์ ด้วยเหตุนี้ กลวิธีการแปลคำสบถหรือคำหยาบที่ผู้ศึกษารวบรวมมาได้อาจสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

กลวิธีการแปลคำสับหรือคำหยาบ	
การไม่รักษาคำไว้	การตัดทิ้ง (Deletion)
การรักษาหรือคงคำไว้	การแปลตรงตัว (Literal Translation)
	การลดความรุนแรงของคำ (Softening)
	การปรับระดับภาษาไม่เป็นทางการให้เป็นทางการ (register shift)
	การแปลโดยใช้ความหมายเป็นกลางหรือเปลี่ยนประเภทความหมาย (change in semantic field)
การหลាកคำ	การใช้หลายรูปแบบประกอบกัน

ตาราง 2.1 กลวิธีการแปลคำสับและคำหยาบ

เรื่อง Family Lexicon คำสับและคำหยาบที่ปรากฏในเนื้อหาจะเป็นคำพูดของตัวละครพ่อ คำสับและคำหยาบส่วนใหญ่หากจัดตามคลังข้อมูลภาษา Lancaster Corpus of Abuse จะเป็นคำเหยียดหยามเกี่ยวกับสติปัญญา เช่น nitwit, half-wit, numskull, dolt, jackass, moron, buffoon, imbecile เป็นต้น โดยตัวละครพ่อใช้คำเหล่านี้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดูถูกหรือหมิ่นประมาทผู้ฟังซึ่งถือเป็นลักษณะนิสัยของพ่อที่ชอบควบคุมและอยู่เหนือคนอื่น คำสับและคำหยาบเหล่านี้มาในรูปแบบของบทบรรยายและบทสนทนา ผู้แปลเลือกกลวิธีการแปลโดยการรักษาคำสับหรือคำหยาบไว้ในบทแปลอย่างครบถ้วนและเลือกที่จะแปลให้ได้ความหมายและเจตนาที่ใกล้เคียงกับต้นฉบับมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เนื่องจาก 1. นิยายเรื่องนี้ไม่ใช่หนังสือสำหรับเด็กที่อาจจะต้องคำนึงถึงความรุนแรงของคำ 2. คำสับและคำหยาบถือเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกของตัวละคร “พ่อ” หากมีการตัดคำทิ้งหรือใช้คำอื่นแทน อาจกระทบต่อบุคลิกของตัวละครและทำให้โทนของนิยายเปลี่ยนไป ด้วยเหตุนี้ผู้แปลจึงเลือกที่จะรักษาหรือคงคำไว้ และใช้กลวิธีการแปลแบบต่างๆ

บทที่ 3

ต้นฉบับและบทแปล

ต้นฉบับ

AT THE dinner table in my father's home when I was a girl if I, or one of my siblings, knocked a glass over on the tablecloth or dropped a knife, my father's voice would thunder, "Watch your manners!"¹

If we used our bread to mop up pasta sauce, he yelled, "Don't lick your plates. Don't dribble!² Don't slobber!"²

For my father dribble and slobber also described modern painting, which he couldn't stand.

He would say, "You have no idea how to behave at the table! I can't take you lot anywhere."

And he said, "Any table d'hôte³ in England would quickly show you slob the door."

He had the greatest respect for England⁴ and believed that civility had found there, more than anywhere else in the world, its greatest expression.

At dinner he'd comment on the people he'd encountered during the day. He was very harsh in his judgments and thought everyone was stupid. For him someone stupid was a "nitwit."

"He struck me as a real nitwit," he would say about some new acquaintance.

In addition to the "nitwits," there were also the "negroes⁵." For my father, a "negro" was someone who was awkward, clumsy, and fainthearted; someone who dressed inappropriately, didn't know how to hike in the mountains, and couldn't speak foreign languages.

Any act or gesture of ours he deemed inappropriate was defined as a "negroism⁵."

"Don't be negroes! Stop your negroisms!" he yelled at us continually.

The gamut of negroisms was wide. Wearing city shoes on a mountain hike was called a negroism, as was engaging in a conversation on a train with a fellow traveler or in the street with a passerby; or speaking to a neighbor from your window; taking off your shoes in the living room; warming your feet on the radiator; complaining on a mountain hike of thirst, fatigue, or blisters; bringing greasy cooked food on a hike along with napkins to wipe your fingers.

On our mountain hikes only certain foods were allowed: fontina cheese⁶, jam, pears, hard-boiled eggs. And we were only allowed to drink tea prepared on a portable stove by our father. Frowning, he would lean his big head covered in short red hair over the stove while shielding the flame from the wind with the flaps of his rust-colored wool jacket, the pockets threadbare and singed. He always wore that same jacket whenever we were on holiday in the mountains.

Brandy and sugar lumps were, according to him, “negro stuff” and therefore forbidden on our hikes; and we were never allowed to stop for a snack in the mountain chalets⁷ as this was considered a negroism. Protecting your head from the sun by wearing a kerchief or a straw hat, or from the rain with a waterproof cap, or tying a scarf around your neck were also deemed negroisms. Such preventive wear was, instead, precious to my mother, and the morning before we left on our hike she would try to slip these things into a rucksack for both our use and her own. If my father laid his hands on any of them, he would angrily throw it out.

While on hikes, wearing our large, rigid, lead-heavy hobnailed boots⁸, thick woolen socks, balaclava helmets⁹, and snow goggles¹⁰ across our foreheads with the sun beating squarely down on our sweating heads, we would stare with envy at the “negroes” who strode easily by in tennis shoes or lounged at the chalet tables eating cream.

My mother called mountain hiking “the devil's idea of fun for his children”, and she always tried to stay home, above all when the outing included a meal, since after eating she loved to read the paper and then take a nap on a sofa indoors.

We went to the mountains every summer. We rented a house for three months, from July through September. The houses were usually far from town in some remote location. Every day, our rucksacks on our backs, my father, my siblings, and I¹¹ went to do the shopping in the village. There were no amusements or distractions of any kind. We children and my mother spent the evenings in the house sitting around a table. My father retreated to a distant part of the house to read, every so often sticking his head into the room where the rest of us were talking and playing together. Frowning and suspicious, he complained to my mother about our servant Natalina who had disturbed certain books of his. "Your darling Natalina, that half-wit," he would say, careless of the fact that from the kitchen Natalina could hear his every word. She was, however, accustomed to hearing herself called "that half-wit Natalina" by him and took not the slightest offense.

On some evenings during our mountain holiday my father would prepare for the next day's hike or climb. Kneeling on the ground, he greased his and my siblings' boots with whale fat; he believed that he alone knew how to grease the boots properly with the fat. A great clashing of metals would then be heard throughout the apartment as he looked for crampons¹², pitons¹³, and ice axes¹⁴.

"Where have you hidden my ice ax?" he roared. "Lidia! Lidia! Where have you lot hidden my ice ax?"

He would set off for a mountain climb at four o'clock in the morning¹⁵, sometimes alone, sometimes with an Alpine guide who was also a friend, sometimes with my siblings. He'd be so worn out the day following these climbs he'd become unbearable. He'd read the paper silently, his face red and swollen, having been burnt by the sun reflecting off glaciers, his lips chapped and bleeding, his nose covered in a yellow cream that looked like butter, his brow furrowed and stormy. Any trifle would send him flying into a terrifying rage¹⁶. Whenever he returned from these climbs with my siblings, my father announced that his children were "numskulls" and "negroes," and that none of his children had inherited his passion for the mountains-with the exception of Gino. Gino was the eldest and a great climber. Along with a friend he'd completed highly difficult ascents. When my father spoke about Gino and his friend,

he did so with a mixture of pride and envy, declaring that he no longer possessed their stamina now that he was getting old.

My brother Gino was, in any case, his favorite and he was gratified by him in every way. Gino was interested in natural history; collected insects, crystals, and other minerals; and was very studious. Gino later enrolled in engineering school and when he came home after an exam reporting that he had received an A, my father would ask, "What do you mean you got an A? Why didn't you get an A-plus?"

And if he did get an A-plus, my father would say, "Oh, it must have been an easy exam."

In the mountains, when he wasn't on a climb or hike that lasted until the evening, my father would go "walking" every day. He left early in the morning, dressed exactly as he would have been for a climb but without ropes, crampons, or his ice ax. He often went walking alone, because we and my mother were, in his words, "loafers, dolts, and negroes." He set off with his hands clasped behind his back, his tread heavy due to his hobnailed boots, his pipe between his teeth. Sometimes he made my mother go with him. "Lidia! Lidia!" he thundered in the morning, "Let's go walking! If you don't, you'll grow lazy always lounging about in the meadows¹⁷." My obedient mother, her walking stick in hand, her sweater tied around her waist, followed a few paces behind him, shaking her head of curly gray hair¹⁸ that she wore very short, even though my father objected vehemently to the current fashion for short hair-so much so, that on the day she'd had it cut, he'd flown into a rage violent enough to bring down the house.

"You've cut your hair again! What a jackass you are!" my father told her every time she came home from the hairdresser. "Jackass" in my father's lexicon didn't mean someone who was ignorant but someone who was rude or ill-mannered. We children were "jackasses" when we were either uncommunicative or talked back.

"Frances put you up to it!" my father said to my mother when he saw she'd cut her hair again. Frances, a friend of my mother's and the wife of a childhood classmate of my father's, was in fact much loved and respected by my father. In his eyes her only flaw was having introduced my mother to the short hairstyle. Frances

had relatives in Paris, whom she visited often, and one winter arrived home declaring, “In Paris, short hair is in fashion. In Paris, everyone has the sporty look¹⁹. ” All winter long, my sister and mother kept repeating, “In Paris, the sporty look is all the rage, trying to sound like Frances who spoke with the soft r. They²⁰ shortened the hems on all their dresses, and my mother cut her hair. My sister didn't cut hers because her hair was beautiful and blond and fell down the entire length of her back-and she was too afraid of my father.

My grandmother-my father's mother²¹-usually joined us on those mountain holidays. She didn't stay with us but at a hotel in the village.

When we went to visit her we often found her sitting on the hotel terrace under a sun umbrella. She was small and on her minuscule feet wore black ankle boots with tiny buttons. She was proud of her small feet, which poked out from under her skirt, and she was proud of her crimped, snow-white hair combed up into a bouffant²². Every day my father took her for a “stroll.” They went along the main roads because she was old and couldn't manage the trails, especially in her ankle boots with those little heels. He walked ahead, his strides long, his hands behind his back, his pipe in his mouth, while she followed, her dress swishing as she took tiny steps in her tiny heels. She never wanted to take the same road as the day before, always desiring new ones.

“This is the same road we took yesterday,” she complained.

Without turning around, my father responded perfunctorily, “No, it's a different one.”

But she continued to repeat, “It's the same road as yesterday. It's the same one.”

After a while she said, “I have a cough that's choking me to death,” but my father pushed on ahead without looking back. “I have a cough that's choking me to death,” she repeated, raising her hands to her throat.

She always repeated the same thing two or three times. She said, “That scoundrel Fantecchi²³ insisted on making me a brown dress! I wanted a blue one! I

wanted a blue one!” And she angrily struck her umbrella against the pavement. My father told her to watch the sunset over the mountains, but having been seized by an attack of rage at her tailor Fantecchi, she furiously continued to jab the tip of her umbrella into the ground. She came to the mountains only in order to be with us. The rest of the year she lived in Florence and we lived in Turin so we only ever saw each other in the summers. But she couldn't stand the mountains and her dream would have been to go on holiday to the spa towns of Fiuggi or Salsomaggiore, places where she'd spent her summers when she was young.

My grandmother was once very rich but had been impoverished by the Great War²⁴. Convinced Italy wouldn't win, and nurturing a blind faith in Franz Joseph²⁵, she had insisted on keeping her Austrian investments and so had lost a great deal of money. My father, an irredentist²⁶, had tried in vain to convince her to divest of her Austrian interests. My grandmother referred to her money loss as “my misfortune,” and in the mornings she despaired over it while pacing up and down in her room and wringing her hands. But she wasn't all that poor. In Florence, she had a beautiful home with Turkish carpets and furniture from China and India because one of her grandfather she was called Parente—had been a collector of precious objects. Portraits of her various ancestors hung on the walls, including those of her grandfather Parente and of La Vendée, an aunt²⁷ who was so called because of her reactionary politics and the fact that she had held a salon for diehards and counterrevolutionaries. There were many more portraits of aunts and cousins called Margherita or Regina, names once common in Jewish families. Among the portraits, however, my grandmother's father²⁸ was not to be found, and he wasn't to be mentioned either. He was a widower, and after quarreling one day with his two daughters, by then adults, he declared that to spite them he would marry the first woman he met on the street, and he'd done just that. Or, at any rate, that was the family story. Whether or not he did actually marry the very first woman he encountered after walking out his front door, I don't know. In any case, with his new wife he had another daughter whom my grandmother wanted nothing to do with, and whom she referred to with disgust as “Daddy's doll-baby.” Occasionally, we would run into “Daddy's doll-baby”—by now a mature and

distinguished woman of fifty-while we were on holiday in the mountains, and my father would turn to my mother and say, "Did you see that? Did you see? There went 'Daddy's doll-baby?!'"

"For you lot everything is a bordello. In this house you make a bordello"²⁹ out of everything," my grandmother always said, meaning that for us nothing was sacred. The saying became famous in our family and we used to repeat it every time we found ourselves laughing over a death or a funeral. My grandmother had a profound revulsion for animals and went into a frenzy whenever she saw us playing with a cat, saying that we would catch diseases and then infect her with them. "That dreadful creature," she would say, stamping her feet and jabbing the tip of her umbrella into the ground. She had an aversion to everything and a terror of disease. She was, however, incredibly healthy and in fact lived to be over eighty without ever needing a doctor or a dentist. She was always afraid that one of us might trick her into being baptized, since one of my brothers once jokingly pretended to baptize her. She said her prayers daily in Hebrew without understanding a word since she didn't know Hebrew. For those who weren't Jewish, as she was, she had a horror similar to the one she had for cats. My mother was the sole exception, the only non-Jew for whom she ever had any fondness³⁰. My mother returned her affection and said of her that in her utter self-absorption she was as innocent and naive as a newborn baby.

According to my grandmother she was very beautiful when she was young, the second-most beautiful girl in Pisa. The first was her friend Virginia Del Vecchio. A man named Signor Segrè arrived one day and asked to meet the most beautiful girl in Pisa so that he could ask for her hand in marriage. Virginia turned down the proposal. He then introduced himself to my grandmother. She also refused him, saying that she didn't want "Virginia's leftovers."

She then married my grandfather, Michele, a man who must have been very sweet and gentle. She became a widow very young. We once asked why she didn't remarry. With a strident laugh and a brutal frankness that we never expected from that querulous and plaintive old lady, she responded, "Come now! And have him eat me out of house and home?"³¹

My siblings and my mother sometimes complained of boredom while on those mountain holidays, staying in isolated houses where there was nothing to do, no social life. Being the youngest, I amused myself with very little and at the time had yet to experience the boredom of those holidays.

"You lot get bored," my father said, "because you don't have inner lives."³²

One year when we were particularly short of money it looked as if we were going to have to remain in the city for the summer, but at the last minute we rented an inexpensive house with no electricity, only oil lamps, in a village hamlet called Saint-Jacques-d'Ajas. The house must have been very small and very uncomfortable because the whole summer all my mother could say was, "What a dump of a house!"³³ How vile a place is Saint-Jacques-d'Ajas!" Our only source of entertainment was eight or ten leather-bound books containing back issues of I'm not sure which weekly magazine with riddles, puzzles, and horror stories. They had been leant to my brother Alberto by his friend Frinco. We lived on Frinco's books throughout that entire summer. Then my mother struck up a friendship with the woman next door. They chatted when my father wasn't around. He said talking with one's neighbors was "a negro thing to do." It turned out, however, that this woman, Signora Ghiran, lived in the same building as Frances in Turin and knew her slightly, making an introduction to my father possible. He was then very kind to her. The fact was that when it came to strangers my father was always wary and suspicious, fearing they might be of "questionable character," but as soon as he discovered even a tenuous connection he was immediately reassured.

My mother could speak of nothing else but Signora Ghiran, and at mealtimes we ate dishes from recipes Signora Ghiran had taught us. "New star rising," my father said every time Signora Ghiran's name was mentioned. "New star rising," or simply "new star," was how my father ironically greeted our every new infatuation. "I don't know what we would have done without Frinco's books or Signora Ghiran," my mother said at the end of the summer. Our return to the city that year was marked by the following incident: After two hours on a bus, we arrived at the train station and took our seats on the train. We suddenly realized that all of our luggage was still on

the platform. Raising the flag, the conductor cried out, "The train is departing!" To which my father responded "The hell it is!" with a shout that echoed throughout the entire carriage. The train didn't budge an inch until every last one of our suitcases had been loaded aboard.

Back in the city we had to wrench ourselves away from Frinco's books because Frinco wanted them back. And as for Signora Ghiran, we never saw her again. "We have to invite Signora Ghiran over! How rude we are!" my father would say every so often. But my mother's affections were as erratic as ever, her relationships inconstant. Either she saw someone every day or she never wanted to see them. She was incapable of cultivating acquaintances just to be polite. She always had a crazy fear of becoming "bored," and she was afraid visitors would come to see her just when she wanted to go out.

The friends my mother did see were always the same ones. With the exception of Frances and a few of my father's friends' wives, my mother's friends were young, a good deal younger than she—young women who were newly married and poor. She could give them advice, suggest seamstresses. She had a horror of "old biddies"³⁴, as she called them, alluding to women who were more or less her age. She had a horror of entertaining. If one of her old acquaintances sent word that she would like to pay her a visit, my mother went into a panic. "That means today I won't be able to go out!" she said in despair. On the other hand, she could take her young friends out with her or to the cinema. They were easy to manage, amenable, and more than willing to maintain a casual relationship with her. If they had small children better yet, because she loved children very much. Sometimes, in the afternoon, these friends would come all together to see her. In my father's language my mother's friends were called the "gabblers"³⁵. When dinnertime approached, my father would shout from his office, "Lidia! Lidia, have the gabblers all gone home?" At which point a last terrified gabbler could be seen slinking down the hallway and slipping out the front door. My mother's young friends were all very afraid of my father. At dinner my father would say to my mother, "Aren't you tired of gabbling? Aren't you tired of chitchat?"

Sometimes in the evening my father's friends came to our apartment. Like him, they were university professors, biologists, and scientists. On the evenings his friends were coming over, at dinner he would ask my mother, "Have you prepared some refreshments³⁶?" Refreshments meant tea and biscuits. Alcoholic beverages were never allowed in our home. Sometimes my mother hadn't prepared anything and my father got angry. "What do you mean there are no refreshments? You can't have people over without offering refreshments! One cannot commit such negroisms!"

The Lopezes— Frances and her husband and the Ternis were among my parents' closest friends. Frances's husband's name was Amedeo but he was nicknamed "Lopez" from the time he and my father were students together. As a student my father's nickname was "Pom," short for pomodoro, a tomato, due to his red hair, but whenever anyone called him Pom he got very angry and only ever allowed my mother to call him that. Nevertheless, when the Lopezes mentioned our family among themselves they referred to us as "the Poms" just as we called them "the Lopezes." No one has ever been able to explain to me why Amedeo was given his nickname, its origin no doubt lost in the mists of time. Amedeo was fat, his head covered in tufts of fine silken white hair; he spoke with the soft r as did his wife and their three boys who were our friends. The Lopezes were much more elegant, refined, and modern than we were: their building had an elevator, their apartment was nicer than ours, and they had a telephone, which in those days hardly anyone had yet. Frances, who went frequently to Paris, brought back with her the latest fashions and fads. One year she brought back a Chinese game, in a box with dragons painted on it, called "mah-jongg." They had all learned to play this mah-jongg and Lucio, the youngest Lopez, who was my age, often boasted about this mah-jongg to me but never wanted to teach me how to play: he said it was too complicated and his mother wouldn't let anyone touch the box. Whenever I went over to their apartment, I was consumed with envy at the sight of that exquisite, forbidden box full of mystery.

After an evening spent with the Lopezes, my father would come home exalting to the high heavens their apartment, their furniture, the tea served in beautiful porcelain cups from a trolley. He would say Frances was "in the know," meaning she

knew where to find nice furniture and beautiful cups, she knew how to decorate a home and how to serve tea.

It was hard to tell if the Lopezes were richer or poorer than us. My mother said they were much richer. My father said that no, like us, they didn't have a lot of money, it was just that Frances was "in the know" and "not a lummoX like you lot." My father, however, felt himself to be extremely poor, especially early in the morning when he first awoke; he awakened my mother as well and said to her, "I don't know how we're going to keep going. Have you seen that the property shares have gone down?" The property shares were always down, they never went up.

"Those vile property shares," my mother would always say and complain that my father hadn't the slightest business sense and as soon as there was a rotten stock, he bought it. She often begged him to consult a stockbroker but this only infuriated him because he wanted, as in all things, to do it his own way.

As for the Ternis, they were very rich. Even so Mary, Terni's wife, was a woman of simple tastes and didn't go out much, spending her days in contemplation of her two children and their nanny, Assunta, who dressed entirely in white. Both Mary and the nanny, who imitated her, made an ecstatic whispering sound: "Ssst! Ssst!" Even Terni made this same sound "ssst, ssst" whenever in contemplation of his children. Actually, he made this sound "ssst, ssst" about everything, about our maid Natalina who was no beauty, and he made the noise whenever he saw my sister and my mother wearing old dresses. He said of every woman he laid eyes on that she had "an interesting face" and that she resembled someone or other in a famous painting. He remained in contemplation of her for a few minutes more, then removed his monocle from his eye and cleaned it with an impeccable white handkerchief. Terni was a biologist and my father greatly respected his work, but he would call him "that moron Terni" because he believed he was a poseur in his personal life. "Terni's a poseur," he would say after every time they met up. He would then repeat, "I think he's a poseur." When Terni came over he would usually come into the garden to discuss novels. He was very cultured, had read all the modern novels, and was the first to introduce us to *À la recherche du temps perdu*. Now that I think about it, I

believe he was actually trying to resemble Swann³⁷ with that monocle and his affectation of discovering in each of us an ancestral link to a famous painting. From his study my father would call out loudly for him to come inside so they could discuss tissue cells. "Terni," he yelled, "come here! Don't be such a moron!" Whenever Terni, making his ecstatic whispering sounds³⁸, stuck his nose into the dusty, threadbare curtains in our dining room and asked if they were new, my father would yell, "Don't be such a buffoon!"

The things my father appreciated and respected were socialism, England, Zola's novels, the Rockefeller Foundation, mountains, Val d'Aosta Alpine guides. The things my mother loved were socialism, Paul Verlaine's poetry, music, in particular Lohengrin, which she used to sing for us in the evenings after dinner.

My mother was Milanese but her family, like my father's, was originally from Trieste. In marrying my father she'd also married his many Triestine expressions. Whenever she recounted her childhood memories, Milanese dialect mixed into her speech.

Once when she was a small girl walking down the street in Milan she'd seen a man standing rigid and immobile in front of a hairdresser's window staring at a mannequin's head. He was muttering to himself, "Beautiful, beautiful, beautiful. Too long in the neck."

A lot of her memories were like this: simple phrases that she overheard. One day she was out for a walk with her boarding-school classmates and teachers. Suddenly one of the girls broke rank and ran to embrace a passing dog. She hugged it and in Milanese dialect said, "It's her, it's her, it's her, it's my bitch's sister!"³⁹

My mother attended boarding school for many years. She had a grand old time at that boarding school.

She acted, sang, and danced in the school productions; she performed in a comedy dressed up as a monkey; she sang in a light opera entitled *The Slipper Lost in the Snow*.

She wrote the libretto and music for an opera. Her opera began like this:

I am Don Carlos Tadrir
 And I'm a student in Madrid!
 While strolling down via Berzuellina,
 I stopped in my tracks for I'd seen a
 Window in which I spied quite a creature,
 A young and most beautiful teacher!

And she wrote a poem that went:

Ignorance I thee hail,
 You're my holy grail!
 Happiness is your realm so please
 Let's leave studying to the Maccabees!
 Let's drink, dance, and avoid debate,
 C'mon let's celebrate!
 Now Muse inspire you must,
 What is in my heart do say,
 Tell me the philosopher is bust;
 True love the ignoramus's way.

And she parodied Metastasio:

If each man's inner stress
 His forehead did express
 How many who by foot travel far
 Would appear to rather go by car.

She stayed at boarding school until she was sixteen. Every Sunday she went to visit an uncle on her mother's side who was nicknamed "Barbison." Turkey

was served; after they had eaten, Barbison pointed to the leftovers and said to his wife, "That'll be our breakfast."

Barbison's wife, Aunt Celestina, was nicknamed "Baryte." Someone had told her that baryte was in everything, so she would, for example, point to the bread on the table and say, "See that bread there? It's all baryte."

Barbison was a coarse man with a red nose. "A Barbison nose" my mother would say whenever she saw a red nose. After those turkey lunches Barbison would say in dialect to my mother, "Lidia, you and me, we know a thing or two about chemistry so what's sulfuric acid stink of? It stinks of fart. Sulfuric acid stinks of fart."

Barbison's real name was Perego. Some of his friends had made up this ditty for him:

Night or day there's no grander feller
Than Perego and his wine cellar.

Barbison's sisters were nicknamed "the Blesseds" because of their sanctimoniousness.

Another aunt of my mother's, Aunt Cecilia, was famous in the family for a particular remark. My mother was telling her how they'd all been worried something terrible had happened to my grandfather when he'd been very late coming home for lunch. In dialect, Aunt Cecilia promptly asked her, "What did you serve for lunch, rice or pasta?"

"Pasta," my mother responded.

"Good thing you didn't serve rice or there's no saying how long he would have been gone."

My maternal grandparents both died before I was born. Grandmother Pina, my mother's mother, was from a modest family and had married a neighbor. Young, diminutive, and bespectacled, my grandfather was at the beginning of his career as a distinguished lawyer. Every day my grandmother heard him at the front entrance to the building asking the concierge, "Are there any let-ters for me?" My grandfather

pronounced each t emphatically as if the one word were actually two.⁴⁰ This pronunciation impressed my grandmother as a sign of great refinement. She married him because of his pronunciation, and because she wanted a black velvet coat for the winter. It was not a happy marriage.

When she was young my grandmother Pina was blond and pretty. Once she performed in an amateur drama production. When the curtain rose my grandmother Pina was onstage with a paintbrush and easel. She said these words: "I cannot go on painting; my soul cannot be constrained by toil and art; it flies far from here and is nourished by painful thoughts."

My grandfather threw himself into socialism. He was friends with Bissolati, Turati, and Kuliscioff. My grandmother Pina stayed out of her husband's political activities. Because he always packed the house full of socialists, my grandmother Pina used to say bitterly, in dialect, of their daughter, "That girl's going to marry the gasman." They ended up living separately. In the last years of his life, my grandfather gave up politics and resumed his practice as a lawyer, but he slept until five in the afternoon and when clients turned up he would say, "What are they doing here? Send them away!"

At the end of her life, my grandmother Pina lived in Florence. Sometimes she went to visit my mother who was married by then and also living in Florence. My grandmother Pina, however, was terrified of my father. One day she came to visit my brother Gino—still a babe in arms—who was running a slight fever. My father was nevertheless very worried and in an effort to calm him down my grandmother suggested that the fever was due to teething. My father became furious, insisting that teething did not cause fevers. On her way out my grandmother Pina met my uncle Silvio, who was also coming to visit us. In dialect, she whispered to him on the steps, "Whatever you do, don't say it's the teeth."

Beyond "Don't say it's the teeth," "That girl's going to marry the gasman," and "I cannot go on painting," I don't know anything about this grandmother of mine and no other words of hers came my way. I do remember, however, often hearing

repeated in the family this phrase of hers, also in dialect: "Every day it's something, every day something, and today Drusilla's broken her specs."

She had three children, Silvio, my mother, and Drusilla, who was shortsighted and always breaking her eyeglasses. My grandmother died alone in Florence after a life full of sorrow: Her eldest child, Silvio, committed suicide when he was thirty by shooting himself in the temple one night in a public park in Milan.

After boarding school, my mother left Milan and went to live in Florence. She enrolled at the university to study medicine but never finished her degree because she met my father and married him. My grandmother on my father's side was opposed to the marriage because my mother wasn't Jewish and someone had told her that my mother was a devout Catholic and that every time she saw a church she bowed low and made the sign of the cross several times. This was entirely untrue. No one in my mother's family went to church or crossed themselves. So for a while my grandmother was opposed to the marriage, but then she agreed to try to get to know my mother. They met one evening at the theater and watched a play in which a white woman ended up among black Africans and a black woman who was jealous of her gnashed her teeth and, glaring at her with terrible eyes, said, "White lady cutlet! White lady cutlet!"

"White lady cutlet," my mother would always say whenever she ate a cutlet.

They'd been given complimentary seats for that play because my father's brother, Uncle Cesare, was a theater critic. He was, this uncle Cesare, completely different from my father, calm, fat, and always cheerful. As a theater critic he was not at all caustic and never wanted to say anything bad about a play, finding something positive about each production. When my mother told him that a play seemed stupid to her, he would get mad and say, "Why don't you try to write one yourself." Later Uncle Cesare married an actress, a great tragedy for my grandmother; for many years she didn't want to be introduced to Uncle Cesare's wife because in my grandmother's opinion an actress was even worse than a woman who made the sign of the cross.

At the time he got married my father was working in Florence in a clinic run by one of my mother's uncles, nicknamed the "Lunatic" because he was a doctor who treated the insane. The Lunatic was, in fact, a man of great intelligence, cultivated and wry. I'm not sure if he ever knew what our family called him. In my paternal grandmother's house my mother encountered a retinue of various Margheritas and Reginas who were either my father's cousins or aunts, and she also met the renowned La Vendée who was still alive in those days. As for my grandfather Parente, he'd been dead for some time as was his wife, my grandmother Dolcetta, and their servant known as Bepo, the porter. It was known that my grandmother Dolcetta was small and round like a ball and always had indigestion because she ate too much. She felt sick, vomited, then went to bed, but after a little while they would find her eating an egg. "It's so fresh," she'd say by way of justification.

Grandfather Parente and Grandmother Dolcetta had a daughter called Rosina. Rosina's husband died leaving her with small children and little money so she moved back into her father's house. The day after she returned, while everyone was at the dinner table, Grandmother Dolcetta stared at her and said, "What's wrong with our Rosina today? She's not her usual self."

My mother used to tell us, and at some length, the stories about "our Rosina" and Grandmother Dolcetta and the egg because my father wasn't any good at telling stories, always confusing the facts and details, and interrupting himself with his thunderous and prolonged laughter—because memories of his family and his childhood delighted him—making it hard for us to follow him.

Enjoying the sheer pleasure of storytelling, my mother was always greatly cheered up whenever she told a story. She would turn to one of us at the dinner table and begin telling a story, and whether she was telling one about my father's family or about her own, she lit up with joy. It was as if she were telling the story for the first time, telling it to fresh ears. "I had an uncle," she would begin, "whom they called Barbison."

And if one of us said, "I know that story! I've already heard it a thousand times!" she would turn to another one of us and in a lowered voice continue on with her story.

"I can't even begin to count how many times I've heard this story," my father would shout, overhearing a word or two as he passed by.

My mother, her voice lowered, would continue on with the story.

The Lunatic had a madman in his clinic who believed he was God. Every morning the Lunatic said to him, "Good morning, most eminent Signor Lipmann." And the madman responded, "Most eminent, perhaps yes, Lipmann, probably not!" because he believed he was God.

And then there was the famous line from the orchestra conductor, an acquaintance of Silvio's, who while on tour in Bergamo⁴¹ said to his restless or undisciplined singers, "We haven't come to Bergamo on a military campaign but to conduct Carmen, Bizet's masterpiece."

My parents had five children. We now live in different cities, some of us in foreign countries, and we don't write to each other often. When we do meet up we can be indifferent or distracted. But for us it takes just one word. It takes one word, one sentence, one of the old ones from our childhood, heard and repeated countless times. All it takes is for one of us to say "We haven't come to Bergamo on a military campaign," or "Sulfuric acid stinks of fart," and we immediately fall back into our old relationships, our childhood, our youth, all inextricably linked to those words and phrases. If my siblings and I were to find ourselves in a dark cave or among millions of people, just one of those phrases or words would immediately allow us to recognize each other. Those phrases are our Latin, the dictionary of our past, they're like Egyptian or Assyro-Babylonian hieroglyphics, evidence of a vital core that has ceased to exist but that lives on in its texts, saved from the fury of the waters, the corrosion of time. Those phrases are the basis of our family unity and will persist as long as we are in the world, re-created and revived in disparate places on the earth whenever one of us says, "Most eminent Signor Lipmann," and we immediately hear my father's impatient

voice ringing in our ears: “Enough of that story! I've heard it far too many times already!”

I don't know how my father and his brother Cesare, both devoid of all business sense, could have emerged from that long line of bankers who were my father's ancestors and relatives. My father spent his life immersed in scientific research, a profession that didn't yield much money; in any case, money for him was a vague and confused concept dominated by an essential indifference. The result was that whenever he had to deal with money in any practical way, he nearly always lost it or, at least, conducted himself in such a way that he should have lost it, and if he didn't lose it, and all went smoothly, it was only by pure chance. All his life he was plagued with the anxiety that from one moment to the next he might find himself on the street. It was an irrational worry that dwelled within him along with other dark moods and forebodings, like his foreboding about the future success and fortune of his children. His fear of homelessness weighed on him like a dark mass of black clouds hovering over rockymountains, yet it never managed to penetrate the depths of his spirit and his essential, absolute, and intimate indifference to money. He would say “a considerable sum” when speaking of fifty lire, or he would say “fifty francs” since his preferred unit of monetary measurement was the franc not the lira. In the evenings, he would go from room to room shouting at us for leaving the lights on but then would go and lose millions of lire, almost without noticing, by casually buying or selling stocks, or by handing over his work to publishers then neglecting to ask for proper compensation.

After Florence, my parents went to Sardinia because my father was appointed to a professorship in Sassari, and for a few years they of the five children. During the war, my father was a medical officer on the Karst Plateau. Finally, we came to live in Turin.

Those first years in Turin were difficult for my mother. The First World War was just over, the postwar cost of living was high, and we had little money. It was cold in Turin and my mother complained about that and about the dark, damp apartment that my

father had found for us before we arrived, without having consulted anyone. My mother, according to my father, complained in Palermo, and she complained in Sassari. She always found something to grumble about. Now she spoke of Palermo and Sassari as if they were paradise on earth. In both places she had made many friends, however she never wrote to them because she was incapable of maintaining friendships with anyone at a distance. She'd had beautiful sundrenched apartments, a comfortable and easy life, and wonderful housemaids. In Turin, at first she couldn't find a housemaid; then one day, I don't know how, Natalina turned up at our apartment and stayed for thirty years. The truth was, even if my mother grumbled and complained in Sassari and Palermo, she'd been very happy there because she had a joyful nature, and no matter where she was she found people to love and to love her. Wherever she was she always found a way to enjoy the places and things around her and to be happy. She was even happy during those uncomfortable, if not actually difficult, first years in Turin in which she often cried because of my father's bad moods, because of the cold, because she missed those other places, because her children were growing up and needed books, coats, shoes, and there wasn't much money. Still, she was happy because as soon as she stopped crying she'd become very joyful, and at home she would sing *Lohengrin*, *The Slipper Lost in the Snow*, and *Don Carlos* *Tadrid* at the top of her lungs. And later, recalling those years when she still had all her children at home and there wasn't any money, and the price of the property shares was always going down, and the apartment was damp and dark, she always spoke of that time as beautiful and very happy. "The era of via Pastrengo," she would say later to describe those years. Via Pastrengo was the street where we lived then.

The apartment on via Pastrengo was very big. There were ten or twelve rooms, a courtyard, a garden, and a glass-enclosed veranda looking onto the garden. It was, however, very dark and certainly damp because in the bathroom one winter two or three mushrooms sprouted. Those mushrooms were a great topic of conversation in the family. My brothers told my paternal grandmother, who was staying with us at the time, that we had cooked them up and eaten them. My grandmother, even if

incredulous, was nevertheless alarmed and disgusted and said, “In this house you make a bordello out of everything.”

I was a small girl then and I had only the vaguest memory of Palermo, the city where I was born and then left when I was three years old. I believed, however, that just like my mother and sister, I too missed Palermo terribly. I missed the beach at Mondello where we would go swimming, and I missed Signora Messina, a friend of my mother's, and a little girl called Olga, a friend of my sister's, whom I called “Live Olga” in order to distinguish her from my doll called Olga. Every time we saw her on the beach I would say, “Live Olga makes me blush.” These were the people we knew in Palermo and Mondello. Nurturing my nostalgia, or feigning nostalgia, I wrote the first poem of my life, comprised of only two lines:

Palermino Palermino,
You're more beautiful than Torino.

This poem was hailed in our family as a sign of my precocious vocation for poetry, and encouraged by my success, I immediately composed two more very short poems about mountains I'd heard mentioned by my siblings:

Long live Grivola mountain,
If ever you slide down one.
Long live Mont Blanc,
If ever you're zonked.

Of course, in our family writing poetry was a common practice. My brother Mario wrote a poem about the Tosi boys, playmates from Mondello whom he couldn't stand:

And then the Tosi boys came,
All nasty, boring, and lame.

But the best and most celebrated poem of all was by my brother Alberto, written when he was ten or eleven and not based on any real event but created from nothing, the product of undiluted poetic invention:

The old maid
With no titties
Had a babe
She was pretty.

We often recited from *The Daughter of Iorio* at home. But mostly in the evenings, sitting around the table, we recited a poem my mother had taught us, having heard it when she was a child at a charity performance put on for refugees from the Po Valley flooding:

For many days everyone trembled where they stood!
And the elders said, "Mary, Mother of God, this flood is
rising hour upon hour!
Listen to us children; take your things and leave evermore!
What's that! Depart and abandon the dear old poor!"
The father wouldn't hear of it; and the father was young
and bold and was not one to be told
That such an aberration should ever again appear;
And that night he said to the mother, "Rosa, my dear,
Put the children to bed and have a peaceful repose,
The Po, a tired-out giant, is calm and in need of a doze.
In his great earth-bed carved by God does he now lie,
So go to sleep; there are many brave spirits such as I,
Many here with strong shoulders who will swiftly rally
To guard the banks and defend all in this poor valley."

My mother had forgotten the rest of it but I don't think her memory of the first part was totally accurate either since in some places, for example, where it goes "and the father was young and bold," the line gets longer without any regard for the meter. But she made up for her memory's imprecision with the emphasis she placed on the words.

Many here with strong shoulders who will swiftly rally
To guard the banks and defend all in this poor valley!

My father couldn't bear this poem, and whenever he heard us reciting it with my mother, he would get angry and say that we were putting on "puppet shows"⁴² and incapable of ever doing anything serious.

Almost every evening Terni and some friends of my brother Gino came over. Gino, the eldest, went to the Polytechnic then. We sat around the table and recited poetry or sang

I am Don Carlos Tadrid
And I'm a student in Madrid!

My mother would sing. And my father, who'd stayed in his study reading, would show up every so often at the dining-room door, suspicious, scowling, his pipe in hand.

"Still saying your nitwitteries! Still putting on your puppet shows!"

The only subjects my father tolerated were either scientific, political, or changes "in the department," which meant some professor or other was appointed a post in Turin, unjustly according to my father, since the man was "a dim-wit," or another was not appointed a post in Turin unjustly because he was a man of great importance." In any case, he deemed scientific subjects, and what went on "in the department," matters beyond our capacity for understanding. At the table, however,

he would report daily to my mother about the situation in the department,” and about the progress of his various tissue cultures in petri dishes in the laboratory, and he'd get angry if she demonstrated even the slightest lack of attention. At mealtimes my father ate a lot, but always in such a hurry that it seemed like he • ate nothing because his plate was almost immediately empty again. He was actually convinced that he hardly ate anything and had transmitted this belief to my mother who was always pleading with him to eat. He, on the other hand, was always yelling at my mother because he thought she ate too much.

“Don't eat too much! You'll get indigestion!”

“Don't pick at your cuticles!” he would thunder at her periodically. My mother did, in fact, have the habit of picking at her cuticles ever since, as a girl at boarding school, she'd developed a whitlow on her finger that then peeled.

All of us, in my father's opinion, ate too much and would have indigestion. Any dish he didn't like he claimed was unhealthy and indigestible. Dishes he liked he claimed to be healthy and said they "stimulated peristalsis.”

If a dish he didn't like arrived at the table he would become infuriated. “Why do you cook the meat like this! You know that I don't like it this way!” If a dish he liked was prepared only for him he got angry all the same. “I don't want things made specially for me! Don't make anything special for me!”

"I eat everything," he said. “I'm not picky like you lot. I don't care in the least about food!”

“One shouldn't talk all the time about eating! It's vulgar!” he would thunder if he heard us talking about one dish or another.

“How I do love cheese,” my mother invariably would say whenever cheese was served.

And my father would say, “How monotonous you are! All you do is repeat yourself!”

My father liked his fruit very ripe, so whenever one of us came across an overripe pear we gave it to him.

“Ah, so you give me your rotten pears! What real jackasses you are!” he'd say with a hearty laugh that reverberated throughout the apartment, then he'd eat the pear in two bites.

“Walnuts,” he'd say as he cracked them open, “are good for you. They stimulate peristalsis.”

“You're monotonous too,” my mother would say. “You repeat yourself too.”

My father would then take offense. “What a jackass!” he'd say. “You tell me I'm monotonous! What a real jackass you are!”

At home we had ferocious arguments over politics, which ended in tantrums, napkins hurled into the air, and doors slammed so hard the whole apartment shook. That was during the early years of fascism. I still can't understand what they were arguing about so vehemently since my father and siblings were all against fascism. I asked my siblings recently and none of them could enlighten me on the subject, yet they all remembered those fierce fights. It seems to me that my brother Mario, playing devil's advocate with my parents, would defend Mussolini in some way, and this certainly would have enraged my father. Mario and my father always argued because Mario's opinions were consistently at odds with my father's.

My father said Turati was naive and my mother, who didn't think there was anything wrong with naiveté, would nod and sigh and say, “My poor Filippetto.” During that period, Turati once came to our apartment when he was passing through Turin. I remember him in the living room, as big as a bear with a round gray beard. I saw him twice: that time and later on, when he had to flee Italy and stayed in hiding with us for a week. I can't remember, however, even one word he said that day in our living room. All I remember is a lot of arguing and debate.

My father always came home enraged whenever he ran into Blackshirts⁴³ parading in the street or when he'd discovered new fascists among his colleagues at department meetings. “Buffoons! Thugs! What a joke!” he'd say, sitting down at the table. He slammed down his napkin, slammed down his plate, slammed down his glass, and snorted in disgust. He'd express his opinion in a loud voice on the street to

some acquaintances who happened to be walking home with him and they'd look around terrified. "Cowards! Negroes!" my father thundered later at home, describing his acquaintances' fear. I think he enjoyed terrifying them by speaking in a loud voice on the street when he was with them. Partly he enjoyed himself, and partly he didn't know how to control the volume of his voice, which always sounded very loud, even when he thought he was whispering.

Regarding my father's inability to control the volume of his voice, Terni and my mother would tell the story of how one day during a reception for professors while they were all assembled in the halls of the university my mother asked my father in a whisper the name of someone nearby.

"Who's that?" my father had yelled so loudly that everyone turned to stare at them. "Who's that? I'll tell you who he is! He's a perfect imbecile!"

In general, my father had no tolerance for jokes, those told either by us or by my mother. In our family jokes were called "little gags," and we loved to both tell and hear them. But my father would get angry. The only little gags he had any tolerance for were the antifascist ones, and then a few from his era that both he and my mother knew and that he sometimes recollected on those evenings with the Lopezes who, of course, by then had heard his little gags many times. My father deemed some of those little gags lewd, even if I'm sure they were very innocent, and whenever we children were present he would only whisper them. His voice would become a loud hum but we could still make out many of the words, one of which was coquette, a term often featured in those nineteenth-century gags and which he, while endeavoring to whisper, pronounced louder than the other words and with a special mingling of malice and pleasure.

My father always woke up at four o'clock in the morning. After getting out of bed, his first concern was to go and see if the mezzorodo had turned out well. Mezzorodo was a kind of sour milk he'd been taught how to make by shepherds in Sardinia. It was actually just yogurt. Yogurt wasn't yet fashionable then. You couldn't buy it in dairies and snack bars as you do nowadays. In making his own yogurt my father was, like in

so many things, a pioneer. Winter sports weren't fashionable at the time either, and my father might have been the only one in Turin to engage in them. As soon as snow fell, no matter how light, on Saturday evening he took off for Claviere with his skis on his shoulder. Neither Sestriere nor the hotels in Cervinia existed then. My father regularly slept in a mountain hut above Claviere called the Mautino Hut. He sometimes dragged along with him my siblings or a few of his assistants who shared his passion for the mountains. He used the English pronunciation "ski." He had learned to ski as a youth while on a trip to Norway. On Sunday night when he came home he would always claim that the snow had been terrible. Snow for him was always too wet or too dry, like the mezzorado, which never turned out just as it should. It always seemed to him either too watery or too thick.

"Lidia! The mezzorado didn't set," he would thunder down the hall. The mezzorado was in a bowl in the kitchen covered by a plate and wrapped in an old salmon-colored shawl of my mother's. Sometimes it really didn't set and the result was a greenish trickle with marble-white lumps that had to be thrown away. Making mezzorado was an extremely delicate process and the slightest thing would spoil it—for example, if the shawl slipped even slightly out of place and a sliver of air seeped in.

"It didn't set again today and it's entirely your Natalina's fault!" my father thundered down the hall at my mother who was still half asleep, her response to him garbled.

Whenever we went on our summer holiday we had to remember to bring the mezzorado yeast base, or "mother," which was kept in a small cup, securely wrapped and tied up with string. "Where is the mother? Did you bring the mother?" my father would ask on the train, rummaging through a rucksack. "It's not here! I can't find it!" he'd shout. Sometimes the mother really had been forgotten and he'd have to make it again from scratch with brewer's yeast.

บทแปล

ตอนฉันเป็นเด็ก บนโต๊ะอาหารค่ำที่บ้านพ่อ ถ้าฉันหรือพี่น้องคนไหนกระแทกแก้วลงบนผ้าปูโต๊ะหรือทำมีดหล่น เสียงพ่อจะผ่าเบียร์ลงมาราวกับสายฟ้าฟาด “อย่าเสียมารยาท!”

ถ้าเราใช้ขนมปังกวาดซอสพาสต้าในงาน พ่อจะตะโกนใส่เราว่า “อย่าเลียนแบบนั้น อย่าทำสกปรก อย่าทำเลอะเทอะ!”

สำหรับพ่อแล้ว สกปรกและเลอะเทอะยังใช้อธิบายภาพวาดสมัยใหม่ที่พ่อรับไม่ได้ด้วย พ่อจะพูดว่า “พวกแกมันไม่รู้จักรมารยาทบนโต๊ะอาหาร! ฉันคงพาพวกแกไปไหนด้วยไม่ได้แล้ว!”

และพูดว่า “ร้านอาหารหรูแบบเสิร์ฟเป็นคอร์สในอังกฤษคงจะไล่คนไม่มีมารยาทอย่างพวกแกออกจากร้านอย่างรวดเร็วทีเดียว”

พ่อเชิดชูประเทศอังกฤษมากและเชื่อว่าที่นั่นเป็นที่ที่มีมารยาทมากกว่าที่ใดในโลก เป็นลักษณะที่ยอดเยี่ยมที่สุดของประเทศอังกฤษ

ช่วงมื่อพ่อจะวิจารณ์ผู้คนที่ไปเจอมาในวันนั้น ตัดสินพวกเขาอย่างหยาบคายและคิดว่าทุกคนโง่ สำหรับพ่อแล้ว คนโง่คือพวก “ไร้สมอง”

“หมอนั่นทำให้ฉันคิดว่ามันนี่แหละคือพวกไร้สมองของแท้” พ่อพูดถึงคนที่เพิ่งรู้จักกัน

นอกจาก “ไร้สมอง” แล้ว ยังมีคำว่า “ไพร่” ด้วย สำหรับพ่อ “ไพร่” คือคนที่เงอะงะ งุ่มง่าม และซี้ซลาด คนที่แต่งตัวไม่เหมาะสม ไม่รู้วิธีการปิ่นเขา และพูดภาษาต่างประเทศไม่ได้

การกระทำหรือท่าทางใดๆ ของพวกเราที่พ่อคิดว่าไม่เหมาะสม จะถูกนิยามว่าเป็น “ความไพร่”

“อย่าทำตัวไพร่! หยุดความไพร่ของพวกแกซะ!” พ่อตะโกนใส่เราได้ตลอด

ขอบเขตของความไพร่นั้นกว้าง เช่น การสวมรองเท้าหนังไปปิ่นเขาจะถูกเรียกว่า ความไพร่ การพูดคุยกับผู้ร่วมเดินทางคนอื่นบนรถไฟ หรือ คุยกับคนที่เดินผ่านไปมาบนถนน หรือ การคุยกับเพื่อนบ้านผ่านทางหน้าต่างบ้านตัวเอง การถอดรองเท้าไว้ในห้องนั่งเล่น การเอาเท้าพาดไว้บนเครื่องทำความร้อนเพื่อให้เท้าอุ่น การที่เราบ่นตอนไปปิ่นเขาว่าหิวน้ำ เหนื่อย หรือมีแผลพุพอง การนำอาหารมันเยิ้มไปกินเวลาปิ่นเขาพร้อมพกผ้าเช็ดปากไปใช้เวลานี้ว่เป็น

การไปปิ่นเขาจะมีอาหารบางอย่างเท่านั้นที่ได้รับอนุญาตให้เอาไปด้วยได้ คือ ชีสฟอนตินา แยม ลูกแพร์ ไข่ต้มแบบสุกมาก และเราได้รับอนุญาตให้ดื่มได้แค่ชาที่พ่อชงด้วยเตาแก๊สแบบมือถือเท่านั้น พ่อจะโน้มหัวใดๆ ที่มีผมสีแดงสั้นไปเหนือเตาด้วยใบหน้าบึ้งตึง ขณะกำลังใช้ช้อนเสิร์ฟ

ขนสัตว์สีน้ำตาลอมแดงที่กระเป๋าชาดรุ่งริ่งและมีรอยไหม้บังเปลวไฟจากลมที่พัดมา พ่อจะสวมเสื้อคลุมตัวเดิมเสมอเวลาที่เราไปพักผ่อนวันหยุดกันบนเขา

บรันดีและน้ำตาลก่อนคือ” ของอย่างไฟร์” ตามความคิดพ่อ มันจึงเป็นของต้องห้ามในการไปป็นเขาของพวกเรา เราไม่เคยได้รับอนุญาตให้หยุดพักเพื่อทานของว่างในบ้านพักบนเขาเพราะพ่อมองว่ามันเป็นความโพร่ การโกหกผ้าหรือสวมหมวกฟางเพื่อกันแดด หรือสวมหมวกแก๊ปแบบกันน้ำเพื่อกันฝน หรือการผูกผ้าพันคอไว้รอบคอ ก็ถูกมองว่าเป็นความโพร่เช่นกัน แต่เครื่องป้องกันเหล่านั้นกลับเป็นของล้ำค่าสำหรับแม่ ในตอนเช้าก่อนที่เราจะออกไปป็นเขา แม่จะพยายามแอบเอาของเหล่านี้ใส่เป้หลังเพื่อให้เราและแม่ได้ใช้ แต่ถ้าพ่อเจอของพวกนี้ เขาจะโกรธและโยนมันทิ้ง

ระหว่างป็นเขา เราจะสวมรองเท้าบูทสำหรับป็นเขาที่มีตะปูทำจากตะกั่วซึ่งทั้งหนัก แฉิ่ง และมีขนาดใหญ่ ใส่ถุงเท้าขนสัตว์หนาๆ สวมหมวกไหมพรมที่คลุมทั้งหัวและคอ และคาดแว่นตากันหิมะไว้ที่หน้าผากขณะที่แสงแดดส่องตรงมาลงบนหิมะที่ชุ่มไปด้วยเหงื่อ พวกเราจะมองจ้องไปที่ “พวกไฟร์” อย่างอิจฉาที่สามารถก้าวเดินได้อย่างสบายด้วยรองเท้าเทนนิสหรือนั่งพักที่ใต้ของกระท่อมบนภูเขาเพื่อทานไอศกรีม

แม่เรียกการป็นเขาว่า “ความสนุกที่ปีศาจคิดขึ้นเพื่อลูกๆ” แม่จะพยายามอยู่บ้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการไปเที่ยววันนั้นต้องทานอาหารด้วย เนื่องจากหลังรับประทานอาหาร แม่จะชอบอ่านหนังสือพิมพ์แล้วค่อยงีบหลับบนโซฟาในร่ม

พวกเราไปป็นเขาทุกฤดูร้อน โดยเข้าบ้านเป็นเวลาสามเดือน ตั้งแต่กรกฎาคมยาวไปจนถึงกันยายน บ้านที่เราเช่ามักจะอยู่ห่างจากเมืองในสถานที่ห่างไกล ฉัน พ่อ และเหล่าพี่น้องจะแบกเป้สะพายหลังเพื่อไปซื้อของในหมู่บ้านทุกวัน ไม่มีความบันเทิงหรือสิ่งดึงดูดใจอื่นใด พวกเราและแม่จะใช้เวลาช่วงค่ำในบ้าน นั่งล้อมวงรอบโต๊ะ พ่อหลบไปอยู่อีกด้านหนึ่งของบ้านเพื่ออ่านหนังสือ และมักจะชะโงกหัวเข้ามาในห้องที่พวกเราทุกคนกำลังคุยและเล่นกันอยู่ พ่อบ่นกับแม่ด้วยสีหน้าบึ้งตึงและขมวดมุ่น ที่คนรับใช้ของเราชื่อ นาตาลีนา ชอบไปยุ่มย่ามกับหนังสือของเขา “แม่นาตาลีนาคนเขลา หุนหัวของเธอไง” พ่อจะพูดโดยไม่สนใจเลยว่านาตาลีนาที่อยู่ในครัวจะได้ยิน กระนั้น เธอก็ชินที่พ่อเรียกตัวเธอว่า “นาตาลีนาคนเขลา” และไม่โกรธแม่แต่คนเดียว

ระหว่างที่เราไปพักผ่อนบนเขา ในช่วงค่ำของบางวัน พ่อจะเตรียมตัวสำหรับการป็นหรือเดินขึ้นเขาในวันถัดไป พ่อจะนั่งคุกเข่าบนพื้นและใช้ไขมันวาฬเคลือบรองเท้าบูทของตัวเองและลูกๆ พ่อเชื่อว่าตัวเองคือคนเดียวที่รู้วิธีการใช้ไขมันเคลือบรองเท้าบูทที่ถูกต้อง เราจะได้ยินเสียงกระทบกันของเหล็กดังก้องไปทั่วอพาร์ทเมนต์ขณะที่พ่อคุ้ยหาตะปูเหล็กสำหรับติดรองเท้าเดินหิมะ เหล็กแหลมที่ใช้ติดกับค้อนป็นเขา และขวานจามน้ำแข็ง

“เธอเอาขวานจามน้ำแข็งฉันไปไหน” พ่อแผดเสียง “ลืต้อ! ลืต้อ! ขวานจามน้ำแข็งฉันอยู่ไหน”

พ่อจะเริ่มป็นเขาตอนดึสี่ บางครั้งไปคนเดียว บางครั้งไปกับคนนำทางประจำ เทือกเขาอัลไพน์ที่เป็นเพื่อนกัน บางครั้งไปกับลูกๆ หลังจบการป็นเขาที่เหนื่อยแทบขาดใจนี้ วันถัดมา พ่อก็จะหมดแรง พ่อจะนั่งอ่านหนังสือพิมพ์เงียบๆ ใบหน้าบวมแดงเพราะโดนแดดที่สะท้อนจากแผ่นน้ำแข็งแผดเผา ริมฝีปากแตกเลือดซึม จมูกทาเคลือบด้วยครีมสีเหลืองคล้ายเนย หัวคิ้วยื่นเป็นร่องดูเกรี้ยวกราด แค่อะไรเล็กๆ ก็อาจทำให้พ่อโกรธเป็นฟืนเป็นไฟขึ้นมาได้ ทุกครั้งที่พ่อกลับจากป็นเขา กับพี่น้องของฉัน พ่อจะประกาศว่าพวกเด็กๆ เป็นพวก “หัวทึบ” และ “ไพร่” ไม่มีลูกคนไหนที่สืบทอดความรักในการป็นเขาของเขาเลย ยกเว้นจีโอ จีโอเป็นลูกคนโตและเป็นนักป็นเขาที่ยอดเยี่ยม เขาและเพื่อนๆ สามารถป็นเขาในระดับยากมากได้ เวลาพ่อพูดถึงจีโอและเพื่อน พ่อจะพูดถึงด้วยความภาคภูมิใจปนอิจฉา โดยบอกว่าตัวเองไม่แกร่งแบบนั้นอีกต่อไปแล้วเพราะแก่ตัวลงทุกวัน

พี่ชายของฉัน จีโอ คือคนโปรดของพ่อไม่ว่าจะในสถานการณ์ใด และพ่อก็ปลื้มจีโอทุกเรื่อง จีโอสนใจประวัติศาสตร์ธรรมชาติ การสะสมแมลง หินสี และหินแร่ เขาเป็นเด็กที่มีความอดทนมาก จีโอสมัครเข้าเรียนที่โรงเรียนวิศวกรรมได้ หลังสอบเสร็จ เขากลับบ้านมาและรายงานพ่อว่าได้เกรดเอ พ่อจะถามว่า “หมายความว่ายังถือว่าได้เกรดเอ ทำไมแกถึงไม่ได้เอบวก”

และหากเขาได้เอบวกจริงๆ พ่อก็จะพูดว่า “ข้อสอบง่ายละสิ”

ตอนไปพักผ่อนบนเขา หากพ่อไม่ได้ป็นหรือเดินขึ้นเขาที่กินเวลายาวนานจนคำ พ่อก็จะออกไป “เดิน” ทุกวัน พ่อจะออกจากบ้านแต่เช้าตรู่ แต่งตัวเหมือนจะไปป็นเขาทุกประการแต่ไม่มีเชือก ตะปูเหล็กติดรองเท้า และขวานจามหิมะ พ่อมักจะไปเดินคนเดียวเพราะในความคิดของพ่อ พวกเราและแม่เป็นพวก “สันหลังยาว โง่เง่า และไพร่” พ่อออกเดินโดยประสานมือไว้ด้านหลัง รองเท้าบูทป็นเขาทำให้แต่ละย่างก้าวหนักอึ้ง คาบไปไว้ปาก บางครั้งก็เรียกให้แม่ไปด้วย “ลืต้อ! ลืต้อ!” พ่อแผดเสียงในตอนเช้า “ไปเดินซะ! ถ้าไม่ไป เธอจะกลายเป็นคนขี้เกียจที่เอาแต่นั่งกินนอนกินไปวันๆ” แม่ผู้ไม่เคยขัดพ่อ ถือไม้เท้าและผูกเสื้อเวสต์เตอร์ไว้ที่เอว เดินตามหลังพ่อสองสามก้าว ลอนผมสีเทาสะบัดไหว แม่ตัดผมสั้นมากทั้งที่พ่อไม่ชอบทรงผมที่กำลังได้รับความนิยมนี้เอาเสียเลย ไม่ชอบขนาดที่วันที่แม่ตัดผม พ่อโกรธมากจนแทบจะพังบ้าน

“เธอตัดผมอีกแล้วหรอ! ปื้อจริงๆ! พ่อพูดแบบนี้ทุกครั้งที่แม่กลับมาจากร้านทำผม ‘ปื้อ’ ในคลังศัพท์ของพ่อไม่ได้หมายความว่าคนทึ่ม แต่หมายถึงคนที่หยาบคายหรือไร้มารยาท เด็กๆ อย่างพวกเราก็เป็นพวก ‘ปื้อ’ ทั้งเวลาที่สงบปากสงบคำและเวลาที่เถียงกลับ

“ฟรานเซสแนะนำให้ตัดละสิ!” พ่อจะพูดเมื่อเห็นว่าแม่ตัดผมสั้นอีกแล้ว ฟรานเซสเป็นเพื่อนของแม่และเป็นภรรยาของเพื่อนร่วมชั้นเรียนในวัยเด็กของพ่อ ความจริงแล้วพ่อรักและเคารพ

หล่อนมาก ในความคิดพ่อ ข้อเสียเพียงอย่างเดียวของฟรานเซสคือการที่หล่อนแนะนำให้แม่ตัดผมสั้น ฟรานเซสมิเกลียอยู่ที่ปารีส หล่อนไปเยี่ยมพวกเขาบ่อยๆ ฤดูหนาวครั้งหนึ่งหล่อนกลับบ้านมาและเล่าว่า “ในปารีส ผมสั้นกำลังเป็นที่นิยม ในปารีส ทุกคนแต่งตัวดูทะมัดทะแมง” ตลอดทั้งฤดูหนาว พี่สาวและแม่พูดซ้ำไปซ้ำมาว่า “ในปารีส การแต่งตัวแบบทะมัดทะแมงกำลังเป็นที่นิยม โดยพยายามพูดให้เหมือนฟรานเซสที่ออกเสียง ร เรือ เบาๆ แม่และพี่สาวของฉันทะเย็บชายกระโปรงทุกชุดให้สั้นขึ้นและแม่อีกตัดผมสั้นด้วย พี่สาวฉันทัดเพราะผมของพีมียีสบลอนด์สวย ทั้งตัวยาวลงมาถึงหลัง และพีกักลัวพ่อมากด้วย

ยามักจะไปพักผ่อนบนเขากับพวกเรา โดยจะไปพักโรงแรมที่อยู่ในหมู่บ้าน ไม่ได้พักด้วยกัน

เวลาพวกเราไปหา ก็มักจะเห็นย่านั่งอยู่ในร่มกันแดดที่ระเบียงของโรงแรม ย่าตัวเล็ก และมีเท้าที่เล็กมาก ยามักจะสวมรองเท้าบูทหุ้มข้อสีดำประดับด้วยกระดุมเล็กๆ ย่าภูมิใจกับเท้าเล็ก จี๊วที่โผล่พ้นชายกระโปรงออกมา และภูมิใจกับผมสีชาวยาวหิมะที่ตัดเป็นลอนและทำเป็นทรงบูฟองท์ที่ผมด้านหลังตีฟองยกสูงขึ้น

พ่อพาเข้าไป “เดินเล่น” ทุกวัน ทั้งสองคนจะเดินไปตามถนนสายหลักเพราะย่าแก่แล้ว และเดินเหินไม่ค่อยสะดวก โดยเฉพาะเวลาที่สวมบูทหุ้มข้อที่สั้นไม่สูงนัก พ่อเดินนำด้วยจังหวะก้าวยาว สองมือไขว่จับอยู่ด้านหลัง ปากคาบไปป์ ขณะที่ย่าเดินตาม ชุดกระโปรงจะสะบัดไหวเพราะย่าก้าวสั้นๆ ด้วยบูทสั้นสูงคู่เล็ก ย่าไม่ยอมเดินบนถนนสายเดียวกับเมื่อวานและอยากเดินบนถนนสายใหม่เสมอ

“นี่มันถนนสายเดียวกับเมื่อวาน” ย่าบ่น

พ่อตอบอย่างขบขันโดยไม่หันกลับไปมอง “ไม่ใช่ คนละสาย”

แต่ย่ายังคงพูดเหมือนเดิม “นี่มันถนนสายเดียวกับเมื่อวาน สายเดียวกัน”

สักพักย่าก็พูดว่า “ฉันโง่จนจะสลั๊กตายอยู่แล้ว” แต่พ่อก็ยังคงเดินต่อไปโดยไม่หันกลับมามอง “ฉันโง่จนจะสลั๊กตายอยู่แล้ว” ย่าพูดซ้ำและยกมือสองข้างมาจับที่ลำคอ

ย่าจะทำอะไรแบบเดิมซ้ำไปซ้ำมาสองสามรอบเสมอ ย่าบอกว่า “เจ้าฟานเตกก็เลวร้าย ยืนยันที่จะตัดชุดสีน้ำตาลให้ฉัน! ฉันอยากได้สีน้ำเงิน! ฉันอยากได้สีน้ำเงิน!” และกระแทกร่มลงบนทางเดินด้วยความโกรธ พ่อเรียกให้ย่าดูพระอาทิตย์ตกเหนือภูเขาแต่ย่ายังเหือดตาลกับช่างตัดเสื้อฟานเตกก็อยู่และกระแทกปลายร่มลงกับพื้นอย่างฉุนเฉียวต่อไป ย่ามาที่เยวภูเขาเพื่อที่จะได้อยู่กับพวกเราเท่านั้น ช่วงเวลาตลอดปีที่เหลือย่าจะอยู่ที่ฟลอเรนซ์ ส่วนพวกเราอาศัยอยู่ที่ตูริน ดังนั้น พวกเรากับย่าจะพบกันแค่ช่วงหน้าร้อน แต่ย่าไม่ชอบภูเขา ความฝันของย่าคือการไปพักผ่อนวันหยุดที่เมืองแห่งสปาอย่างฟุงจีหรือซัลโซมัจโจเร ที่ย่าเคยไปเที่ยวช่วงหน้าร้อนเมื่อตอนเด็ก

ครั้งหนึ่งย่าเคยรวยมากๆ แต่ก็จนลงเพราะสงครามโลกครั้งที่ 1 ย่าเชื่อว่าอิตาลีจะไม่ชนะและยังศรัทธาในตัวกษัตริย์ฟรานซ์ โยเซฟ อย่างไม่ลืมหูลืมตา ย่ายืนยันที่จะลงทุนที่ออสเตรียต่อไปและนั่นทำให้ย่าสูญเสียเงินมหาศาล พ่อซึ่งเป็นพวกสนับสนุนการเรียกร้องดินแดนคืนในอิตาลีพยายามโน้มน้าวให้ย่าถอนดอกเบี้ยเงินฝากในออสเตรียออกมา แต่ก็ไม่เป็นผล ย่าพุดถึงเงินที่สูญเสียไปว่าเป็น “โชคร้ายของฉัน” ทุกเช้าย่าจะเศร้าเสียใจกับเรื่องนี้ บีบมือตัวเอง เดินไปมาอยู่ในห้องส่วนตัว แต่ย่าก็ไม่ได้จนขนาดนั้น ในฟลอเรนซ์ ย่ามีบ้านหลังงามพร้อมพรมตุรกีและเครื่องเรือนจากประเทศจีนและอินเดียเพราะปู่ของย่าคนหนึ่งที่ย่าเรียกว่า พาเรนเต เป็นนักสะสมของมีค่า รูปภาพบรรพบุรุษทั้งหลายของย่าแขวนอยู่บนผนัง รวมถึงรูปของปู่ที่ย่าเรียกว่า พาเรนเต และป่าที่ถูกเรียกว่า ลาวองเต ที่ถูกเรียกเช่นนั้นก็เพราะแนวคิดทางการเมืองที่สนับสนุนฝ่ายขวาและการที่ป่ามีร้านเสริมสวยสำหรับกลุ่มหัวรุนแรงและพวกต่อต้านปฏวัติ ยังมีรูปภาพของป่าและลูกพี่ลูกน้องย่าที่ชื่อ มาร์เกริตา หรือ เรจินา ซึ่งเป็นชื่อที่เคยได้รับความนิยมในครอบครัวชาวอิตาลี อย่างไรก็ตาม ในบรรดารูปภาพเหล่านั้น กลับไม่พบรูปพ่อของย่าและไม่มีใครพุดถึงด้วย ทวดเป็นพ่อหม้าย และวันหนึ่งหลังจากที่ทะเลาะกับลูกสาวทั้งสองคนซึ่งตอนนั้นโตเป็นผู้ใหญ่แล้ว ทวดก็ประกาศเพื่อเอาคืนลูกสาวว่าจะแต่งงานกับผู้หญิงคนแรกที่เจอบนถนน ทวดอาจจะทำแบบนั้นจริงๆ หรืออาจเป็นเพียงเรื่องเล่าในครอบครัวก็ได้ ทวดแต่งงานกับผู้หญิงคนแรกที่เจอหลังเดินออกไปทางประตูหน้าหรือไม่ ฉันไม่รู้ แต่ทวดกับภรรยาใหม่ก็มีลูกสาวด้วยกันหนึ่งคนซึ่งเป็นคนที่ย่าไม่อยากจะยุ่งเกี่ยวและพุดถึงความรังเกียจว่าเป็น “แม่ตุ๊กตาตัวน้อยของพ่อ”

บางครั้ง ระหว่างที่เราพักผ่อนวันหยุดบนภูเขา เราจะเจอ “ตุ๊กตาตัวน้อยของพ่อ” ที่ตอนนี้เป็นผู้หญิงโตเต็มวัยในวัยห้าสิบปีโดยบังเอิญ พ่อจะหันมาหาแม่และพุดว่า “เธอเห็นไหม เห็นไหม นั่นไงแม่ตุ๊กตาตัวน้อยของพ่อ” “สำหรับพวกเธอแล้วอะไรๆ ก็เป็นช่องหมดนั่นแหละ ในบ้านหลังนี้ เธอทำทุกอย่างให้เป็นช่องได้” ย่าพุดแบบนี้เสมอ หมายความว่าพวกเราไม่เคยเคารพสิ่งที่ควรเคารพ คำพุดนี้เป็นที่กล่าวขานไปทั้งครอบครัวและเราก็กะพุดแบบนี้เวลาที่ไม่วางใจเรื่องความตายหรืองานศพ ย่าเกลียดสัตว์ที่สุด และแทบจะเป็นบ้าตายเวลาเห็นพวกเราเล่นกับแมว ย่าบอกว่าพวกเราอาจติดโรคและเอาเชือนั้นมาติดย่า “เจ้าสัตว์น่าเกลียดน่ากลัวนั้น” ย่าจะพุดพร้อมกับกระเท็บเท้าและกระแทกปลายร่มลงพื้น ย่ารังเกียจทุกอย่าง หวาดกลัวโรคภัย แต่ย่าก็สุขภาพดีอย่างเหลือเชื่อ เพราะย่ามีชีวิตอยู่จนอายุเกิน 80 ปีได้โดยไม่ต้องไปพบหมอหรือหมอพื้นเลย ย่ากลัวว่าหลานคนใดคนหนึ่งจะหลอกพาไปล้างบาปเพราะพี่ชายฉันคนหนึ่งเคยแกล้งจะทำพิธีล้างบาปให้ย่า ย่าสวดมนต์ภาษาฮีบรูทุกวันโดยไม่เข้าใจความหมายเพราะย่าไม่รู้ภาษาฮีบรู ย่าเป็นยิวและหวาดกลัวคนที่ไม่ใช่ยิวแบบเดียวกับที่หวาดกลัวแมว แต่แม่คือข้อยกเว้นเพียงหนึ่งเดียว แม่คือคนที่ไม่ใช่ยิวเพียงคนเดียวที่ย่ารัก

ใคร่ แม่ตอบแทนความรักของย่าและพูดถึงย่าด้วยถ้อยคำที่ผ่านการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนว่า ย่าบริสุทธิ์ ไร้เดียงสาราวกับเด็กแรกเกิด

เมื่อพูดถึงย่า ตอนสาว ๆ ย่าสวยมาก ถือเป็นสาวสวยลำดับที่สองของเมืองปีซา สาวสวยลำดับที่หนึ่งคือเพื่อนของย่าที่ชื่อ เวอร์จิเนีย เดล เวกกีโอ วันหนึ่งชายที่ชื่อ ซีญอร์เซแกร มาที่เมืองปีซาและอยากจะพบหญิงที่งามที่สุดในเมืองเพื่อจะได้ไปสู่ขอหล่อน แต่เวอร์จิเนียปฏิเสธคำขอนั้น ชายคนนั้นจึงมาแนะนำตัวกับย่า แต่ย่าก็ปฏิเสธโดยบอกว่าไม่ยอมรับ “ของเหลือจากเวอร์จิเนีย”

จากนั้นย่าก็แต่งงานกับปุมิเกล ผู้ชายที่จะต้องอ่อนโยนและโรแมนติกมากแน่ๆ แต่ย่าก็กลายเป็นหม้ายตั้งแต่ยังสาว พวกเราเคยถามย่าว่าทำไมไม่แต่งงานใหม่ ย่าตอบกลับพร้อมเสียงหัวเราะอันดังลั่น “แต่งก็ได้! แล้วให้มันมาเกาะฉันทินจนสิ้นเนื้อประดาตัวไปเลยดีไหม” เป็นคำตอบที่ตรงไปตรงมาในแบบที่เราไม่คิดว่าจะได้ยินจากหญิงแก่ขี้บ่นและชอบคร่ำครวญ

ช่วงวันหยุดที่เราไปพักผ่อนบนภูเขา บางครั้ง แม่กับพี่ๆ ก็บ่นว่าเบื่อ ต้องอยู่ในบ้านหลังโดดเดี่ยวโดยไม่มีกิจกรรมทำ ไม่ได้เข้าสังคม และสำหรับน้องคนสุดท้ายอย่างฉันที่สนุกได้แม้แต่กับสิ่งเล็กๆ น้อยๆ ก็ยังเคยรู้สึกเบื่อในช่วงวันหยุดบนภูเขาเช่นกัน

“พวกแกเบื่อ” พ่อพูด “เพราะไม่มีจิตวิญญาณ”

ปีหนึ่งที่ครอบครัวเราขาดสภาพคล่องจนดูเหมือนจะต้องถูกทิ้งให้อยู่ในเมืองในช่วงฤดูร้อน เราก็หาเช่าบ้านราคาไม่แพงได้ในนาที่สุดท้าย บ้านหลังนี้ตั้งอยู่ในหมู่บ้านขนาดเล็กชื่อ แซ็ง-ฌัก-ดามาส ไม่มีไฟฟ้า มีแค่ตะเกียงน้ำมันเท่านั้น บ้านหลังนี้จะต้องเล็กและไม่สะดวกสบายเอามากๆ เพราะสิ่งที่แม่พูดอยู่ตลอดทั้งฤดูร้อนคือ “เป็นบ้านที่น่าอึดอัดมากๆ แซ็ง-ฌัก-ดามาสเป็นที่ที่แย่มากๆ” ความบันเทิงเพียงอย่างเดียวของพวกเราคือหนังสือผูกเข้าเล่มด้วยหนัง 8 หรือ 10 เล่ม ภายในเป็นนิตยสารรายสัปดาห์ฉบับย้อนหลังที่ฉันจำชื่อไม่ได้ ในนั้นมีปริศนาคำทาย ปริศนาอักษร และเรื่องเล่าสยองขวัญ พี่ชายของฉันที่ชื่ออัลแบร์โตยืมมาจากเพื่อนที่ชื่อ ฟรินโก เรามีชีวิตอยู่ได้ตลอดช่วงหน้าร้อนด้วยหนังสือของฟรินโก จากนั้นแม่ก็เริ่มผูกมิตรกับผู้หญิงบ้านข้างๆ แม่กับหล่อนจะพูดคุยกันเวลาพ่อไม่อยู่ พ่อบอกว่าการคุยกับเพื่อนบ้านคือ “สิ่งที่โพร่ทำกัน” แต่กลับกลายเป็นว่าซินญอรากีรานคนนี้อาศัยอยู่ติดเดียวกับฟรานเชสในตูรินและรู้จักเธออยู่บ้าง ทำให้แม่แนะนำเธอให้พ่อรู้จักได้ไม่ยาก และพ่อก็ใจดีกับเธอมาก พ่อจะระแวงระวังคนแปลกหน้าเสมอเพราะกลัวว่าคนพวกนั้นอาจจะเป็น “พวกน่าสงสัย” แต่เมื่อไรก็ตามที่พ่อพบความเชื่อมโยงแม้เพียงเล็กน้อยเขาก็จะวางใจทันที

แม้จะพูดได้เฉพาะเรื่องของซินญอรากีราน และตอนทานอาหาร เราได้ทานอาหารสูตรที่ซินญอรากีรานสอนด้วย “ดาวรุ่งดวงใหม่” พ่อจะพูดแบบนี้ทุกครั้งที่มีการพูดถึงชื่อของ ซินญอรากีริน “ดาวรุ่งดวงใหม่” หรือสั้นๆ ว่า “ดาวรุ่ง” คือคำที่พ่อใช้เหน็บแนมเมื่อบ้านเราหลงใหลได้ปลื้มกับสิ่งใหม่ “แม่ว่าไม่รู้ว่าจะทำอะไรเหมือนกันถ้าไม่มีหนังสือของฟรินโกกับซินญอรากีริน” แม่พูดเมื่อหน้า

ร้อนสิ้นสุดลง การกลับเข้าเมืองของครอบครัวเราในปีนั้นเป็นที่จดจำเพราะมีเหตุการณ์หนึ่งเกิดขึ้น หลังจากเดินทางด้วยรถประจำทางสองชั่วโมง เราก็มาถึงสถานีรถไฟและขึ้นรถไฟไปจับจองที่นั่ง ทันใดนั้นเองพวกเราก็นึกได้ว่าสัมภาระทั้งหมดของครอบครัวยังอยู่ที่ซานซาลา นายสถานียกธงพร้อมร้องบอก “รถไฟกำลังออก” พ่อตะโกนออกมาจนดังก้องไปทั่วทั้งตู้โดยสารว่า “ออกได้ซะทีให้ตายเถอะ!” รถไฟไม่ได้เคลื่อนที่ไปไหนแม้แต่นิดเดียวจนกระเปาเดินทางใบสุดท้ายของพวกเราถูกชนขึ้นรถจนเรียบร้อย

เมื่อกลับเข้าเมืองเราต้องจำใจลาจากหนังสือของพริโนโกเพราะเขาอยากได้มันคืน และสำหรับซีญูราก็เช่นกัน เราไม่เจอเธออีกเลย “เราควรเชิญซีญูราก็จริง มาที่บ้าน! พวกเราไม่มีมารยาทกันเลย!” พ่อจะพูดแบบนี้บ่อยๆ แต่ความรักใคร่ชอบพของแม่ไม่เคยเอาอะไรแน่นอนได้ ความสัมพันธ์ของแม่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ บางคนแม่ก็อยากเจอทุกวันแต่บางครั้งแม่ก็ไม่อยากเจอคนพวกนั้นเลย แม่ผูกมิตรตามมารยาทไม่เป็น แม่กลัวว่าตัวเองจะ “เปื้อน” มาตลอด และกลัวว่าเพื่อนเหล่านั้นจะมาหาที่บ้านในวันที่แม่อยากออกไปข้างนอกพอดี

บรรดาเพื่อนที่แม่ไปเจอจะเป็นเพื่อนหน้าเดิมๆ ถ้าไม่นับฟรานเชสและเหล่าภรรยาของเพื่อนพ่อ เพื่อนแม่จะอายุน้อยกว่าแม่มาก เป็นพวกหญิงวัยรุ่นที่เพิ่งแต่งงานและอยากจน ทำให้แม่สามารถให้คำปรึกษาหรือแนะนำหญิงเย็บผ้ารับจ้างให้ได้ แม่กลัวพวกที่แม่เรียกว่า “รู้มาก” ซึ่งหมายถึงรวมถึงผู้หญิงที่อายุพอๆ กับแม่ แม่กลัวความบันเทิง หากเพื่อนเก่าสักคนหนึ่งส่งข้อความมาบอกว่าจะมาเยี่ยม แม่ก็จะตื่นตระหนก “หมายความว่าวันนี้ฉันจะออกไปไหนไม่ได้!” แม่พูดอย่างหมดหวัง แต่ในอีกด้านหนึ่ง แม่สามารถชวนเพื่อนที่อายุน้อยกว่าออกไปดูหนังได้ พวกหล่อนไม่เรื่องมาก ว่าง่ายและอยากจะสานสัมพันธ์แบบเป็นกันเองกับแม่อยู่เสมอ ถ้าพวกหล่อนมีลูกเล็กก็ยิ่งดีเพราะแม่รักเด็กมาก บางครั้งเพื่อนเหล่านี้ก็จะรวมตัวกันเพื่อมาพบแม่ที่บ้านในตอนบ่าย ในภาษาของพ่อ พ่อเรียกเพื่อนแม่เหล่านี้ว่า “กลุ่มนักพล่าม” เมื่อใกล้เวลาอาหารค่ำ พ่อจะตะโกนออกมาจากห้องทำงานว่า “ลิตีอา! ลิตีอา! พวกนักพล่ามกลับกันไปหรือยัง” บางครั้งเราก็ได้เห็นนักพล่ามผู้หวาดกลัวคนสุดท้ายเดินหลบๆ ไปตามโถงทางเดินและแทรกตัวออกไปทางประตูหน้า เพื่อนรุ่นสาวของแม่ทุกคนกลัวพ่ออย่างจับจิต เวลาอาหารค่ำพ่อจะพูดกับแม่ว่า “พล่ามกันอยู่นั่นไม่เบื่อหรือไง พูดแต่เรื่องไร้สาระไม่เบื่อหรือไง”

บางครั้งเพื่อนพ่อก็มาทอพาร์ทเมนท์ของเราในตอนค่ำ พวกเขาเป็นศาสตราจารย์ในมหาวิทยาลัย นักชีววิทยาและนักวิทยาศาสตร์เหมือนพ่อ หลายครั้งเพื่อนพ่อจะมาโดยไม่ได้อำนาจล่วงหน้า ช่วงมือค่ำพ่อจะถามแม่ว่า “เตรียมของรับรอง ไว้บ้างไหม” ของรับรอง หมายถึงชาและบิสกิต บ้านเราไม่มีเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบ้าน บางครั้งแม่ไม่ได้เตรียมอะไรไว้ทำให้พ่อโมโห

“หมายความว่ายังงี้ไม่มีของรับรอง เวลามีคนมาเยี่ยมบ้านจะไม่มีของรับรองไม่ได้! ไม่มีใครเขาทำแบบไปร่อนอย่างนั้นหรอก!”

พวกโลเปซคือฟรานเชสและสามี และพวกเทอร์นี่จัดอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่สนิทที่สุดของพ่อสามีของฟรานเชสชื่ออาเมเดโอ แต่มีฉายาว่า “โลเปซ” ซึ่งได้มาตั้งแต่เขาและพ่อยังเป็นนักเรียน ตอนเป็นนักเรียนพ่อมีฉายาว่า “ปอม” (Pom) ย่อมาจาก pomodoro ที่แปลว่า มะเขือเทศ ฉายานี้มาจากหัวสีแดงของพ่อ เมื่อไรก็ตามที่มีคนเรียกพ่อว่า ปอม พ่อจะโกรธมากและยอมให้แม่เรียกได้คนเดียวเท่านั้น แต่เวลาที่พวกโลเปซพูดถึงครอบครัวพวกเรา พวกเขาก็จะเรียกพวกเราว่า “พวกปอม” เหมือนที่เราเรียกพวกเขาว่า “พวกโลเปซ” ไม่เคยมีใครอธิบายให้ฉันฟังเหมือนกันว่าทำไมอาเมเดโอถึงมีฉายานี้ และที่มาก็คงหายไปกับม่านหมอกแห่งกาลเวลาเหมือนเคย อาเมเดโอเป็นชายอ้วนกระจุกผมสีขาวยที่ปกคลุมศีรษะของเขาสวยเหมือนเส้นไหม เขาออกเสียงตัว ร เบาๆ เหมือนกับภรรยาและลูกชายทั้งสามคนที่เป็นเพื่อนกับพวกเราพี่น้อง พวกโลเปซดูหุหุร่ากว่า ละเมียดละไมกว่า และทันสมัยกว่าพวกเรา ดึกของพวกเขามีลิฟท์ อพาร์ทเมนต์ก็สวยกว่า และมีโทรศัพท์ด้วยซึ่งในยุคนั้นน้อยคนนักจะมี ฟรานเชสเดินทางไปปารีสบ่อย และมักจะนำสิ่งของหรือแฟชั่นล่าสุดกลับมาด้วย มีอยู่ปีหนึ่งเธอนำเกมของจีนที่เรียกว่า “ไพ่นกกระจอก” กลับมา มันบรรจุอยู่ในกล่องลายรูปวาดมังกร พวกโลเปซต่างเรียนรู้วิธีเล่นไพ่นกกระจอก และลูซิโอ ลูกชายคนเล็กที่อายุเท่าฉันก็มักจะโม้เรื่องไพ่นกกระจอกให้ฟังเสมอแต่ไม่ยอมสอนฉันเล่น เขาบอกว่ามันยากเกินไปและแม่เขาก็ไม่ยอมให้ใครแตะต้องกล่องนั้น เมื่อใดก็ตามที่ฉันไปอพาร์ทเมนต์ของเขา ฉันจะรู้สึกอิจฉาเวลาเห็นกล่องต้องห้ามอันวิจิตรงดงามและเต็มไปด้วยความลึกลับใบนั้น

หลังจากใช้เวลาอยู่กับพวกโลเปซในตอนค่ำ พ่อจะกลับบ้านและพูดชื่นชมพวกเราว่ากับอยู่ในสรวงสวรรค์ ทั้งอพาร์ทเมนต์ เครื่องเรือน ชาในถ้วยกระเบื้องเคลือบสวยงามที่วางมาบนรถเข็นเสิร์ฟอาหาร พ่อจะพูดว่าฟรานเชสเป็นพวก “รู้จริง” หมายถึงเธอรู้ว่าจะหาเครื่องเรือนดีๆ และถ้วยชาสวยๆ ได้ที่ไหน และรู้วิธีตกแต่งบ้านและเสิร์ฟชา

หากจะบอกว่าพวกโลเปซรวยหรือจนกว่าพวกเราคงยาก แม่บอกว่าพวกเขารวยกว่าเรามาก แต่พ่อบอกว่าไม่ใช่ พวกเขามีเงินไม่เยอะเหมือนพวกเรานั่นแหละ เพียงแค่ฟรานเชส “รู้จริง” และ “ไม่โง่งงเหมือนพวกแกง” อย่างไรก็ตาม พ่อก็ยังรู้สึกตัวเองจนมากอยู่ดีโดยเฉพาะในเช้าวันหนึ่งเมื่อพ่อตื่นมา ปลุกแม่ให้ตื่นด้วยและพูดว่า “ฉันไม่รู้ว่าจะไปต่อได้ยังไง เธอเห็นไหมว่าหุ่นอสังหาฯ มันร่วง” แต่หุ่นอสังหาฯ ก็ร่วงตลอดนั่นแหละ ไม่เคยขึ้นเลยสักที

“ไอ้หุ่นอสังหาฯ ไร้ค่า” แม่จะพูดและบ่นเสมอว่าพ่อไม่มีหัวทางธุรกิจเลยแม้แต่นิดเดียว และเมื่อมีหุ่นแย่ๆ พ่อจะซื้อทันที แม่มักจะขอร้องให้พ่อปรึกษาโบรกเกอร์ซึ่งก็มักจะทำให้พ่อโมโหเท่านั้นเองเพราะพ่ออยากจัดการเรื่องนี้ด้วยตัวเองเหมือนที่จัดการกับทุกสิ่งทุกอย่าง

ส่วนพวกเทอร์นี่ แม่พวกเขาจะรวยมาก แต่แมรี ผู้เป็นภรรยาที่เป็นหญิงที่มีรสนิยมเรียบง่ายและไม่ค่อยออกไปไหนสักเท่าไร เธอใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการเพ่งมองลูกทั้งสองคนและพี่เลี้ยงชื่ออัสซุนดาที่ชอบใส่ชุดสีชาวล้วน แมรีและพี่เลี้ยงผู้ชอบเลียนแบบเจ้านายจะทำเสียงเบาๆ ที่เต็มไปด้วยความปลื้มปิติ “จู้! จู้!” แม้แต่เทอร์นี่ก็ทำเสียงแบบเดียวกัน “จู้ จู้” เวลาที่เขาเพ่งมองลูกๆ จริงๆ แล้วเขาทำเสียง “จู้ จู้” กับทุกสิ่ง รวมถึงนาตาลีนาคันรับใช้ที่ไม่สวยของเรา และเขาจะทำเสียงนี้ทุกครั้งที่เห็นพี่สาวกับแม่ของฉันทวมชุดกระโปรงเก๋ๆ เขาบอกว่าในบรรดาผู้หญิงที่เขาเคยพบมา พี่สาวฉันมี “ใบหน้าที่น่าสนใจ” และคล้ายใครสักคนในภาพวาดชื่อดัง เขายังคงเพ่งมองเธอต่ออีกสัก 2-3 นาทีแล้วก็ชักแว่นเลนส์เดี่ยวออกจากสายตาเพื่อมาเช็ดทำความสะอาดด้วยผ้าเช็ดหน้าสีขาวที่ไร้รอยตำหนิ เทอร์นี่เป็นนักชีววิทยาและพ่อก็นับถืองานของเขามาก แต่พ่อจะเรียกเขาว่า “เจ้าเทอร์นี่ปัญญาอ่อน” พ่อเชื่อว่าชีวิตส่วนตัวของเขานั้นล้นแล้วแต่เสแสร้งแกล้งทำ “เทอร์นี่ผู้เสแสร้ง” พ่อมักจะพูดทุกครั้งหลังจากที่เราพบเขา และก็จะพูดซ้ำอีกว่า “ฉันคิดว่ามันเป็นพวกเสแสร้ง” เวลาเทอร์นี่มาที่บ้านเราเขามักจะเข้ามาที่สวนเพื่อพูดคุยเรื่องนิยาย เขามีการศึกษาดีและอ่านนิยายสมัยใหม่มาแล้วทุกเล่ม เขาคือคนแรกที่แนะนำให้เรารู้จักนิยายชื่ออา ลา เรอแซกเซ ดู ต้อง แปกดู ตอนนีพอมาคิดดูแล้วฉันเชื่อว่าเขาพยายามจะเลียนแบบตัวละครชื่อสวอนน์ด้วยการใช้แว่นเลนส์เดียวนั้นและแสร้งทำทำพิจารณาพวกเราแต่ละคนเพื่อหาจุดที่จะเชื่อมกับภาพเขียนที่มีชื่อเสียงให้ได้ พ่อจะตะโกนเสียงดังเรียกเขาให้เข้ามาในห้องทำงานเพื่อจะปรึกษาเรื่องเซลล์เนื้อเยื่อ “เทอร์นี่” พ่อตะโกน “มานี! อย่ามัวแต่ทำตัวปัญญาอ่อน!” เมื่อไรก็ตามที่เทอร์นี่ยื่นหน้าไปดมม่านเก่าคร่ำคร่ามีแต่ฝุ่นในห้องอาหารของบ้านเรา ทำเสียง จู้ จู้ เบาๆ ที่เต็มไปด้วยความปลื้มปิติ และถามว่าม่านผืนนี้ใหม่หรือเปล่า พ่อก็จะตะโกนตอบไปว่า “อย่าทำตัวบ้องตื้นน่า!”

สิ่งที่พ่อชื่นชมและนับถือคือระบอบสังคมนิยม ประเทศอังกฤษ นิยายของโซลา มุลนิธรีออคกีเฟลเลอร์ เทือกเขา ผู้นำเทียร์หุบเขาอัลไพน์ในแคว้นวัลดาโอस्ता สิ่ง que แม่รักคือระบอบสังคมนิยม บทกลอนของพอล แวกเลน ดนตรีโดยเฉพาะจากเรื่องโลเฮนกรินที่แม่เคยร้องให้พวกเราฟังหลายครั้งในช่วงค่ำหลังอาหารเย็น

แม่เป็นคนมิลานแต่ครอบครัวมีพื้นเพมาจากตรีเอสเตเหมือนครอบครัวของพ่อ การแต่งงานกับพ่อคือการแต่งงานกับการแสดงออกแบบตรีเอสเตของพ่อด้วย เวลาที่แม่นึกถึงวัยเด็ก แม่จะเล่าโดยมีสำเนียงมิลานผสมอยู่

ครั้งหนึ่งเมื่อยังเป็นเด็กเล็ก แม่กำลังเดินไปบนถนนในเมืองมิลาน และเห็นชายคนหนึ่งยืนนิ่งไม่ขยับอยู่ด้านหน้าหน้าต่างร้านทำผมสตรี กำลังจ้องมองศีรษะของหุ่นแสดงแบบ เขาพิมพ์กับตัวเองว่า “สวยงาม สวยงาม สวยงาม แต่ค่อยยาวเกินไป”

ความทรงจำส่วนมากของแม่เป็นแบบนี้ เป็นวสิ่ง่ายๆ ที่แม่บังเอิญได้ยิน วันหนึ่งแม่
ออกไปเดินเล่นกับครูและเพื่อนร่วมชั้นโรงเรียนประจำ ทันใดนั้นเด็กผู้หญิงคนหนึ่งก็วิ่งแตกแถวออกไป
กอดสุนัขที่เดินผ่านมา เธอกอดมันและพูดด้วยสำเนียงมิลานว่า “นี่ไง นี่ไง นี่ไง มันเป็นพี่น้องกับหมาที่
บ้านฉัน!”

แม่เรียนโรงเรียนประจำอยู่หลายปี และมีช่วงเวลาที่ดีมากที่นั่น

แม่แสดง ขับร้อง และเต้นในงานแสดงของโรงเรียน แม่แสดงละครตลกโดยแต่งตัวเป็น
ลิง แม่ร้องในละครร้องชื่อเดอะ สลิปเปอร์ ลอสท์ อิน เดอะ สโนว์

แม่เขียนบทร้องและดนตรีสำหรับละครเพลงด้วย บทร้องของแม่เริ่มต้นว่า

ข้าคือดอน การ์ลอส ตาดริด

เป็นนักศึกษาอยู่ที่มาดริด

ขณะที่เดินทอดน่องผ่านแบชเชลลีนา

ข้าหยุดฝีเท้าเพราะเห็นว่ามีหน้า-

ต่างซึ่งมนุษย์ที่ข้าได้พบได้เจอ

คือครูสาวสวยงดงามเลิศเลอ

และแม่ก็แต่งบทกลอนที่ว่า

อันความโง่เขลา	เมื่อได้พบเข้า	ข้าขอทักทาย	
เจ้าคือบางสิ่ง	ที่เป็นเป้าหมาย	ยึดถือมิวาย	อยากได้มาครอง!
ความสุขเร่งร่า	คือตัวตนข้า	ขอเกิดทั้งผอง	
เรื่องเรียนศึกษา	ขออย่าไปมอง	ให้เป็นเรื่องของ	พวกมันคาคาปี!
จงมาดื่มดั้น	และจลงละเว้น	โต้เถียงพาทิ	
มาเกิดทุกท่าน	ฉลองให้เต็มที	รื่นเร้งมากมี	สุขี่สรานู!
ช่วงหนึ่งช่วงใด	แรงบันดาลใจ	เทพมิวส์ประทาน	
เธอจึงต้องบอก	รูปปั้นภูมิฐาน	ปราชญ์ปรีชาชาญ	ล้างผลาญหักไป
สิ่งที่ยังอยู่	ในใจก็รู้	พูดมาได้ไหม	
รักแบบแท้จริง	ไม่อิงสิ่งใด	แบบคนโง่โง่	หัวใจรักจริง

และแม่ก็ล้อบทประพันธ์ของ เมตัสตาซีโอ

ถ้ามนุษย์เรามีความเครียดแฝง
หน้าผากของเขาก็จะแสดง
ใครหลายคนที่ต้องเดินเท้าทางไกล
คงจะเลือกขึ้นรถยนต์หากต้องไป

แม่อายุโรงเรียนประจำจนอายุ 16 ปี ทุกวันอาทิตย์แม่จะไปเยี่ยมลุงที่เป็นญาติฝั่งแม่ ลุงมีฉายาว่า “บาร์บิซอน” หลังจากทานไก่ย่างเรียบร้อยแล้ว ลุงก็ขึ้นไปทานอาหารที่เหลือและพูดกับภรรยาว่า “เก็บไว้เป็นมือเข่านะ”

ภรรยาของลุง บาร์บิซอน ชื่อป้าเซเลสตีนาและมีฉายาว่า “แบร์โธ” มีคนเคยบอกหล่อนว่า แร่ แบร์โธ อยู่ในทุกสิ่ง เช่น หล่อนจะขึ้นไปที่ขนมปังบนโต๊ะและบอกว่า “เห็นขนมปังนั้นไหม? มันคือแบร์โธทั้งหมดเลย”

ลุงบาร์บิซอน เป็นชายหยาบกระด้างที่มีจุมูกสีแดง “จุมูกบาร์บิซอน” แม่จะเรียกแบบนี้ ทุกครั้งที่เห็นจุมูกสีแดง หลังจากทานไก่ย่างเป็นอาหารเที่ยง ลุงบาร์บิซอน จะพูดกับแม่ด้วยสำเนียงมิลานว่า “ลิตีอา เราสองคนรู้เรื่องเคมีอยู่ข้างกันกรดกำมะถันเป็นกลิ่นของอะไร กลิ่นของตดใจ กรดกำมะถันเป็นกลิ่นของตด”

ชื่อจริงๆ ของบาร์บิซอน คือ เปเรโก เพื่อนเขาบางคนแต่งบทร้องสั้นๆ นี้ให้เขา

กลางวันและกลางคืน	หาใครอื่นยิ่งใหญ่เท่า
เปเรโกของพวกเรา	ที่มีพร้อมห้องเก็บไวน์

พี่น้องของบาร์บิซอนมีชื่อเล่นว่า “ผู้มีบุญ” มาจากการสร้างว่าเป็นผู้มีศีลธรรมของพวกหล่อนนั่นเอง

เป็นที่รู้กันดีในครอบครัวว่าป้าเซเลสตีนา ซึ่งเป็นป้าอีกคนหนึ่งของแม่ ขึ้นชื่อเรื่องการตั้งข้อสังเกต แม่เคยบอกป้าว่าพวกแม่เป็นห่วงว่าจะเกิดอะไรไม่ดีขึ้นกับตาของพวกเราตอนที่ตากลับบ้าน มาทานอาหารกลางวันเช้า ป้าเซเลสตีนาถามแม่ทันทีด้วยสำเนียงพื้นถิ่นว่า “อาหารเที่ยงคืออะไร ข้าวหรือพาสต้า?”

“พาสต้า” แม่ตอบ

“ดีแล้วที่ไม่ใช่ข้าว ไม่งั้น ก็คงไม่มีใครรู้ว่าเขาจะหายไปนานแค่ไหน”

ตากับยายเสียชีวิตตั้งแต่ก่อนฉันเกิด ยายป็นมาจากครอบครัวธรรมดาและแต่งงานกับเพื่อนบ้าน ตอนนั้นยายยังหนุ่ม ตัวเล็ก สวมแว่น และกำลังเริ่มต้นอาชีพในฐานะทนายความอันมีเกียรติ ยายได้ยินตาถามคนเฝ้าประตูที่ทางเข้าด้านหน้าตึกทุกวัน “มีจดหมายถึงผมไหมครับ” ตาเน้นเสียงตรงคำควบกล้ำ ร เรือ รวากับมันเป็นคำสำคัญ ยายประทับใจการออกเสียงของตาเพราะนั่นคือสัญลักษณ์ของผู้ที่ได้รับการขัดเกลามาอย่างดี ยายแต่งงานกับตาเพราะการออกเสียงและเพราะยายอยากได้เสื้อคลุมกำมะหยี่สีดำไว้ใช้ในฤดูหนาว แต่มันก็ไม่ใช่งานแต่งงานที่มีความสุข

ตอนยังสาว ยายป็นาผมสีบลอนด์และหน้าตาน่ารัก ยายเคยแสดงละครของผู้จัดสมัครเล่น เมื่อมันเปิด ยายป็นาอยู่บนเวทีพร้อมกับแปร่งและจานสี ยายพูดว่า “ฉันวาดภาพต่อไม่ได้ งานหนักและศิลปะไม่สามารถฝึกบังคับจิตวิญญาณของฉันได้ มันโอบยิบไปไกลแสนไกลและถูกหล่อเลี้ยงด้วยความคิดอันเจ็บปวด”

ตาอุทิศตัวให้กับระบอบสังคมนิยม ตาเป็นเพื่อนกับบิสโซลาตี, ตูราตี และ คูลิซซี คูลิซซีออฟ ยายป็นาไม่เคยเข้าไปยุ่งกับกิจกรรมทางการเมืองของสามี และเคยพูดถึงลูกสาวอย่างขมขื่นด้วยสำเนียงถีนว่า “ยัยหนูนั้นจะแต่งงานกับช่างแก๊ส” เพราะตาชอบพานักสังคมนิยมมาจนเต็มบ้านท้ายที่สุดตากับยายก็แยกกันอยู่ ในช่วงปีท้ายๆ ของชีวิต ตาเลิกยุ่งกับการเมืองและกลับมาทำงานเป็นทนาย แต่ตาดึนนอนหัวโหมงเหิน และเมื่อลูกค้ำมาโดยไม่ได้นัดหมายล่วงหน้าตาก็จะพูดว่า “พวกนั้นมาทำอะไร? โลกกลับไป!”

ในช่วงท้ายของชีวิต ยายป็นาอาศัยอยู่ที่ฟลอเรนซ์ บางครั้งยายก็ไปเยี่ยมแม่ที่ตอนนั้นแต่งงานและอาศัยอยู่ที่ฟลอเรนซ์เหมือนกัน แต่ยายป็นากลับพ่อมาก วันหนึ่งยายมาเยี่ยมพี่ชายฉันที่ชื่อ จีโน ซึ่งตอนนั้นยังเป็นทารก จีโนมีไข่อ่อนๆ แต่พ่อก็ไม่ได้กังวลสักเท่าไร และด้วยความที่อยากปลอบให้พ่อสบายใจ ยายก็พูดออกไปว่าจีโนเป็นไข้เพราะฟันกำลังขึ้น พ่อโกรธมากและยืนยันว่าฟันขึ้นไม่ได้ทำให้มีไข้ ขณะที่กำลังกลับ ยายป็นาเจอลุงซิลวีโอที่มาเยี่ยมพวกเราเช่นกัน ยายกระซิบกับลุงบนชั้นบันไดด้วยสำเนียงถีนว่า “ไม่ว่าจะยังไง อย่าพูดถึงฟันนะ”

นอกจาก “อย่าพูดถึงฟันนะ” “ยัยหนูนั้นจะแต่งงานกับช่างแก๊ส” และ “ฉันวาดภาพต่อไม่ได้” แล้ว ฉันก็ไม่รู้อะไรเกี่ยวกับยายเลยและไม่เคยได้ยินประโยคอื่นๆ ของยายอีก แต่ฉันจำคำพูดหนึ่งของยายได้เพราะได้ยินจากคนในครอบครัวบ่อยๆ พวกเขาจะพูดด้วยสำเนียงถีนว่า “ทุกวันมันต้องมีอะไร ทุกวันต้องมี และวันนี้ครูซิลลาทำแวนหัก”

ยายมีลูกสามคน ซิลวีโอ แม่ และครูซิลลา ครูซิลลาสายตาสั้นและชอบทำแวนหัก ยายตายอย่างโดดเดี่ยวในฟลอเรนซ์หลังใช้ชีวิตที่มีแต่ความเศร้าโศก เพราะกลางดึกคืนหนึ่ง ลูกชายคนโตวัยสามสิบของยายที่ชื่อ ซิลวีโอ ยิ่งขมขื่นตัวเองตายในสวนสาธารณะในมิลาน

หลังจากจบจากโรงเรียนประจำ แม่ย้ายจากมิลานไปอยู่ฟลอเรนซ์ สมัครเข้ามหาวิทยาลัย เพื่อเรียนแพทย์แต่เรียนไม่จบเพราะมาเจอพ่อและแต่งงานเสียก่อน ยาคัดค้านการแต่งงานครั้งนี้ เพราะแม่ไม่ใช่ชีวิต และมีคนบอกย่าว่าแม่เป็นคาทอลิกที่เคร่งศาสนา ทุกครั้งที่เจอโบสถ์แม่จะก้มหัว และทำมือเป็นเครื่องหมายกางเขนหลายๆ ครั้งซึ่งเป็นเรื่องไม่จริงเลย ครอบครัวของแม่ไม่มีใครไป โบสถ์หรือทำเครื่องหมายกางเขน ยาคัดค้านการแต่งงานอยู่ช่วงหนึ่งแต่หลังจากนั้นก็ยอมที่จะลองทำความเข้าใจกับแม่ดู แม่กับย่าพบกันในวันหนึ่งที่โรงละคร เป็นละครที่หญิงผิวขาวต้องไปอยู่ท่ามกลาง ชาวแอฟริกันผิวดำ หญิงผิวดำคนหนึ่งอิจฉาหญิงผิวขาวคนนั้น หล่อนกัดฟัน มองจ้องด้วยสายตาน่า กลัว และพูดว่า “เนื้อหญิงผิวขาวทอด! เนื้อหญิงผิวขาวทอด!”

“เนื้อหญิงผิวขาวทอด” แม่จะพูดแบบนี้ทุกครั้งที่กินเนื้อทอด

การดูละครครั้งนั้นแม่กับย่าได้ตัวฟรีเพราะพี่ชายของพ่อ ลุงเซซาเรเป็นนักวิจารณ์ละคร เวที ลุงเซซาเรคนนี้ต่างจากพ่อมาก เขาอ้วน ใจเย็น และร่าเริงเสมอ ในฐานะนักวิจารณ์ละครเวที ลุงไม่เคยวิจารณ์เชิงเหน็บแนมเลยและไม่อยากพูดถึงละครเวทีในทางที่ไม่ดี แต่ลุงจะหาข้อดีของละครแต่ละเรื่อง เมื่อแม่บอกว่าละครเรื่องนี้ดูไร้สาระ ลุงจะโกรธและพูดว่า “ทำไมไม่ลองแต่งเองสักเรื่องล่ะ” ต่อมา ลุงเซซาเรแต่งงานกับนักแสดงหญิงซึ่งถือเป็นโศกนาฏกรรมครั้งใหญ่สำหรับย่า ย่าไม่อยากทำความเข้าใจกับภรรยาของลุงเซซาเรอยู่นานหลายปีเพราะในความคิดของย่า นักแสดงหญิงนั้นแยกว่า หญิงที่ทำเครื่องหมายกางเขนเสียอีก

ช่วงที่แต่งงาน พ่อทำงานอยู่ที่ฟลอเรนซ์ ในคลินิกที่ลุงของแม่เป็นเจ้าของ ลุงมีฉายาว่า “หมอบ้า” เพราะเป็นหมอรักขาคนบ้า ความจริงแล้วหมอบ้าเป็นชายอัจฉริยะที่มีความรู้ดีและชี้แจงฉันไม่แน่ใจว่าลุงจะรู้หรือเปล่าว่าครอบครัวพวกเราเรียกเขาว่าอะไร ที่บ้านของปู่กับย่า แม่ได้เจอมาร์เกริตาและเรจินาจากหลากหลายสถานะ ทั้งลูกพี่ลูกน้อง ป้า น้า อา และได้เจอกับลาอองเดผู้มีชื่อเสียง ที่ในตอนนั้นยังมีชีวิตอยู่ สำหรับปู่พาเรนเต้ ท่านเสียชีวิตไปนานแล้ว เช่นเดียวกับย่าโดเลเซตตาและคนรับใช้ที่ชื่อ เบโป ผู้ยกของเป็นที่รู้กันดีว่าย่าโดเลเซตตาตัวเล็กและอ้วนกลมเหมือนลูกบอล และมีอาการอาหารไม่ย่อยอยู่เสมอเพราะกินมากเกินไป ยารู้สึกไม่ดี อาเจียน และไปนอนพัก แต่หลังจากนั้นไม่นานเราจะเห็นย่ากินไข่และพูดเหมือนกำลังแก้ตัวว่า “ไข่สดดีนะ”

ปู่พาเรนเต้และย่าโดเลเซตตามีลูกสาวชื่อโรชีนา สามิของโรชีนาตาย ทั้งเธอไว้กับลูกน้อย และเงินเพียงน้อยนิด หล่อนจึงย้ายกลับมาอยู่บ้านพ่อ หลังจากหล่อนย้ายกลับมาอยู่บ้าน ขณะที่ทุกคนกำลังทานอาหารค่ำ ย่าโดเลเซตตามองไปที่โรชีนาและพูดว่า “วันนี้โรชีนาของเราเป็นอะไร ไม่เป็นตัวของตัวเองเลย”

แม่เคยเล่าเรื่อง “โรชีนาของเรา” และเรื่องย่าโดเลเซตตากับไข่แบบสั้นบ้างยาวบ้างให้พวกเราฟังเพราะพ่อเล่าเรื่องไม่เก่งเลย เล่าข้อเท็จจริงและรายละเอียดสับสนไปหมด และชอบ

ขัดจังหวะตัวเองด้วยการหัวเราะเสียงดังไม่หยุด เพราะเรื่องครอบครัวและชีวิตวัยเด็กของพ่อทำให้พ่อมีความสุข เราจึงปะติดปะต่อเรื่องที่พ่อเล่าไม่ค่อยได้

แม่จะมีชีวิตชีวาทุกครั้งที่ได้เล่าเรื่อง มีความสุขไปกับการเล่าเรื่องอย่างเต็มที่ แม่จะหันมาหาพวกเราคนใดคนหนึ่งบนโต๊ะอาหารค่ำและเริ่มเล่าเรื่อง และไม่ว่าจะเล่าเรื่องครอบครัวของพ่อหรือของตัวเอง แม่ก็จะเต็มไปด้วยความสุขเสมอราวกับว่าเพิ่งเล่าเรื่องนั้นเป็นครั้งแรกให้คนที่ไม่เคยได้ยินมาก่อนฟัง “แม่มีลูกอยู่คนหนึ่ง “แม่จะเริ่มเล่า “ที่พวกเราเรียกกันว่า บาร์บิซอน”

และหากพวกเราสักคนหนึ่งบอกว่า “เรื่องนี้รู้แล้ว! เคยได้ยินแม่เล่ามาเป็นพันครั้ง!” แม่ก็จะหันไปหาลูกอีกคนและเล่าเรื่องต่อด้วยเสียงที่เบาลง

“ฉันได้ยินเรื่องนี้มานานับครั้งไม่ถ้วนแล้ว” พ่อจะตะโกนบอก หากบังเอิญเดินผ่านแล้วได้ยินแม่เล่า

แม่ก็จะเล่าเรื่องต่อด้วยเสียงที่เบาลงกว่าเดิม

หมอบ้ามีขายบ๊ายอยู่ในคลินิก ชายบ๊าคณนี้เชื่อว่าตัวเองคือพระเจ้า ทุกเช้าหมอบ้าจะพูดกับเขาว่า “อรุณสวัสดิ์ครับ ซีญอร์ลิปมันน์ผู้ยิ่งใหญ่เกรียงไกร” และชายบ๊าจะตอบว่า “ผู้ยิ่งใหญ่เกรียงไกร ก็อาจจะใช่ แต่ไม่ใช่ลิปมันน์แน่นอน!” นั่นเพราะเขาเชื่อว่าตัวเองคือพระเจ้า

และก็มีประโยคสุดโด่งดังจากวาทยากรวงออเคสตราที่เป็นเพื่อนของลุงซิลวิโอ ระหว่างการทัวร์ที่เมืองแบร์กาโม เขาพูดกับเหล่านักร้องที่กระวนกระวายหรือไม่มีวินัยของเขาว่า “เราไม่ได้มาแบร์กาโมเพื่อออกרבแต่เรามาเพื่อแสดงเรื่องคาร์เมน ผลงานชิ้นเอกของปีแซ”

พ่อกับแม่มีลูกห้าคน เราอาศัยอยู่คนละเมือง บางคนก็อยู่ต่างประเทศ และไม่ค่อยได้เขียนหากันเท่าไร เวลามารู้จักกัน เราอาจทำเฉยใส่กันหรือสนใจอย่างอื่น แต่เพียงแค่คำเดียวสำหรับพวกเรา เพียงแค่คำเดียว ประโยคเดียว ประโยคเดียวจากเรื่องราวที่เคยได้ยินนับครั้งไม่ถ้วนเมื่อตอนเป็นเด็ก เพียงแค่เราคนใดคนหนึ่งพูดขึ้นมาว่า “เราไม่ได้มาแบร์กาโมเพื่อออกרב” หรือ “กรดกำมะถันเป็นกลิ่นของตด” ทันใดนั้น พวกเราก็จะย้อนกลับไปสู่สายสัมพันธ์เดิม ชีวิตในวัยเด็ก วัยรุ่น สิ่งเหล่านั้นต่างเชื่อมโยงกับบรรดาคำและประโยคพวกนี้อย่างแยกไม่ออก ถ้าพวกเราพี่น้องต้องหากันในถ้ำมืดหรืออยู่ท่ามกลางผู้คนนับล้าน เพียงแค่หนึ่งคำหรือหนึ่งประโยคพวกนั้น เราก็คงรู้ได้ทันทีว่าพี่น้องเราอยู่ตรงไหน วลีพวกนั้นคือภาษาละตินของพวกเรา คือพจนานุกรมของอดีต มันเป็นเหมือนอักษรเหี้ยมโหดพิลึกพิลั่นของชาวอียิปต์หรืออัสซีโร-บาบิโลเนียน เป็นหลักฐานของใจความสำคัญที่ไม่มีใครใช้เพื่อสื่อสารแล้วแต่ยังมีชีวิตอยู่ได้ด้วยความหมายในตัวของมัน ปลอดภัยจากกระแสข่าวอันชั่วร้ายและการกัดเซาะของกาลเวลา วลีพวกนั้นเป็นรากฐานของความกลมเกลียวของครอบครัวเราและจะยังคงเป็นต่อไปตราบนานเท่าที่พวกเราจะมีชีวิตอยู่ มันจะถูกสร้างขึ้นใหม่อีกครั้งและคงอยู่ในสถานที่ต่างๆ บนโลก ทุกครั้งที่พี่น้องสักคนหนึ่งพูดว่า “ซีญอร์ลิปมันน์ผู้ยิ่งใหญ่เกรียงไกร” เราจะได้ยินเสียง

ที่หมดความอดทนของพ่อตั้งขึ้นในโสตประสาทแบบทันทีทันใดว่า “เรื่องนั้นพอเสียที! ฉันได้ยินมามากเกินไปแล้ว!”

ฉันไม่รู้ว่่าพ่อและลุงเซซาเรสับเชื้อสายมาจากตระกูลนายธนาคารได้อย่างไร บรรพบุรุษและญาติของพ่อล้วนเป็นนายธนาคารทั้งสิ้น แต่ทั้งพ่อและลุงไม่มีหัวด้านธุรกิจเอาเสียเลย พ่อใช้ชีวิตชุกอยู่กับการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ อาชีพที่ทำเงินได้ไม่มากเท่าไร สำหรับพ่อแล้ว เงินคือเรื่องที่กำลังกังวลและชวนสับสนและไม่มีอะไรน่าสนใจเลย ไม่ว่าในกรณีใด ผลก็คือเมื่อพ่อต้องเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับเงินไม่ว่าจะในรูปแบบใด พ่อมักจะสูญเสียมันเสมอ หรืออย่างน้อยก็มีที่ท่าว่าจะต้องสูญเสียอย่างแน่นอน และถ้าพ่อไม่สูญเสียเงินและทุกอย่างผ่านไปด้วยดี ก็เป็นเพราะโชคเพียงอย่างเดียวเท่านั้น ความวิตกกังวลที่มีมาตลอดชีวิตว่าตัวเองอาจไปอยู่ข้างถนนในไม่ช้า คือความกังวลอันไร้สาระที่พ่อมีในตัวร่วมกับอารมณ์ด้านมืดและลางสังหรณ์ในเรื่องร้ายอื่นๆ เช่น ลางสังหรณ์เกี่ยวกับความสำเร็จในอนาคตและโชคชะตาของลูกๆ ความกลัวเรื่องไร้ที่อยู่ถาวรที่พ่อเหมือนกลุ่มเมฆดำทะมึนที่ปกคลุมอยู่เหนือเทือกเขาร็อกกี แต่มันก็ไม่เคยแทรกซึมเข้าไปถึงจิตวิญญาณส่วนลึกของพ่อและไม่เคยส่งผลต่อความไม่สนใจในเรื่องเงินของพ่อแม้แต่น้อย แม้แต่นิด แม้แต่สักกระพริบเวลาพ่อได้ถึงเงินห้าสิบลีรา พ่อจะพูดว่า “เงินจำนวนมากอยู่” หรือพูดว่า “ห้าสิบลีรา” เพราะสกุลเงินที่พ่อชอบคือฟรังก์ไมไชลีรา ทุกคำพ่อจะเดินเข้าห้องนั้นออกห้องนี้และตะโกนว่าพวกเรารู้ว่าเปิดไฟทิ้งไว้แต่หลังจากนั้นพ่อกลับสูญเสียเงินหลายล้านลีราอย่างแทบไม่รู้เนื้อรู้ตัว จากการซื้อขายหุ้นตามปกติหรือการส่งผลงานไปตีพิมพ์และไม่ได้เรียกร้องค่าตอบแทนอย่างเหมาะสม

หลังจากออกจากฟลอเรนซ์ พ่อกับแม่ย้ายไปที่ซาร์ดีเนีย เพราะพ่อได้รับแต่งตั้งให้เป็นศาสตราจารย์ในซัสซารี พ่อกับแม่อยู่ที่นั่นไม่กี่ปี จากนั้นก็ย้ายไปที่ปาแลร์โม ฉันเกิดที่นั่นและเป็นลูกคนสุดท้องจากทั้งหมดห้าคน ในช่วงสงคราม พ่อทำงานเป็นแพทย์ในกองทัพแถบที่ราบสูงคาร์สต์ และท้ายที่สุดเราก็ตายมาตุริน

ช่วงปีแรกๆ ในตูรินถือว่ายากลำบากสำหรับแม่ สงครามโลกครั้งที่หนึ่งเพิ่งจบลง ค่าครองชีพช่วงหลังสงครามสูงขึ้นและเรามีเงินน้อยนิด แม่บ่นเรื่องอากาศหนาวในตูริน และบ่นเรื่องอพาร์ทเมนต์ที่มีมืดและอับชื้น อพาร์ทเมนต์นี้พ่อเป็นคนหา ก่อนที่พวกเราจะเดินทางมาถึงโดยไม่ได้ปรึกษาใคร พ่อบอกว่า ที่ปาแลร์โมแม่ก็บ่น ที่ซัสซารีแม่ก็บ่น แม่หาเรื่องบ่นได้เสมอ แต่ตอนนี้แม่พูดถึงปาแลร์โมและซัสซารีราวกับเป็นสวรรค์บนดิน ทั้งสองเมืองแม่มีเพื่อนมากมาย แต่แม่ก็ไม่เคยเขียนจดหมายกลับไปหาเลย เพราะแม่ไม่เคยรักษามิตรภาพทางไกลกับใครได้ แม่มีอพาร์ทเมนต์ที่สวยงาม รับแสงแดดได้อย่างเต็มที่ มีชีวิตที่ง่ายและสะดวกสบาย และมีคนรับใช้ที่สุดยอด ช่วงแรกที่ตูริน แม่ยังหาคนรับใช้ไม่ได้ แต่แล้ววันหนึ่ง ไม่รู้ว่่าอย่างไร นาคาลีนาก็มาที่อพาร์ทเมนต์เราแบบไม่คาดคิดและอยู่ด้วยกันมา

สามสิบปี ที่จริงแล้ว แม้ว่าแม่จะบ่นเรื่องชีวิตในซัสซารีและปาแลร์โม แต่ที่นั่นแม่ก็มีความสุขมาก เพราะแม่เป็นคนร่าเริงโดยธรรมชาติและไม่ว่าแม่จะอยู่ที่ไหนก็จะหาคนที่แม่รักและรักแม่ได้ ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนแม่ก็จะหาวิธีมีความสุขกับสถานที่และทุกสิ่งรอบตัวได้เสมอ ถ้าไม่ยากลำบากจริงๆ แม่ก็สามารถมีความสุขได้แม้ช่วงปีแรกๆ ในตูรินจะไม่สะดวกสบาย แม่ร้องไห้อยู่บ่อยครั้งเพราะอารมณ์ที่ไม่ดีของพ่อ เพราะอาการหนาว เพราะแม่คิดถึงสถานที่อื่น เพราะลูกๆ กำลังโตขึ้นและอยากได้หนังสือ เสื้อโค้ท รองเท้า และเรามีเงินไม่มากนัก แต่แม่ก็ยังมีความสุขเพราะทันทีที่แม่หยุดร้องไห้ แม่ก็กลับมาร่าเริงเหมือนเดิม แม่จะร้องเพลงของ โลเฮนกริน เดอะ สลิปเปอร์ ลอสท์ อิน เดอะ สโนว์ และดอน การ์ลอส ดาคริต จนสุดเสียง เมื่อเวลาผ่านไป แม่จะระลึกถึงช่วงเวลาเหล่านั้นที่ลูกทุกคนยังอยู่รวมกันที่บ้านและเรามีเงินไม่มาก ช่วงที่ราคาของหุ่นอสังหาฯ ตกลงอย่างสม่ำเสมอ ช่วงเวลาที่อยู่ในอพาร์ทเมนต์ที่มืดและอับชื้น แม่จะพูดถึงช่วงเวลาเหล่านั้นอย่างงดงามและมีความสุข “ยุคสมัยแห่งวือา ปาสเตรโก” เป็นคำที่แม่ใช้เพื่ออธิบายช่วงเวลาตอนนั้น วือา ปาสเตรโก คือชื่อถนนที่เราอาศัยอยู่ตอนนั้น

อพาร์ทเมนต์ที่ วือา ปาสเตรโก ใหญ่มาก มีห้อง 10-12 ห้อง มีลานกว้าง มีสวน และมีระเบียงกระจกที่มองออกไปเห็นสวน แต่อพาร์ทเมนต์ที่มืดและชื้นมากเพราะในฤดูหนาวปีหนึ่งมีเห็ดสองหรือสามดอกงอกอยู่ในห้องน้ำ เห็ดพวกนั้นเป็นหัวข้อบทสนทนาสำคัญของครอบครัว พวกพี่ชายบอกย่าที่ตอนนั้นอาศัยอยู่กับเราว่าเราเอาเห็ดไปทำอาหารกินแล้ว ย่าเองแม้จะไม่อยากเชื่อแต่ก็ตกใจแสดงท่าทีรังเกียจ และพูดว่า “ในบ้านหลังนี้ เธอทำทุกอย่างให้เป็นช่องได้”

ตอนนั้นฉันยังเป็นเด็กน้อยและจำเรื่องราวเกี่ยวกับปาแลร์โมได้ไม่ชัดเจนเท่าไร ฉันเกิดที่เมืองนี้และย้ายไปเมืองอื่นตอนสามขวบ แต่ฉันก็คิดถึงปาแลร์โมที่สุด และเชื่อว่าแม่กับพี่สาวก็คงคิดถึงเหมือนกัน ฉันคิดถึงชายหาดที่มอนเตโลที่เราไปว่ายน้ำกัน ฉันคิดถึงซีญูราเมสซีนา เพื่อนของแม่และสาวน้อยชื่อโอลกา เพื่อนของพี่สาว ฉันเรียกหล่อนว่า “โอลกามีชีวิต” เพื่อแยกเธอออกจากตุ๊กตาที่ชื่อโอลกาของฉัน ทุกครั้งที่เราเห็นหล่อนที่ชายหาดฉันจะพูดว่า “โอลกามีชีวิตทำให้ฉันชื่นหน้าแดง” นี่คือผู้ที่เรารู้จักที่ปาแลร์โมและมอนเตโล ฉันแต่งกลอนบทแรกในชีวิตเพื่อหล่อเลี้ยงความโหยหาอดีตหรือแกล้งทำประหนึ่งว่าโหยหา มีทั้งหมดสองวรรค

ปาแลร์มีโน ปาแลร์มีโน
เธอช่างงดงามยิ่งกว่าโตรีโน

กลอนบทนี้ถูกใช้เป็นสัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการแต่งกลอนของฉัน
ที่มีมากกว่าเด็กในวัยเดียวกัน และจากความสำเร็จครั้งนี้ ฉันก็แต่งกลอนสั้นๆ ขึ้นอีกสี่วรรค เป็นกลอน
เกี่ยวกับเทือกเขาที่พวกพี่ๆ พูดถึง

ภูเขากริโวลาดังอยู่ยืนานาน
หากได้เคยไปลิ้นไถลสักที
ภูเขาเม้งต๋บลังก็ตั้งอยู่ยืนานาน
หากได้เคยไปหมดแรงที่มี

การแต่งกลอนเป็นเรื่องปกติธรรมดาในครอบครัวของพวกเรา มาริโอ พี่ชายของฉันแต่ง
กลอนเกี่ยวกับพวกหนูมโตซีเพื่อนเล่นจากมอนเตโลที่เขารับไม่ได้

แล้วพวกเด็กบ้านโตซีก็มา
นำรังเกียจ นำเปื้อ ไร่ราคา

แต่กลอนที่ยอดเยี่ยมและมีชื่อที่สุดคือกลอนที่แต่งโดยพี่ชายที่ชื่อ อัลแบร์โต แต่งขึ้นตอน
เขาอายุสิบหรือสิบเอ็ดปี และไม่ได้แต่งจากเหตุการณ์จริงแต่แต่งจากอะไรก็ไม่รู้ เป็นผลผลิตจากการ
สร้างสรรค์บทกวีอย่างแท้จริง

สาวใช้เก่า
หน้าอกไม่มี
มีลูกสาว
ที่น่ารักดี

เรามักจะท่องจำบทกลอนจาก เดอะ ดอเทอร์ ออฟ ไอโอรีโอเวลาอยู่บ้าน แต่ส่วนใหญ่
จะเป็นช่วงค่ำ เราจะนั่งล้อมวงที่โต๊ะและท่องบทกลอนที่แม่เคยสอน ซึ่งเป็นกลอนที่แม่เคยได้ยินเมื่อ
ยังเด็กในงานการกุศลที่จัดขึ้นเพื่อผู้อพยพจากกวาดภัยที่หุบเขาโป

เราทุกคนหวาดกลัวอยู่หลายวัน	ยืนตัวสั่นหวั่นหวาดตลาดเจียนบ้า
คนแก่เฒ่าบอกกล่าวพระมารดา	พระแม่มารีอาน้ำท่วมนี้เพิ่มขึ้นทุกชั่วโมง!

เด็กๆ เอ๋ยตั้งใจฟังคำข้า	เก็บสิ่งของเสื้อผ้าให้หมดสิ้น!
อย่าชักช้ารีบไปไม่คืนถิ่น	ละทิ้งสิ้นพวกยากไร้ไปที่อื่น
ผู้เป็นพ่อไม่ทราบเรื่องดังกล่าว	พ่อยังหนุ่มหาญหาวกร้าวแกร่งกล้า
ไม่ได้รู้เรื่องข่าวที่แจ้งมา	เหมือนหนึ่งว่าไม่เคยได้ยินเรื่องนี้มาก่อน
ความวิปาสติผิดแปลกของสายน้ำ	ต้องสร้างความครั่นคร้ามขึ้นอีกหน
คำคินันนั้นเขาบอกกับเมียตน	แม่โรซาน้ำมนฟังให้ดี
เจ้าจงพาลูกน้อยเข้าพักผ่อน	อย่าเดือดร้อนจนนอนอย่างสุขี
เจ้าไปยักซ์แสนเหนื่อยล้าเต็มที	หยุดเกรี้ยวกราดราววีรชีวีใคร
มันพักหลับบนผืนดินของพระเจ้า	สลักเสลาหมดจดกว่าสิ่งไหน
เจ้าและลูกจงหลับและเชื่อใจ	มีผู้กล้าด้วยหัวใจอยู่มากมาย
หากมีเหตุคนแกร่งเหมือนกับข้า	จะริบมารวมตัวอย่างมาดหมาย
เพื่อปกป้องตลิ่งกันอันตราย	อีกหญิงชายในหุบเขาที่ทุกซ์ทน

แม่ลิมที่เหลื่อไปหมดแล้วแต่ฉันคิดว่าแม่จำส่วนแรกไม่ได้เลยด้วยซ้ำเพราะมีบางจุด เช่น ตรงที่บอกว่า “พ่อยังเป็นหนุ่มหาญหาวและกร้าวแกร่งกล้า” ประโยคมันยาวจนไม่ลงจังหวะ แต่แม่ก็แต่งมันขึ้นมาเพื่อชดเชยส่วนที่จำไม่ได้ด้วยการเน้นคำในส่วนต่างๆ

หากมีเหตุคนแกร่งเหมือนกับข้า	จะริบมารวมตัวอย่างมาดหมาย
เพื่อปกป้องตลิ่งกันอันตราย	อีกหญิงชายในหุบเขาที่ทุกซ์ทน

พ่อทนกลอนบทนี้ไม่ได้และเมื่อไรก็ตามที่พ่อได้ยินพวกเราท่องกลอนนี้กับแม่ พ่อจะโกรธและบอกว่าพวกเรากำลังแสดง “ละครลิง” และทำอะไรที่จริงจังไม่ได้หรอก

เทอร์นีและเพื่อนบางคนของพีจีโนจะมาบ้านเราเกือบทุกเย็น ตอนนั้น พีจีโน ซึ่งเป็นลูกชายคนโต เข้าโรงเรียนโปลีเทคนิคแล้ว เราทั้งหมดจะนั่งล้อมวงที่โต๊ะและท่องกลอนหรือร้องเพลง

ข้าคือ ดอน การ์ลอส ตาดริด
เป็นนักศึกษาอยู่ที่มาดริด

แม่จะร้องเพลง และพ่อที่กำลังอ่านงานวิจัยอยู่ในห้องทำงานก็มักจะเดินมาที่ประตูห้องอาหาร ทำหน้าสงสัย คิ้วขมวด และคืบไปป่วนในมือ

“ยังพูดเรื่องไร้สมองอยู่อีก! ยังเล่นละครลิงกันอยู่อีก!”

หัวข้อที่พ่อทนฟังได้ก็มีทั้งวิทยาศาสตร์ การเมือง หรือการเปลี่ยนแปลง “ในแผนก” ซึ่งหมายถึงการที่ศาสตราจารย์บางท่านหรือใครสักคนต้องไปรับตำแหน่งใหม่ในตุนีอย่างไม่มีสมเหตุสมผลหากพูดตามที่พ่อว่า เพราะคนที่ถูกส่งไปนั้นเป็นพวก “สมองทึบ” หรือใครสักคนที่ได้รับการแต่งตั้งให้ไปรับตำแหน่งที่ตุนีอย่างสมเหตุสมผลนั้นก็เพราะคนๆ นั้นเป็นพวก “มีความสำคัญอย่างล้นเหลือ” บางครั้งพ่อก็คิดว่าเรื่องวิทยาศาสตร์และความเป็นไป “ในแผนก” มีความสำคัญเกินที่เราจะเข้าใจ แต่นั่นคืออาหาร พ่อก็จะรายงานสถานการณ์ “ในแผนก” ให้แม่ฟังทุกวัน รวมถึงเรื่องความก้าวหน้าของการเพาะเนื้อเยื่อแบบต่างๆ ในงานเพาะเชื้อในห้องทดลองด้วย พ่อจะโกรธหากแม่แสดงอาการไม่ตั้งใจฟังแม่เพียงนิดเดียว เวลาอาหาร พ่อกินเยอะมาก แต่ก็เร่รังเสียจนดูเหมือนว่ายังไม่ได้กินอะไรเลยเพราะจานอาหารของพ่อแทบจะว่างเปล่าทันทีที่ถูกเสิร์ฟ พ่อเชื่อจริงๆ ว่าตัวเองเป็นคนกินยากและได้ถ่ายทอดความเชื่อนี้มายังแม่ที่ต้องขอร้องให้พ่อกินอยู่เสมอ ในทางกลับกัน พ่อจะแผดเสียงใส่แม่เสมอเพราะคิดว่าแม่กินมากเกินไป

“อย่ากินมากเกินไป! เดี่ยวอาหารก็ไม่ย่อย!”

“อย่าดึงหนังเล่นแบบนั้น!” พ่อแผดเสียงใส่แม่เป็นระยะ ที่จริงแล้วแม่มีนิสัยชอบดึงหนังมาตั้งแต่เมื่อครั้งยังเป็นเด็กตอนที่อยู่โรงเรียนประจำ เนื้อเยื่อตรงนิ้วมือแม่อักเสบและแม่อีกเสบและแม่อีกดึงหนังตรงนั้น

พ่อคิดว่าพวกเราทั้งหมดกินเยอะเกินไปและจะเกิดอาการอาหารไม่ย่อย อาหารจานไหนที่ไม่ชอบพ่อก็จะบอกว่ามันไม่ดีต่อสุขภาพและย่อยยาก อาหารจานไหนที่ชอบพ่อก็จะบอกว่ามันดีต่อสุขภาพและช่วย “กระตุ้นการบีบตัวของทางเดินอาหาร”

ถ้าอาหารที่พ่อไม่ชอบมาเสิร์ฟพ่อจะเกรี้ยวกราด “ทำไมถึงทำเนื้อสุกแบบนี้มา ก็รู้เนี่ยว่าฉันไม่ชอบเนื้อสุกแบบนี้!” ถ้าอาหารที่พ่อชอบมีเสิร์ฟแค่พ่อเพียงคนเดียว พ่อก็จะโกรธเหมือนกัน “ฉันไม่ชอบให้ทำมาเป็นพิเศษเพื่อฉันคนเดียว! ไม่ต้องทำอะไรเป็นพิเศษเพื่อฉัน!”

“ฉันกินได้ทุกอย่าง” พ่อพูด “ฉันไม่เรื่องมากเหมือนพวกแกหรอก ฉันไม่สนเรื่องอาหารเลยด้วยซ้ำ!”

“เราไม่ควรพูดเรื่องการกินตลอดเวลา! มันหยาบคาย!” พ่อจะแผดเสียงหากได้ยินพวกเรากำลังคุยกันเรื่องอาหารจานใดจานหนึ่ง

“ฉันรักชีสจริงๆ” แม่จะพูดแบบนี้เสมอเมื่อมีชีสมาเสิร์ฟ

และพ่อก็จะพูดว่า “เธอนี่มันจำเจน่าเบื่อ! ชอบทำแต่เรื่องซ้ำซาก!”

พ่อชอบผลไม้ที่สุกจัด ดังนั้นเวลาที่พวกเราคนใดคนหนึ่งบังเอิญได้ลูกแพร์ที่สุกเกินไป พวกเราจะเอาไปให้พ่อ

“อ้อ ก็เลยเอาแฟร์เนามาให้ฉัน! ป๊อของแท้จริงๆ!” พ่อจะพูดพร้อมหัวเราะเต็มเสียงจนดังก้องไปทั้งอพาร์ทเมนต์ จากนั้นก็กินลูกแฟร์หมดในสองคำ

“วอลนัท” พ่อพูดตอนที่กำลังกะเทาะเปลือกให้เปิดออก “ดีต่อสุขภาพ มันช่วยกระตุ้นการบีบตัวของทางเดินอาหาร”

“คุณก็จำเน่าเปื้อเหมือนกัน!” แม่พูด “ชอบทำแต่เรื่องซ้ำซากเหมือนกัน!”

จากนั้นพ่อก็จะตอบได้ว่า “ป๊อจริงๆ!” พ่อพูด “เธอบอกว่าฉันจำเน่าเปื้อเธอ! ป๊อของแท้จริงๆ!”

ที่บ้านเราถกเถียงเรื่องการเมืองอย่างดุเดือดซึ่งลงเอยด้วยความโกรธเกรี้ยว ผ้าเช็ดปากลอยละลือไปในอากาศ และประตูถูกปิดอย่างแรงจนอพาร์ทเมนต์สั่นสะเทือน นั่นคือช่วงปีแรกๆ ของลัทธิฟาสซิสต์ ฉันยังไม่เข้าใจว่าพวกเขาเถียงกันเรื่องอะไรถึงต้องรุนแรงขนาดนั้นเพราะพ่อและพี่ต่างต่อต้านลัทธิฟาสซิสต์เหมือนกัน เมื่อเร็วๆ นี้ฉันเพิ่งถามพวกพี่ๆ ไปแต่ไม่มีใครไขความกระจ่างในเรื่องนี้ให้ฉันได้เลย แต่พวกเขาจำการทะเลาะอย่างรุนแรงในตอนนั้นได้ สำหรับฉันแล้วมันเหมือนกับว่าฟิรซีโอกำลังทำตัวขวางโลกใส่พ่อแม่ เขาปกป้องมุสลิมในเรื่องใดเรื่องหนึ่งซึ่งไปยั่วโมโหให้พ่อโกรธ ฟิรซีโอและพ่อเถียงกันเสมอเพราะความคิดเห็นของฟิรซีโอขัดแย้งกับพ่อมาตลอดไม่เคยเปลี่ยน

พ่อบอกว่าตุรกีไม่มีเลห์เลียมและแม่ ผู้ที่ไม่คิดว่าการไม่มีเลห์เลียมเป็นปัญหาตรงไหน ก็จะพยักหน้า ถอนหายใจและพูดว่า “พ่อฟิลิปเปิดโตผู้น่าสงสาร” ในเวลานั้น ตุรกีเคยมาที่อพาร์ทเมนต์เราครั้งหนึ่งตอนที่เขาเดินทางผ่านตุรกี ฉันจำได้ว่าเขาอยู่ในห้องนั่งเล่น ตัวใหญ่อ่างกับหมี มีเคราสีเทากรอบหน้า ฉันเห็นเขาสองครั้ง ครั้งนั้นและครั้งต่อมาที่เขาต้องหนีไปจากอิตาลี และมาซ่อนตัวที่บ้านเราหนึ่งสัปดาห์ ถึงอย่างนั้นฉันก็จำสิ่งที่เขาพูดในห้องนั่งเล่นของเราวันนั้นไม่ได้ แม้แต่คำเดียว ที่ฉันจำได้มีเพียงการถกเถียงและโต้แย้งเท่านั้น

พ่อจะหัวเสียวกลับบ้านมาเสมอเวลาที่บังเอิญเจอพวกเช็ดดำเดินขบวนอยู่บนถนนหรือเวลาที่พ่อค้นพบฟาสซิสต์คนใหม่ในกลุ่มเพื่อนร่วมงานเวลามีประชุมในแผนก พ่อจะนั่งลงที่โต๊ะและพูดว่า “ตื่นเงิน! พวกโจร! ตลกสิ้นดี!!” พ่อเขวี้ยงผ้าเช็ดปากลงบนโต๊ะ กระแทกงานลงบนโต๊ะ กระแทกแก้วลงบนโต๊ะและหายใจแรงอย่างไม่สบอารมณ์ พ่อพูดคุยกับเพื่อนที่บังเอิญเดินกลับบ้านบนถนนเส้นเดียวกันด้วยเสียงอันดังและเพื่อนเหล่านั้นก็จะมองไปรอบๆ อย่างหวาดๆ จากนั้นพ่อก็กลับมาแผดเสียงต่อที่บ้าน “ซี้ซลาด! โพร!” เพื่ออธิบาย “ความกลัว” ของเพื่อนคนนั้น ฉันคิดว่าพ่อสนุกกับการทำให้คนอื่นกลัวโดยการพูดเสียงดังบนถนนเวลาที่อยู่กับพวกเขา ส่วนหนึ่งคือพ่อรู้สึกสนุก และส่วนหนึ่งคือพ่อไม่รู้วิธีการควบคุมระดับเสียงของตัวเองซึ่งมักจะเป็นเสียงที่ดังมากเสมอแม้จะเป็นตอนที่พ่อคิดว่าตัวเองกำลังกระซิบก็ตาม

พอพูดถึงเรื่องที่พ่อควบคุมระดับเสียงของตัวเองไม่ได้ เทอร์นีและแม่จะเล่าถึงเรื่องที่ว่าวันหนึ่งในระหว่างการต้อนรับคณะศาสตราจารย์ ทุกคนมารวมตัวกันที่หอประชุมของมหาวิทยาลัย แม่กระซิบถามพ่อถึงชื่อของใครสักคนที่อยู่ใกล้ๆ

“นั่นใคร” พ่อตะโกนเสียงดังมากจนทุกคนหันมามองเป็นตาเดียว “นั่นใครเธอ ฉันจะบอกเธอเองว่าเขาเป็นใคร เขาคือพวกปัญญาอ่อนเต็มขั้นไงล่ะ!”

ปกติแล้วพ่อทนเรื่องซ้ำซ้อนของพวกเราหรือแม่ไม่เคยได้ ครอบครัวเราเรียกเรื่องซ้ำซ้อนว่า “มุกตลก” และพวกเราชอบที่จะเป็นทั้งผู้ฟังและผู้เล่า แต่พ่อจะไม่สบอารมณ์ มุกตลกเดียวที่พ่อทนฟังได้คือมุกตลกเกี่ยวกับพวกต่อต้านลัทธิฟาสซิสต์ และมุกตลกบางเรื่องจากยุคสมัยของพ่อที่มีแค่พ่อกับแม่ที่รู้และเป็นมุกที่บางครั้งพ่อก็รำลึกความหลังในช่วงคำร่วมกับพวกโลเปซในช่วงนั้นคงได้ฟังมุกตลกของพ่อมาหลายครั้ง พ่อคิดว่ามุกตลกเหล่านั้นบางเรื่องเป็นเรื่องลามก แม้ฉันจะมั่นใจว่าเรื่องพวกนั้นไม่มีอะไรเลยก็ตาม และหากพวกเด็กๆ โผล่เข้าไปพ่อก็จะเล่าโดยการกระซิบเบาๆ เสียงพ่อจะกลายเป็นเสียงในลำคอที่ตั้งแต่พวกเราที่ยังจับใจความได้หลายคำ หนึ่งในนั้นคือ หญิงเจ้าชู้ คำที่มักจะปรากฏในมุกตลกศตวรรษที่ 19 ขณะที่พยายามกระซิบเล่า คำนี้ก็คำที่พ่อออกเสียงดังกว่าคำอื่น และออกเสียงด้วยน้ำเสียงที่ผสมกันอย่างพิเศษระหว่างความมึนงงและความพึงใจ

พ่อจะตื่นนอนตอนตีสี่เสมอ หลังลุกจากเตียง สิ่งที่พ่อกังวลเป็นอย่างแรกคือการเดินไปดูว่าเมสโซราโดออกมาดีหรือไม่ เมสโซราโดคือนมเปรี้ยวชนิดหนึ่งที่พ่อเรียนวิธีการทำมาจากคนเลี้ยงแกะในชาร์ดินีอา ที่จริงมันก็เป็นแคโยเกิร์ต แต่ตอนนั้นโยเกิร์ตยังไม่เป็นที่นิยม ไม่มีขายในร้านของชำอย่างทุกวันนี้ พ่อคือผู้บุกเบิกการทำโยเกิร์ตกินเองเหมือนกับที่เป็นผู้บุกเบิกในหลายๆ เรื่อง กีฬาฤดูหนาวก็ยังไม่เป็นที่นิยมในตอนนั้นเช่นกันและพ่ออาจจะเป็นเพียงคนเดียวในดูรินที่เล่นกีฬาประเภทนี้ ทันทีที่หิมะตก ไม่ว่าจะเบาแค่ไหน เย็นวันเสาร์พ่อจะออกไปคลาวิเอเรกับสกีที่พาดอยู่บนไหล่ ตอนนั้นยังไม่มีรีสอร์ตสกีเซสตรึเอเรหรือโรงแรมในแซร์วินีอาเลย พ่อมักจะนอนที่กระท่อมบนเขาเหนือคลาวิเอเร ที่เรียกว่า กระท่อมมาอูตีโน บางครั้งพ่อก็ลากลูกๆ หรือผู้ช่วยสองสามคนที่ชอบภูเขาเหมือนกันไปด้วย พ่อออกเสียงคำว่า “สกี” ตามอย่างภาษาอังกฤษ พ่อเรียนการเล่นสกีมาตั้งแต่เป็นหนุ่มช่วงที่เดินทางไปเที่ยวที่นอร์เวย์ เมื่อกลับถึงบ้านในคืนวันอาทิตย์ พ่อจะบอกเสมอว่าหิมะมันเย็นมาก หิมะของพ่อมักจะเปียกเกินไปหรือแห้งเกินไป เหมือนเมสโซราโดที่ไม่เคยได้ผลอย่างที่ควรจะเป็น ไม่เหลวเกินไปก็ข้นเกินไป

“สตีอา! เมสโซราโดมันไม่เซहतั่ว” พ่อจะแผดเสียงไปทั่วทั้งห้อง เมสโซราโดอยู่ในถ้วยในห้องครัวปิดด้วยจานและห่อด้วยผ้าคลุมไหล่ผืนเก่าของแม่ที่มีสีส้มเหมือนสีแซลมอน บางครั้งมันก็ไม่เซहतั่วจริงๆ และได้ผลลัพธ์ออกมาเป็นน้ำสีเขียวเจี๊ยงพร้อมกับก้อนนมสีขาวหืนอ่อนที่ต้องโยนทิ้ง การ

ทำเมสโซราโดเป็นกระบวนการที่ละเอียดอ่อนมากๆ เรื่องเล็กเพียงนิดเดียวก็อาจทำมันพังได้ ตัวอย่างเช่น การที่ผ้าคลุมไหล่เลื่อนออกจากตำแหน่งเพียงเล็กน้อยและมีอากาศเล็ดลอดเข้าไป

“วันนี้ก็ไม่ใช่ตัวอีกแล้ว ความผิดของนาตาลีนของเธอนั่นแหละ!” พ่อแผดเสียงดังลั่น ใส่แม่ที่ยังคงครึ่งหลับครึ่งตื่นและตอบพ่ออย่างมีนัย

ทุกครั้งที่ไปพักผ่อนวันหยุดเราต้องไม่ลืมเอาเชื้อมักเมสโซราโด หรือ “หัวเชื้อ” ไปด้วย เราจะเก็บมันไว้ในถ้วยเล็ก ห่อและผูกด้วยเชือกไว้อย่างแน่นหนา “หัวเชื้ออยู่ไหน เธอเอาหัวเชื้อมา หรือเปล่า” พ่อถามและรื้อค้นสัมภาระขณะอยู่บนรถไฟ “ไม่มี! ฉันหาไม่เจอ!” พ่อตะโกน บางครั้งเราก็ลืมเอาหัวเชื้อมาและพ่อก็ต้องทำมันขึ้นมาใหม่อีกครั้งตั้งแต่เริ่มต้น โดยทำจากยีสต์ที่ใช้ทำเชื้อมัก

คำอธิบายการแปล

1. “Watch your manners!” หากแปลตรงตัวจะได้ว่า “ระวังมารยาท” ซึ่งก็สามารถสื่อความได้ แต่ด้วยบุคลิกของพ่อที่ชอบสั่ง และโมโหอยู่ด้วยในขณะนั้น ผู้แปลจึงปรับให้เข้ากับน้ำเสียงของตัวละครในสถานการณ์นั้น โดยเลือกแปลเป็น “อย่าเสียมารยาท!”

2. “Don't lick your plates. Don't dribble! Don't slobber!” จะเห็นว่าประโยคต้นฉบับขึ้นต้นด้วย Don't ถึง 3 ครั้งซึ่งข้อความนี้เป็นการแสดงให้เห็นถึงบุคลิกของพ่ออย่างชัดเจน เพราะพ่อเป็นคนชอบสั่งและควบคุมผู้อื่น ผู้แปลจึงเลือกที่จะใช้ประโยคคำสั่งที่ขึ้นต้นด้วย คำว่า “ห้าม” ซ้ำกัน 3 ประโยค อาจจะมีฟังดูไม่เป็นธรรมชาติแต่ผู้แปลคิดว่าผู้เขียนตั้งใจให้ลักษณะการพูดของพ่อออกมาเป็นเช่นนี้ เพราะเราจะพบรูปประโยคที่ขึ้นต้นด้วย Don't อีกหลายแห่งในนิยาย ผู้แปลจึงเลือกแปลว่า “อย่าเสียน้ำลายแบบนั้น อย่าทำสกปรก อย่าทำเลอะเทอะ!”

ส่วน dribble และ slobber ตามพจนานุกรมออนไลน์ของ Merriam-Webster คำว่า Slobber หมายถึง to let saliva dribble from the mouth และคำว่า Dribble หมายถึง to let or cause to fall in drops little by little ซึ่งในตอนแรกผู้แปลใช้คำที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมกรากิน เช่น มูมมาม ตะกละ หรือที่เกี่ยวข้องกับความอยากอาหารมากจนน้ำลายหก แต่ในย่อหน้าถัดไป ผู้ประพันธ์บอกว่าพ่อใช้ทั้งสองคำนี้อธิบายสภาพแวดล้อมใหม่ที่พ่อรับไม่ได้ด้วย ผู้แปลจึงปรับคำให้เป็นคำกลางๆ ที่สามารถใช้กับการกินและใช้อธิบายสภาพแวดล้อมได้ด้วย จึงเลือกแปล dribble กับ slobber ว่า สกปรก และ เลอะเทอะ

3. table d'hôte สารานุกรมออนไลน์ Wikipedia ให้ความหมายว่าเป็นร้านอาหารแบบเสิร์ฟเป็นคอร์ส อาหารแต่ละอย่างถูกกำหนดไว้อย่างเหมาะสมและอาจมีการจัดเรียงอุปกรณ์สำหรับรับประทานอาหารไว้บนโต๊ะอย่างสวยงาม ผู้แปลเลือกแปลคำนี้เป็นภาษาไทยและเพิ่มคำว่า หูรู่ เข้า

ไปหน้าคำเพื่อขยายความให้เห็นว่าพ่อต้องการจะสื่อถึงพฤติกรรมไม่มีมารยาทของลูกค้าโดยเทียบกับวิธีการกินในร้านอาหารแบบ table d'hôt ที่ลูกค้าที่ไปรับประทานอาหารมีแต่ผู้ที่มีมารยาท

4. England ผู้แปลเติมคำว่า ประเทศ เพื่อชี้เฉพาะเป็นประเทศอังกฤษ เพราะคำว่า อังกฤษ เพียงอย่างเดียวอาจจะสื่อความไม่ชัดเจน

5. negroes ผู้แปลเลือกแปลคำนี้ว่า “ไพร่” เนื่องจากคำสองคำนี้ให้ความรู้สึกของการดูถูกในลักษณะคล้ายกัน negroes เป็นการดูถูกในเรื่องเชื้อชาติ สีผิว ส่วน ไพร่ เป็นการดูถูกในเรื่องชนชั้น ผู้แปลจึงคิดว่า ไพร่ น่าจะใช้ในบริบทนี้ได้ดี แม้ผู้เขียนจะไม่ได้สื่อ negroes ออกมาในเชิงดูถูกเชื้อชาติหรือสีผิวก็ตาม และเมื่อเป็น negroism ผู้แปลก็ใส่คำว่า ความ เข้าไปด้านหน้าเพื่อเทียบเคียงกับ -ism ในภาษาต้นฉบับ

6. fontina cheese ชีสฟอนตินาเป็นชีสที่ชาวยุโรปนิยมรับประทานมาตั้งแต่ศตวรรษที่ 13 เป็นชีสที่เป็นวัฒนธรรมร่วมระหว่างสวิสเซอร์แลนด์ ฝรั่งเศส และอิตาลีที่มีพรมแดนติดกัน ผลิตจากนมวัว ตัวชีสมีขอบสีน้ำตาล เนื้อสัมผัสนุ่มเนียน และให้รสชาติของครีมและถั่วค่อนข้างชัดเจน ถือเป็นชีสที่มีความมันสูง ผู้แปลเลือกทับศัพท์และเติมคำว่า ชีส ที่ด้านหน้าเพื่อบ่งชี้ว่าเป็นชื่อของชีสชนิดหนึ่ง

ภาพที่ 3.1 Fontina Cheese

7. mountain chalets บ้านพักสำหรับพักผ่อนบนเทือกเขาแอลป์ มีหลายขนาดและหลายราคา ขึ้นอยู่กับทำเลที่ตั้ง ขนาด และเครื่องอำนวยความสะดวกภายในบ้าน

ภาพที่ 3.2 Mountain Chalets

8. hobnailed boots คำนี้ไม่มีคำแปลโดยเฉพาะในภาษาไทย ผู้แปลจึงเลือกแปลโดยอธิบายความให้ผู้อ่านเข้าใจลักษณะของรองเท้าชนิดนี้ ซึ่งเป็นรองเท้าบูทสำหรับปีนเขาที่มีตะปูทำจากตะกั่วซึ่งทั้งหนัก แข็ง และมีขนาดใหญ่

ภาพที่ 3.3 Hobnailed Boots

9. balaclava helmet มีลักษณะคล้ายหมวกไอ้โม่ง ผู้แปลจึงเลือกแปลโดยอธิบายความเป็นหมวกไหมพรมที่คลุมทั้งหัวและคอ เพราะหากใช้คำว่าหมวกไอ้โม่งอาจจะทำให้ความหมายของคำที่ต้องการให้ผู้อ่านรับรู้เพี้ยนไป

ภาพที่ 3.4 Balaclava Helmets

10. snow goggles เป็นแว่นตาขนาดใหญ่ที่ใส่เพื่อกันลม กันหิมะ ใช้สำหรับการปีนเขา หรือเวลาที่มีหิมะตกหนัก ผู้แปลเลือกแปลโดยการอธิบายความ

ภาพที่ 3.5 Snow Goggles

11. ผู้แปลปรับลำดับการเรียงสรรพนามใหม่ จาก my father, my siblings, and I แปลเป็น ฉัน พ่อ และบรรดาพี่น้อง เพื่อให้มีความเป็นธรรมชาติในภาษาปลายทาง

12. crampons คือ ตะปูหรือเหล็กแหลมติดรองเท้าที่ใช้สำหรับยึดเกาะหิมะ คำนี้ไม่มีชื่อเฉพาะในภาษาไทย ผู้แปลจึงแปลโดยการอธิบายความ

ภาพที่ 3.6 Crampons

13. pitons เหล็กแหลมที่ใช้ติดกับก้อนหินปีนเขาเพื่อเป็นจุดยึด โดยจะเอาด้ามก้อนหรือแท่งไม้หรือเหล็กที่มีลักษณะเป็นด้ามจับสอดเข้าไปตรงรูวงกลมเวลาใช้งาน ผู้แปลเลือกแปลโดยการอธิบายความ

ภาพที่ 3.7 Pitons

14. ice axes ขวานจามน้ำแข็ง มีลักษณะเป็นขวาน ปลายด้ามจับจะมีลักษณะแหลม เพื่อใช้สำหรับยึดเกาะกับพื้นดินเวลาเดินขึ้นเขา ผู้แปลเลือกแปลแบบอธิบายความ

ภาพที่ 3.8 Ice Axes

15. at four o'clock in the morning ผู้แปลเลือกแปลว่า ตอนตีสี่ เนื่องจากสามารถสื่อความได้อย่างเป็นธรรมชาติในภาษาไทยมากกว่า สี่นาฬิกาในตอนเช้า

16. terrifying rage – โกรธเป็นพินเป็นไฟ ผู้แปลเลือกแปลโดยใช้สำนวนเปรียบเทียบกับเพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพได้ชัดขึ้นและยังฟังดูเป็นธรรมชาติ

17. to lounge about in the meadow หากแปลตรงตัวจะหมายถึงการผ่อนคลาย/พักผ่อนในทุ่งหญ้า แต่ผู้แปลต้องการให้บทแปลมีความชัดเจนจึงปรับบทให้เข้ากับภาษาปลายทางโดยใช้วลี นั่งกินนอนกิน เพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพของความขี้เกียจ ไม่ทำอะไร และยังมึนยะในเชิงต่อว่าที่ตัวละครพอต้องการสื่อสารกับภรรยาตัวเอง

18. gray hair ผู้แปลเลือกแปลว่า ผมสีเทา ผู้แปลเคยคิดจะแปลว่า ผมสีดอกเลา แต่ผมสีดอกเลาให้ภาพของหญิงชราที่ไม่น่าจะใช่วัยเดียวกับแม่ที่ยังมีแรงไปปีนเขา และยังตัดผมตามสมัยนิยมอย่างหญิงในฝรั่งเศส

19. sporty look ผู้แปลเลือกแปลว่า แต่งตัวดูทะมัดทะแมง มากกว่าจะใช้คำที่เกี่ยวข้องกับการแต่งกายในแนวกีฬา เพราะจากการค้นคว้าข้อมูลเรื่องการแต่งกายของหญิงสาวปารีสในทศวรรษ 1920 แล้วไม่ได้มีความเกี่ยวข้องในเชิงกีฬาสักเท่าไร แต่จะเป็นรูปแบบการแต่งกายที่ดูทะมัดทะแมงมากขึ้น ไม่ดูรุ่มร่ามเหมือนช่วงเวลาก่อนหน้าที่จะเป็นกระโปรงยาวคลุมเท้า คำว่าทะมัดทะแมง จึงน่าจะสื่อความได้ดีที่สุด

ภาพที่ 3.9 เครื่องแต่งกายสตรีในยุโรปช่วงก่อนทศวรรษ 1920
ผู้หญิงจะไว้ผมยาวและเกล้าขึ้น สวมกระโปรงยาวคลุมเท้า

ภาพที่ 3.10 เครื่องแต่งกายสตรีในยุโรปช่วงทศวรรษ 1920-1930
ผู้หญิงจะไว้ผมสั้น กระโปรงสั้นขึ้นกว่ายุคก่อนหน้า ทำให้ดูทะมัดทะแมงกว่า

20. They ผู้แปลเลือกแปลว่า แม่และพี่สาวของฉัน แทนคำว่า พวกเธอ เพื่อเกิดความชัดเจนในภาษาปลายทาง เพราะหากแปลว่า พวกหล่อน อาจทำให้ผู้อ่านสับสนได้ว่ากำลังกล่าวถึงใคร

21. My grandmother-my father's mother เนื่องจากในภาษาไทยมีคำเฉพาะที่ใช้เรียกชัดเจน ผู้แปลจึงเลือกแปลว่า ย่า โดยไม่ใส่คำอธิบายเพิ่มตามหลังอย่างในต้นฉบับ

22. Bouffant ผู้แปลเลือกแปลโดยใช้คำทับศัพท์และอธิบายความเพิ่มเติมเพื่อความชัดเจนที่มากขึ้น เพราะหากใส่เพียงคำอธิบายเพียงอย่างเดียวผู้อ่านอาจจะได้ภาพที่ไม่ตรงกับต้นฉบับ ผู้แปลจึงแปลคำนี้ว่า ทรงฟูพองที่ผมด้านหลังตีพองยกสูงขึ้น

ภาพที่ 3.11 ผมทรง Bouffant

23. Fantecchi ฟานเตกกี ผู้แปลเลือกแปลโดยออกเสียงตามภาษาอิตาลี ที่ถอดเสียงตามวิธีการอ่านของราชบัณฑิตยสถาน

24. the Great War ผู้แปลเลือกแปลว่า สงครามโลกครั้งที่ 1 เพื่อเป็นการระบุให้ผู้อ่านเข้าใจได้อย่างชัดเจน เพราะหากแปลว่า สงครามครั้งยิ่งใหญ่ ผู้อ่านที่ไม่มีความรู้ด้านประวัติศาสตร์ อาจจะเข้าใจว่าหมายถึงสงครามอะไร หรือสงครามครั้งใด

25. Franz Joseph ผู้แปลเลือกแปลว่า กษัตริย์ฟรานซ์ โจเซฟ โดยใช้คำขยายความด้านหน้าเพื่อระบุให้ผู้อ่านทราบว่าบุคคลผู้นี้เป็นใคร

26. Irredentist คำศัพท์นี้เป็นศัพท์เฉพาะทางรัฐศาสตร์และไม่มีชื่อเฉพาะในภาษาไทย ผู้แปลจึงแปลโดยการอธิบายความ

27. those of her grandfather Parente and of La Vendée, an aunt ผู้แปลเห็นว่าประโยคนี้สามารถปรับเพื่อให้มีจังหวะการอ่านที่ไพเราะขึ้นได้ จึงเลือกปรับประโยคเป็น รูปของปู่ที่ย่าเรียกว่า พาเรนเต้ และป้าที่ถูกเรียกว่า ลาวองเต้

28. my grandmother's father ผู้แปลเลือกแปลว่า พ่อของย่า ในภาษาอังกฤษมีคำที่ใช้แทน grandmother's father ได้คือคำว่า great-grandfather แต่ไม่ได้ถูกนำมาใช้ในต้นฉบับ เนื่องจากพิจารณาแล้วว่าต้นฉบับน่าจะต้องการความชัดเจนในเรื่องความหมาย หากใช้คำว่า ทวด ตั้งแต่ประโยคแรกผู้อ่านอาจจะเข้าใจคลาดเคลื่อน และในประโยคถัดมาผู้แปลเลือกแปลสรรพนาม

he ว่า ทวด เนื่องจากประโยคก่อนหน้าได้ให้ความหมายที่ชัดเจนไปแล้ว จึงใช้คำว่า ทวด ในสรรพนามถัดมา

29. a bordello ผู้แปลเลือกแปลตรงตัว ไม่ได้ตีความเพราะต้นฉบับระบุความหมายแบบตีความมาให้แล้วในประโยคถัดมา กระนั้นผู้แปลก็ได้ค้นคว้าเพิ่มเติมจากเว็บไซต์ในเรื่อง ช่องหรือโรงโสเภณี ดังกล่าว เพื่อให้เข้าใจที่มาของบริบทในที่นี้มากขึ้น ในช่วงต้นศตวรรษที่ 19 การเปิดโรงโสเภณีในยุโรปถือเป็นสิ่งถูกกฎหมายและเฟื่องฟูมาก ในประเทศฝรั่งเศส กรุงปารีสได้อนุญาตให้จดทะเบียนโรงโสเภณีย่างถูกกฎหมายมาตั้งแต่ปี 1804 และในปี 1810 แคปารีสเพียงเมืองเดียวก็มีโรงโสเภณีที่ถูกกฎหมายมากถึง 180 แห่ง (ข้อมูลจากเว็บไซต์ WHOES OF YORE <https://www.thewhoesofyore.com/parisian-sex-workers-1930s.html>) แต่กรณีนี้ยังเป็นยิวที่เคร่งศาสนา เห็นได้จากการที่ยากลัวถูกหลอกไปเข้าพิธีล้างบาป สวดมนต์ภาษาฮีบรูทุกวัน และยารักใคร่คนที่ไม่ใช่ยิวเพียงคนเดียวนั่นคือแม่ซึ่งเป็นคาธอลิก ทำให้เข้าใจภาพของยิวว่าเป็นยิวที่เคร่งทั้งในแง่ของศาสนาและชาติพันธุ์ ดังนั้น ช่องหรือโรงโสเภณีในมุมมองของยิวจึงเป็นเรื่องไม่ดี ตามที่ปรากฏในคัมภีร์ไบเบิลว่า โสเภณีเป็นอาชีพที่น่าอดสู ชาวยิวหรือชาวอิสราเอลโลหในพระคัมภีร์ถูกเตือนไม่ให้ส่งลูกสาวไปเป็นโสเภณีและพระไม่ได้รับอนุญาตให้แต่งงานกับโสเภณี พระที่มีลูกสาวเป็นโสเภณี จะถูกลงโทษโดยการเผาทั้งเป็น (“Issues in Jewish Ethics: Prostitution” <https://www.jewishvirtuallibrary.org/prostitution-2>) ผู้อ่านอาจจะไม่เข้าใจในความเชื่อมโยงระหว่างโรงโสเภณีและความไม่เคารพในสิ่งต่างๆ ของหลายๆ อยู่บ้าง หากไม่มีความรู้เรื่องโสเภณีกับคนยิวแต่ก็ได้ทำให้เข้าใจเนื้อเรื่องเปลี่ยนไป

30. ผู้แปลเพิ่มคำว่า แต่ ในบทแปลเพื่อเชื่อมประโยคที่แสดงความขัดแย้ง ทำให้มีความเป็นธรรมชาติในภาษาปลายทาง

31. To eat (someone) out of house and home เป็น idiom ในเว็บไซต์ the free dictionary หมายถึง To consume a great deal. และพจนานุกรมของ สอ เสถบุตรให้ความหมายในภาษาไทยไว้ว่า เกะเขากินจนสิ้นเนื้อประดาตัว

32. inner life ผู้แปลเลือกแปลว่า จิตวิญญาณ ความหมายของ inner life นั้นผู้แปลรวบรวมจากบทความในเว็บไซต์

(เช่น Are You Focused On Your Outer Life Or On Your Inner Life? โดย Susanne Biro จาก <https://www.forbes.com/sites/forbescoachescouncil/2021/04/12/are-you-focused-on-your-outer-life-or-on-your-inner-life/?sh=2232742624de>

Want to Be a Better Leader? Cultivate Your Inner Life โดย Linda Naiman จาก <https://www.inc.com/linda-naiman/want-to-be-a-better-leader-cultivate-your-inner->

life.html Building An Inside-Out Life - Part 1 โดย Douglas LaBier Ph.D. จาก <https://www.psychologytoday.com/intl/blog/the-new-resilience/201006/building-an-inside-out-life-part-1> เป็นต้น) และคำถาม-คำตอบ จาก quora.com ทุกแหล่งอ้างอิงให้ความหมายไปในทิศทางเดียวกัน คือ ความคิด อารมณ์ความรู้สึกภายใน คุณค่าที่บุคคลหนึ่งยึดถือ และเมื่อพิจารณาจากความจริงใจและความยึดมั่นในสิ่งที่ทำของตัวละครพอแล้วทำให้ผู้แปลนึกถึงคำว่า จิตวิญญาณ ของอาจารย์เฉลิมชัย โฆษิตพิพัฒน์ inner life ของพ่อควรจะต้องให้ความรู้สึกในระดับนั้นเพราะต้องใช้ทั้งจิตใจและร่างกายเพื่อจะทำสิ่งหนึ่งให้สำเร็จและผู้แปลคิดว่าผู้อ่านในภาษาปลายทางน่าจะคุ้นเคยกับคำว่า จิตวิญญาณในแง่นี้เป็นอย่างดี

33. What a dump of a house! มาจากหลักไวยากรณ์ What a/an + adj + noun! หรือ What a/an + noun! ประโยคนี้ไว้ใช้เพื่ออุทานหรือบ่นหรือแสดงความรู้สึกเป็นพิเศษกับคำนามนั้นๆ ผู้แปลเลือกแปลว่า “เป็นบ้านที่น่าอึดอัดมากๆ” โดยพิจารณาจากบริบทก่อนหน้าและผู้เขียนบอกว่าบ้านหลังนี้จะต้องเล็กและไม่สะดวกสบาย คำว่า อึดอัด จึงน่าจะสื่อลักษณะทั้งสองของบ้านได้ชัดเจน How vile a place is Saint-Jacques-d’Ajas! มาจากไวยากรณ์ How + adj! หรือ How + adj + subject + verb! ใช้เมื่อต้องการเน้นย้ำความรู้สึกประหลาดใจ ผู้แปลเลือกแปลว่า Saint-Jacques-d’Ajas เป็นที่ที่แย่มากๆ

34. Old biddies ผู้แปลเลือกแปลว่า ภูมิมาก น่าจะให้ภาพที่ดีที่สุด ตอนแรกผู้แปลคิดจะแปลว่า ไก่แก่ แต่ความหมายของคำนี้มีนัยยะเรื่องความเจ้าชู้ด้วยซึ่งมันมากเกินไปสำหรับบริบทนี้

35. Gabblers ใน Marriam-webster ให้ความหมายไว้ว่า a person who talks constantly (a real gabbler will never let you get a word in edgewise) ครั้งแรกผู้แปลเลือกแปลว่า ขาเมาท์ แต่คำว่า เมาท์ อาจจะเข้าใจเพราะพ่อเป็นคนชอบเสียดสีและว่าคนอื่นด้วยถ้อยคำรุนแรง รวมถึงการที่พ่อพยายามอยู่เหนือผู้อื่นในด้านต่างๆ อยู่เสมอ ผู้แปลจึงคิดว่าควรใช้คำที่แสดงถึงความจริงใจและไม่ใช้ภาษาปาก

36. Refreshments ผู้แปลเลือกใช้คำแปลที่มีความหมายกลางๆ เนื่องจากในประโยคต่อมาผู้ประพันธ์บอกว่า แต่บ้านเราไม่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ดังนั้น คำว่า refreshments จะต้องหมายความว่า เครื่องดื่มที่มีและไม่มีแอลกอฮอล์ หมายรวมถึงชาและบิสกิต ผู้แปลจึงเลือกแปลว่า ของรับรอง

37. ผู้แปลอธิบายเพิ่มเติมโดยเติมคำว่า “ตัวละคร ชื่อ...” เข้าไปหน้าคำว่า สวอนน์ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจคำในบริบทนี้มากขึ้น

38. ...his ecstatic whispering sounds ผู้แปลเพิ่มเสียง จู จู เข้าไปเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจว่าเทอร์นี่ทำเสียงอะไร

39. It's my bitch's sister ประโยคนี้ถือว่าเป็นปัญหาใหญ่ในการแปล เนื่องจากไม่สามารถหาคำที่เหมือนหรือแม้แต่ใกล้เคียงในภาษาปลายทางได้เลย คำว่า bitch ในประโยคนี้เป็นคำสำคัญที่ทำให้ผู้อ่านภาษาต้นฉบับสามารถเข้าใจความหมายได้สองแบบ คือ 1. สุนัขตัวเมียของพี่/น้องสาว และ 2. พี่/น้องสาวที่ร่าเริง/สำส่อน ผู้แปลไม่สามารถหาคำภาษาปลายทางที่มีความหมายสองแบบในคำเดียวได้ รวมทั้งโครงสร้างไวยากรณ์ของภาษาอังกฤษและภาษาไทยในการวางคำคุณศัพท์และคำแสดงความเป็นเจ้าของก็แตกต่างกัน ผู้แปลจึงต้องเลือกเพียงหนึ่งความหมาย ในบริบทนี้เด็กหญิงเป็นคนพูด ผู้แปลจึงเลือกแปลคำว่า bitch ว่า สุนัขตัวเมีย

40. ผู้แปลปรับบทโดยเปลี่ยนจากการเน้นเสียงตัว T มาเป็นการกระดกกลิ้งตรง ร เรือ เนื่องจากเมื่อแปลเป็นภาษาปลายทางออกมาแล้วผู้แปลไม่สามารถหาคำที่มีตัว ท และนำมาใช้ประกอบในประโยคได้อย่างเป็นธรรมชาติได้ รวมทั้งในประโยคต่อมาตัวละครยายยังกล่าวว่าประทับใจการออกเสียงแบบนี้ของตาเพราะเป็นลักษณะของผู้ที่ได้รับการขัดเกลามาอย่างดี ผู้แปลจึงนำไปเชื่อมกับการพูดคำควบล้ำในภาษาไทยที่ทำให้ผู้ฟังประทับใจในความชัดเจน ไพเราะ และรู้สึกว่าการฝึกฝนขัดเกลามาอย่างดี

41. ผู้แปลอธิบายคำเพิ่มเติมโดยใส่คำว่า เมืองไว้ด้านหน้า แบร์กาโม เพื่อความชัดเจนมากขึ้นในภาษาปลายทาง

42. Puppet Show หมายถึง ละครหุ่นสำหรับเด็กที่เชิดโดยคน แสดงเพื่อความบันเทิง ผู้แปลเลือกแปลว่า ละครลิง เนื่องจากเป็นการแสดงเพื่อความบันเทิงสำหรับเด็ก รวมถึงสื่อถึงความไม่จริงจังด้วย ซึ่งเป็นสิ่งที่พ่อแม่จะว่าแม่และบรรดาลูกๆ อยู่เสมอ ในการแปล ผู้แปลมีตัวเลือกคำศัพท์อีก 2 คำ คือ หุ่นเชิด และ ปาที แต่ทั้ง 2 คำมีความหมายที่แรงไปหากนำมาใช้กับเด็กๆ โดยคำว่า หุ่นเชิด มีความหมายในเชิงการเมืองเป็นส่วนใหญ่ และสื่อถึงการแก่งแย่งชิงดีกันระหว่างฝ่ายซึ่งไม่เกี่ยวข้องกันในบริบทนี้ ส่วนคำว่า ปาที เป็นการแสดงเพื่อความตลกขบขันก็จริง แต่นัยยะของคำ ผ่างไปด้วยความจิกกัด เหยียดหยัน ซึ่งผู้แปลมองว่าแรงเกินไปในบริบทนี้ซึ่งเป็นเด็กๆ ดังนั้น ผู้แปลจึงเลือกใช้คำว่า ละครลิง

43. กองกำลังอาสาสมัครเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ หรือ Milizia Volontaria per la Sicurezza Nazionale (MVSN) คนทั่วไปชอบเรียกกันว่า Blackshirts คำนี้ ผู้แปลเลือกแปลตรงตัวว่า พวกเช็ตดำ ไม่ทับศัพท์ เนื่องจาก 1. การทับศัพท์ทำให้คำนี้เป็นทางการและไม่เป็นหนึ่งเดียวกับบริบทที่ผู้เขียนกำลังเล่าเรื่องอย่างไม่เป็นทางการ 2. ผู้แปลได้ยินคำว่า เช็ตดำ มาจากบทภาพยนตร์เรื่องขุนพันธ์ 3 ซึ่งไม่ได้มีความเกี่ยวเนื่องกับ เช็ตดำ ในนิยายเรื่องนี้ คำว่า เช็ตดำ ในภาพยนตร์เป็นคำที่ชาวบ้านใช้เรียกกลุ่มโจรที่ชอบใส่เสื้อสีดำ และช่วงเวลาในนิยายและในภาพยนตร์ก็ไม่ต่างกันมาก คือ ในช่วงปี 1920-1950 (นิยาย) 1940-1950 (ภาพยนตร์) ทำให้การเรียกแบบนี้มีความเป็น

ธรรมชาติในภาษาปลายทางเพราะมีการใช้คำศัพท์ในลักษณะนี้จริง ผู้แปลจึงยืมคำแปลมาใช้เพื่อเรียก
กลุ่ม Blackshirts ในนิยาย

บทที่ 4

การวิเคราะห์ประเด็นที่ศึกษา

4.1 ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการแปลบทร้อยกรอง

บทร้อยกรองถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญของนิยายเล่มนี้ เนื่องจากเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดบุคลิกของแม่และบ่งบอกถึงลักษณะร่วมของสมาชิกในครอบครัวผู้เขียน การแปลบทร้อยกรองในนิยายเล่มนี้ผู้แปลเลือกใช้วิธีการแปลตามแนวทางที่เสนอโดย James S. Holmes โดยเลือกใช้วิธีการแปลเพียง 2 วิธี คือ Mimetic Form และ Organic Form

4.1.1 Mimetic Form

การแปลแบบนี้เป็นแนวทางการแปลแบบรักษารูปแบบ ผู้แปลจะพยายามแปลออกมาให้มีรูปแบบเหมือนกับต้นฉบับมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ความเท่าเทียมของสารจึงอยู่ในระดับที่ค่อนข้างสูง

ตัวอย่างที่ 1 (P.17)

I am Don Carlos Tadrid
And I'm a student in Madrid!
While strolling down via Berzuellina,
I stopped in my tracks for I'd seen a
Window in which I spied quite a creature,
A young and most beautiful teacher!

บทแปล

ข้าคือ ดอน คาร์ลอส ทาดริด
เป็นนักศึกษาอยู่ที่มาดริด
ขณะที่เดินทอดน่องผ่านเบอร์ซูเอลลีน่า
ข้าหยุดฝีเท้าเพราะเห็นว่ามียหน้า-
ต่างซึ่งสิ่งมีชีวิตที่ข้าได้พบเจอ

คือคุณครูสาวสวยงดงามเลิศเลอ

คำอธิบาย

บทร้อยกรองนี้เป็นบทร้องหรือ Libretto ที่ใช้สำหรับละครโอเปร่าที่แม่เขียนขึ้น ผู้แปลเลือกใช้การแปลแบบ Mimetic Form เนื่องจากคำนึงถึงหน้าที่ของบทร้อยกรองในการถ่ายทอดวัฒนธรรมต้นทางไปยังผู้อ่าน กล่าวคือ การถ่ายทอดลักษณะบทร้องละครโอเปร่า และผู้อ่านควรได้เข้าใจถึงการแสดงและการร้องเพลงในงานละครโรงเรียนแบบตะวันตก ผู้แปลจึงพยายามเก็บรูปแบบ จังหวะ รวมถึงพยางค์ต่างๆ เอาไว้ให้ครบถ้วนที่สุดเท่าที่จะทำได้ นอกจากนั้น การที่บทร้อยกรองลงท้ายวรรคด้วยชื่อคนหรือชื่อเฉพาะ ก็ทำให้การรักษารูปแบบเอาไว้ทำได้ง่ายขึ้นเพราะจะได้เสียงลงท้ายที่ตรงกับต้นฉบับ ในการแปลผู้แปลพยายามเก็บสัมผัสเสียงพยางค์ท้าย (Rhyming) ไว้ให้เหมือนกับต้นฉบับ รวมถึงการแบ่งประโยคทำให้คำว่า หน้าต่าง ในวรรคที่ 4 และวรรคที่ 5 ในบทแปลถูกแยกออกเป็นสองพยางค์

ตัวอย่างที่ 2 (P.18)

If each man's inner stress
His forehead did express
How many who by foot travel far
Would appear to rather go by car

บทแปล

ถ้ามนุษย์เรามีความเครียดแฝง
หน้าผากของเขาก็จะแสดง
ใครหลายคนที่ต้องเดินเท้าทางไกล
คงจะเลือกขึ้นรถยนต์หากต้องไป

คำอธิบาย

ต้นฉบับเป็นบทร้องโอเปร่าที่แม่ร้องเพื่อเลียนแบบบทประพันธ์ของปีเอโตร เมตัสตาซีโอ (Pietro Metastasio, 1698-1782) นักประพันธ์บทร้องโอเปร่าชาวอิตาลี มีชื่อเสียงอยู่ในช่วงศตวรรษที่ 18 ผู้แปลเลือกเก็บรูปแบบและจังหวะเอาไว้เนื่องจากเป็นการเลียนแบบบทประพันธ์ที่มีอยู่จริง บทแปลที่ออกมาจึงควรเชื่อมโยงได้กับบทแปลที่แม่แต่งเพื่อเลียนแบบ กระนั้น ผู้แปลก็ไม่สามารถแปลให้เสียง

ในตอนท้ายประโยคเหมือนกับต้นฉบับได้ทั้งหมด จึงเลือกใช้ความสั้นยาวของเสียงเป็นตัวกำหนดโดย
แปลให้สองบรรทัดแรกลงท้ายด้วยสระเสียงสั้นและสองบรรทัดล่างลงท้ายด้วยสระเสียงยาวเหมือนที่
ปรากฏในต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ 3 (P.26)

Palermino Palermino,
You're more beautiful than Torino.

บทแปล

ปาแลร์มีโน ปาแลร์มีโน
เธอช่างงดงามยิ่งกว่าโตรีนโน

คำอธิบาย

ต้นฉบับเป็นกลอนบทแรกของนาตาเลีย กินซ์บูร์ก ผู้เขียนเรื่องนี้ แต่งเมื่อยังเป็นเด็กและได้รับคำชื่น
ชมจากสมาชิกในครอบครัวถึงความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองที่มีมากกว่าเด็กในวัยเดียวกัน
รูปแบบของบทร้อยกรองต้นฉบับมีหน้าที่สื่อความไปยังผู้อ่านถึงวัฒนธรรมและลักษณะของบทร้อย
กรองแบบตะวันตก ผู้แปลคำนึงถึงหน้าที่ในส่วนนี้ของรูปแบบในต้นฉบับจึงเลือกแปลโดยเก็บรักษา
รูปแบบเอาไว้ให้ได้มากที่สุดและเก็บจำนวนพยางค์ให้เท่ากับต้นฉบับ รวมถึงการที่ต้นฉบับมีจังหวะ
และความคล้องจองกันในเสียงสัมผัสอยู่แล้ว จึงสามารถใช้แนวทางการแปลแบบนี้ได้

ตัวอย่างที่ 4 (P.26)

And then the Tosi boys came,
All nasty, boring, and lame.

บทแปล

แล้วพวกเด็กบ้านโตชีก็มา

นำรังเกียจ นำเปื้อน ไร้ราคา

คำอธิบาย

ต้นฉบับเป็นบทร้อยกรองที่มาริโอ พี่ชายของนาตาเลีย แต่งขึ้นเพื่ออธิบายถึงเหล่าเด็กชายจากตระกูลโตชีที่เคยเป็นเพื่อนเล่นกันเมื่อสมัยยังอยู่ที่มอนเตโล มาริโอไม่ชอบเพื่อนพวกนี้เลย ผู้แปลพยายามเก็บรูปแบบของต้นฉบับเอาไว้เนื่องจากรูปแบบของบทร้อยกรองนี้มีหน้าที่สะท้อนลักษณะของบทร้อยกรองแบบตะวันตก เพื่อให้ผู้อ่านปลายทางได้สัมผัสกับวัฒนธรรมของภาษาต้นฉบับและเข้าใจลักษณะร่วมของครอบครัวผู้เขียน นั่นคือ การแต่งกลอน

ตัวอย่างที่ 5 (P.26)

The old maid
With no titties
Had a babe
She was pretty

บทแปล

สาวใช้เก่า
หน้าอกไม่มี
มีลูกสาว
ที่น่ารักดี

คำอธิบาย

ต้นฉบับเป็นกลอนที่พี่ชายผู้เขียนที่ชื่ออัลแบร์โตแต่งไว้เมื่อตอนอายุ 10-11 ปี ถือเป็นอีกหนึ่งตัวอย่างของการแสดงลักษณะร่วมของครอบครัวเลวี ด้วยเหตุนี้ ผู้แปลจึงเลือกรักษารูปแบบต้นฉบับไว้ให้ได้มากที่สุด ในบทแปล ผู้แปลเลือกใช้คำง่ายๆ โดยพิจารณาจากคำที่ใช้ในต้นฉบับและข้อเท็จจริงที่ว่าผู้แต่งบทร้อยกรองนี้มีอายุเพียง 10-11 ปีเท่านั้น แต่ผู้แปลก็พบปัญหาอยู่สองประการ คือ ประการแรก คำว่า old ในที่นี้ผู้แปลไม่สามารถระบุได้ว่าเป็นคำว่า เก่า หรือ แก่ จึงใช้การพิจารณาจากความหมายของวรรคที่ 3 ว่า สาวใช้มีบุตร ดังนั้น ผู้แปลจึงตีความว่าสาวใช้ยังไม่น่าจะแก่ จึงเลือกแปลว่า สาวใช้

เก่า ประการที่สอง วรรคที่ 3 และวรรคที่ 4 ความหมายคือสาวใช้มีลูกสาวที่น่ารัก ในต้นฉบับระบุความเป็นลูกสาวไว้ที่คำว่า she ซึ่งอยู่ในวรรคที่ 4 แต่ผู้แปลเลือกที่จะระบุความเป็นลูกสาวไว้ในวรรคที่ 3 เพื่อให้ผู้อ่านปลายทางเข้าใจความหมายของบทร้อยกรองนี้ได้ชัดเจนมากขึ้น

ตัวอย่างที่ 6 (P.26)

Long live Grivola mountain,
If ever you slide down one.
Long live Mont Blanc,
If ever you're zonked.

บทแปล

ภูเขากริวลาดังอยู่ยืนนาน
หากได้เคยไปลื่นไถลสักที
ภูเขาเมงต์บลังก์ตั้งอยู่ยืนนาน
หากได้เคยไปหมดแรงที่มี

คำอธิบาย

บทร้อยกรองบทนี้เป็นบทที่ผู้เขียนแต่งขึ้นหลังจากได้รับคำชื่นชมจากบทแรกที่อยู่ในตัวอย่างที่ 3 บทร้อยกรองนี้ผู้แปลเลือกแปลโดยรักษารูปแบบไว้ หากส่วนใดที่ใช้คำเหมือนกัน ผู้แปลก็จะแปลโดยใช้คำหรือวลีเดียวกัน แต่จะมีการปรับเรื่องพยางค์ให้มีจังหวะที่ชัดเจนมากกว่าต้นฉบับ ผู้แปลเลียนแบบจำนวนคำมาจากกลอนแปดในภาษาไทย แต่ใช้สัมผัสท้ายพยางค์ตามต้นฉบับเพื่อให้ผู้อ่านสามารถรับสารได้ดีขึ้นจากการที่บทร้อยกรองมีจังหวะที่คุ้นเคยกับวัฒนธรรมปลายทาง

4.1.2 Organic Form

การแปลแบบนี้เป็นแนวทางการแปลแบบรักษาเนื้อหา ผู้แปลจะแปลโดยพยายามเก็บรักษาความหมายไว้และเลือกรูปแบบที่ตัวเองคิดว่าเหมาะสมมาใช้ ซึ่งจะทำให้รูปแบบและเนื้อหามีความกลมกลืนกันมาก

ตัวอย่างที่ 7 (P.17-18)

Ignorance I thee hail,
 You're my holy grail!
 Happiness is your realm so please
 Let's leave studying to the Maccabees!
 Let's drink, dance, and avoid debate,
 C'mon let's celebrate!
 Now Muse inspire you must,
 What is in my heart do say,
 Tell me the philosopher is bust;
 True love the ignoramus's way

บทแปล

เจ้าความโง่เขลา	เมื่อได้พบเจ้า	ข้าขอทักทาย	
เจ้าคือบางสิ่ง	ที่เป็นเป้าหมาย	ยึดถือมิวาย	อยากได้มาครอง!
ความสุขเรีงร่า	คือตัวตนข้า	ขอเถิดทั้งผอง	
เรื่องเรียนศึกษา	ขออย่าไปมอง	ให้เป็นเรื่องของ	พวกแมคคาบี!
จงมาดื่มเต้น	และจงละเว้น	โต้เถียงพาที	
มาเถิดทุกท่าน	ฉลองให้เต็มที่	รื่นเริงมากมี	สุขสิสรายุ!
ช่วงหนึ่งช่วงใด	แรงบันดาลใจ	เทพมิวส์ประทาน	
เธอจึงต้องบอก	รูปปั้นภูมิฐาน	ปราชญ์ปรีชาชาญ	ล้างผลาญหักไป
สิ่งที่ยังอยู่	ในใจก็รู้	พูดมาได้ไหม	
รักแบบแท้จริง	ไม่อิงสิ่งใด	แบบคนโง่ไซ้	หัวใจรักจริง

คำอธิบาย

บทร้อยกรองนี้เป็นบทที่แต่งเอง ผู้แปลควรเลือกเก็บรูปแบบไว้เหมือนกับบทร้อยกรองที่แต่งโดยสมาชิกในครอบครัวคนอื่นๆ เพื่อสะท้อนวัฒนธรรมและลักษณะร่วมของครอบครัวนี้ แต่เมื่อลองแปลออกมาแล้วผู้แปลไม่สามารถถ่ายทอดออกมาได้อย่างที่ตั้งใจเนื่องจากอุปสรรคในเรื่องของพยางค์ที่มีน้อยทำให้เก็บใจความได้ไม่หมดและหากลดคำลงก็ทำให้บทร้อยกรองฟังดูห้วนและไม่สื่อความ ดังนั้น

ผู้แปลจึงเลือกเก็บไว้เพียงเนื้อหาและเลือกรูปแบบที่คิดว่าเหมาะสมมาใช้ รูปแบบบทร้อยกรองที่ผู้แปลเลือกใช้คือกาพย์สุรางคนางค์ 28 ซึ่งมีฉันทลักษณ์ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 4.1 แผนผังกาพย์สุรางคนางค์ 28

กาพย์สุรางคนางค์ 28 อาจจะได้เป็นที่นิยมใช้ในการแปลเหมือนกลอนสุภาพหรือกลอนแปดแต่เมื่อพิจารณาถึงความหมายของบทกลอนและบุคลิกของผู้ที่แต่งกลอนแล้ว ผู้แปลคิดว่ากาพย์สุรางคนางค์ 28 เหมาะกับการนำมาถ่ายทอดต้นฉบับบทนี้ด้วยเหตุผล 2 ประการ คือ ประการแรก กาพย์สุรางคนางค์ 28 มีจังหวะการอ่านที่ชัดเจน ให้อารมณ์สนุกสนาน เมื่ออ่านออกเสียงจะฟังดูแล้วมีชีวิตชีวา ซึ่งผู้แปลคิดว่าเหมาะกับเนื้อหาและตัวของผู้แต่งซึ่งคือแม่ที่มีลักษณะเป็นคนร่าเริงโดยธรรมชาติ ประการที่สอง การแบ่งวรรคของต้นฉบับมีทั้งหมด 10 วรรค ซึ่งหากเทียบกับกลอนสุภาพที่นิยมใช้กันซึ่งแบ่งเป็นบท บทละ 4 วรรคแล้วจะเห็นว่าการแบ่งวรรคที่ไม่เท่ากันทำให้ขาดความสมดุลด้วยเหตุนี้ ผู้แปลจึงเลือกใช้กาพย์สุรางคนางค์ 28 มาถ่ายทอดบทร้อยกรองบทนี้ ในการแปล ผู้แปลถ่ายทอดเนื้อหาตามวรรคที่ปรากฏในต้นฉบับ โดยเทียบกับการแบ่งวรรคของกาพย์สุรางคนางค์ 28 ตามภาพประกอบด้านบน แต่วรรคที่ 7-10 ผู้แปลได้สลับวรรคเพื่อให้เนื้อความต่อเนื่องกันในภาษาปลายทาง กล่าวคือ

วรรคที่ 7	ผู้แปลปรับเป็น	วรรคที่ 7
วรรคที่ 8		วรรคที่ 9
วรรคที่ 9		วรรคที่ 8
วรรคที่ 10		วรรคที่ 10

เนื่องจากในภาษาอังกฤษสามารถดูความต่อเนื่องได้ที่เสียงพยางค์ท้ายวรรคแต่ในระบบฉันทลักษณ์ไทยทำไม่ได้ เนื้อความจำเป็นต้องเรียงร้อยต่อเนื่องกัน ด้วยข้อจำกัดตรงนี้ เมื่อผู้แปลเลือกที่จะใช้รูปแบบของภาษาปลายทาง จึงต้องมีการปรับวรรคเพื่อให้เหมาะสมและสามารถถ่ายทอดเนื้อความได้อย่างครบถ้วน

ตัวอย่างที่ 8 (P.18)

Night or day there's no grander feller
Than Perego and his wine cellar.

บทแปล

กลางวันและกลางคืน หาใครอื่นยิ่งใหญ่เท่า
เปเรโกของพวกเรา ซึ่งพร้อมพร้อมที่เก็บไวน์

คำอธิบาย

ต้นฉบับอธิบายไว้ว่าบทร้อยกรองนี้เป็นเพลงขนาดสั้น (ditty) ที่เพื่อนแต่งให้กับเปเรโกซึ่งเป็นลุงของแม่ ผู้แปลเลือกเก็บเนื้อหาไว้และใช้กลอนหกเป็นสื่อในการถ่ายทอดบทร้อยกรอง ผู้แปลพิจารณาแล้วเห็นว่าในกรณีนี้เนื้อหาสำคัญกว่ารูปแบบ รวมถึงรูปแบบต้นฉบับไม่สามารถเก็บใจความในภาษาปลายทางได้ครบถ้วน ผู้แปลจึงเลือกที่จะปรับรูปแบบให้มีความคุ้นชินกับผู้อ่านปลายทางเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น กระนั้นผู้แปลก็ยังคงแปลเนื้อหาตามวรรคที่ปรากฏในต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ 9 (P.17)

For many days everyone trembled where they stood!

And the elders said, "Mary, Mother of God, this flood is
 rising hour upon hour!
 Listen to us children; take your things and leave evermore!
 What's that! Depart and abandon the dear old poor!"
 The father wouldn't hear of it; and the father was young
 and bold and was not one to be told
 That such an aberration should ever again appear;
 And that night he said to the mother, "Rosa, my dear,
 Put the children to bed and have a peaceful repose,
 The Po, a tired-out giant, is calm and in need of a doze.
 In his great earth-bed carved by God does he now lie,
 So go to sleep; there are many brave spirits such as I,
 Many here with strong shoulders who will swiftly rally
 To guard the banks and defend all in this poor valley."

บทแปล

เราทุกคนหวาดกลัวอยู่หลายวัน	ยืนตัวสั่นหวั่นหวาดขลาดเจียนบ้า
คนแก่เฒ่าบอกกล่าวพระมารดา	พระแม่มารีอาน้ำท่วมนี้เพิ่มขึ้นทุกชั่วโมง!
เด็กๆ เอยตั้งใจฟังคำข้า	เก็บสิ่งของเสื้อผ้าให้หมดสิ้น!
อย่าชักช้ารีบไปไม่คืนถิ่น	ละทิ้งสิ่งพวกยากไร้ไปที่อื่น
ผู้เป็นพ่อไม่ทราบเรื่องดังกล่าว	พ่อยังหนุ่มหาญหากร้าวแกร่งกล้า
ไม่ได้รู้เรื่องข่าวที่แจ้งมา	เหมือนหนึ่งว่าไม่เคยได้ยินเรื่องนี้มาก่อน
ความวิปาสติแปลกของสายน้ำ	ต้องสร้างความครั่นคร้ามขึ้นอีกหน
คำคินันเขาบอกกับเมียตน	แม่โรซาน้ำมนฟังให้ดี
เจ้าจงพาลูกน้อยเข้าพักผ่อน	อย่าเดือดร้อนจนนอนอย่างสุขี
เจ้าโพยภัยแสนเหนื่อยล้าเต็มที	หยุดเกรี้ยวกราดราวชีวิตใคร
มันพักหลับบนผืนดินของพระเจ้า	สลักเสลาหมดจดกว่าสิ่งไหน
เจ้าและลูกจงหลับและเชื่อใจ	มีผู้กล้าด้วยหัวใจอยู่มากมาย
หากมีเหตุคนแกร่งเหมือนกับข้า	จะรีบมารวมตัวอย่างมาดหมาย

เพื่อปกป้องตลิ่งกันอันตราย

อีกหญิงชายในหุบเขาที่ทุกซ์ทอน

คำอธิบาย

ร้อยกรองบทนี้เป็นบทที่แม่ท่องให้ลูกๆ ฟังในช่วงคำซึ่งเป็นกิจกรรมที่แม่และลูกๆ ทำร่วมกันเป็นประจำโดยแม่จะสอนลูกๆ ท่องบทร้อยกรองที่แม่เคยได้ยินมาเมื่อตอนที่ได้ทำการแสดงในงานการกุศลของโรงเรียน บทนี้เป็นบทที่แต่งขึ้นเพื่อบรรยายภาพความเดือดร้อนของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัยบริเวณหุบเขาโป (the Po Valley)

บทร้อยกรองนี้ผู้แปลเลือกที่จะเก็บเนื้อหาไว้และใช้รูปแบบที่ผู้อ่านปลายทางคุ้นเคยมาถ่ายทอดเนื่องจากพิจารณาเห็นว่าเนื้อหาสำคัญกว่ารูปแบบ และด้วยความที่เนื้อหาในบทร้อยกรองเป็นการบรรยายเรื่องราว การใช้รูปแบบที่ผู้อ่านปลายทางคุ้นเคยจะช่วยเพิ่มอรรถรสในการอ่านและทำให้รับสารได้ง่ายและเข้าใจ ผู้แปลเลือกใช้กลอนแปดซึ่งเป็นที่ยอมรับในการแปลบทร้อยกรองจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย

บทร้อยกรองบทนี้ นาดาเลีย กินซ์บูร์ก ผู้เขียนเล่าว่าเธอคิดว่าช่วงแรกของบทร้อยกรองไม่ถูกต้องรวมถึงในจุดอื่นๆ ก็ไม่น่าจะถูกต้องด้วย เช่น ในวรรค The father wouldn't hear of it; and the father was young and bold and was not one to be told ผู้เขียนคิดว่ามันยาวเกินไปเหมือนไม่ได้คำนึงถึงจังหวะเลย ผู้แปลจึงเลือกแปลไม่ให้คล้องจองและนับพยางค์ให้เกินจากจำนวนที่ควรจะเป็นเพื่อให้อ่านแล้วสะดุดหรือเกินความไม่สิ้นไหล นอกจากนั้น การที่ไม่สามารถแบ่งประโยคเนื้อหาได้ตามวรรคของต้นฉบับ ซึ่งผู้แปลเลือกที่จะให้ 1 วรรคของต้นฉบับเท่ากับ 1 บาทของบทแปล ดังนั้นในวรรคนี้ ผู้แปลจึงเลือกแปลให้เท่ากับ 1 บทเพื่อให้บาทอื่นในบทแปลสามารถจบบทได้ครบตามต้นฉบับ เหตุที่เลือกให้วรรคนี้เท่ากับ 1 บทเนื่องจากเป็นวรรคที่มีปัญหาเรื่องความยาวในตัวเองอยู่แล้วตามที่ผู้เขียนระบุไว้ ดังนั้น การแปลให้ 1 วรรคเท่ากับ 1 บทจึงน่าจะสมเหตุสมผลในเชิงของการถ่ายทอดเนื้อหา นอกจากวรรคนี้แล้ว ยังมีวรรคอื่นที่มีจังหวะไม่สัมผัส คือ วรรคที่ 1 และ วรรคที่ 2 ผู้แปลเลือกแปลให้ขาดความคล้องจองและให้ความยาวของพยางค์ไม่ถูกต้องเช่นกัน

กล่าวโดยสรุป การแปลบทร้อยกรองในงานวิจัยนี้ ผู้แปลเลือกใช้วิธีการแปล 2 วิธีตามแนวทางที่เสนอโดย James S. Holmes คือ Mimetic Form การแปลแบบรักษารูปแบบ และ Organic Form การแปลแบบรักษาเนื้อหา ผู้แปลจะการใช้การแปลแบบรักษารูปแบบ ในกรณีนี้ 1) ต้นฉบับเป็นบทร้องสำหรับละครโอเปร่า 2) พิจารณาแล้วว่าบทร้อยกรองนั้นมีหน้าที่สื่อให้ผู้อ่านเข้าใจถึงวัฒนธรรมและลักษณะของบทร้อยกรองแบบตะวันตก และ 3) พิจารณาแล้วว่าบทร้อยกรองนั้นมีหน้าที่สื่อให้ผู้อ่านเข้าใจลักษณะร่วมของครอบครัวผู้เขียน คือ การแต่งกลอน ผู้แปลจะการใช้การแปลแบบรักษาเนื้อหา ในกรณีนี้ 1) ไม่สามารถถ่ายทอดเนื้อหาออกมาได้อย่างครบถ้วนและสื่อความเมื่อใช้วิธีการแปลแบบ

รักษารูปแบบ 2) พิจารณาแล้วว่าเนื้อหาสำคัญกว่ารูปแบบและ 3) การปรับรูปแบบให้เข้ากับภาษาปลายทางจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้นและมีรรถรสในการอ่านเพิ่มขึ้น

4.2 ปัญหาและกลวิธีการแปลคำสบถและคำหยาบคาย (swearwords / abusive words)

คำสบถและคำหยาบถือเป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญของเรื่องเนื่องจากเป็นลักษณะนิสัยที่โดดเด่นของตัวละครพ่อ ซึ่งเป็นคนอารมณ์ร้อน ชีโมโห ยึดความคิดตัวเองเป็นใหญ่และไม่เคยฟังใคร พ่อมักจะวิจารณ์คนที่ทั้งสนิทและไม่สนิทอย่างเผ็ดร้อนและรุนแรงด้วยคำหยาบ รวมทั้งสบถในเวลาที่ไม่พอใจ ด้วยลักษณะเฉพาะของตัวละครหลักนี้ ผู้แปลจึงเลือกที่จะรักษาคำสบถและคำหยาบคายไว้ทั้งหมด ไม่ตัดทิ้ง เพราะอาจทำให้สื่อถึงลักษณะตัวละครได้ไม่ชัดเจนอย่างที่ผู้เขียนตั้งใจไว้ เนื้อเรื่องส่วนที่ผู้แปลเลือกมาศึกษาพบว่ามีปัญหาในการแปลคำสบถและคำหยาบให้เหมาะสมกับผู้อ่านปลายทางและไม่ทำลายลักษณะนิสัยของตัวละคร ผู้แปลได้นำมาวิเคราะห์และเลือกกลวิธีการแก้ไขปัญหาการแปลคำในกลุ่มนี้ ดังคำอธิบายต่อไปนี้

4.2.1 การรักษาหรือคงคำไว้โดยการแปลตรงตัว

ตัวอย่างที่ 1 (P.5)

At dinner he'd comment on the people he'd encountered during the day. He was very harsh in his judgments and thought everyone was stupid. For him someone stupid was a “nitwit.”

“He struck me as a real nitwit,” he would say about some new acquaintance.

บทแปล

ช่วงมื้อค่ำพ่อจะวิจารณ์ผู้คนที่ไปเจอมาในวันนั้น ตัดสินพวกเขาอย่างหยาบคายและคิดว่าทุกคนโง่ สำหรับพ่อแล้ว คนโง่คือพวก “ไร้สมอง”

“หมอนั่นทำให้ฉันคิดว่ามันนี่แหละคือพวกไร้สมองของแท้” พ่อพูดถึงคนที่เพิ่งรู้จักกัน

คำอธิบาย

คำว่า nitwit หากดูตามความหมายในดิกชันนารีแล้วจะให้ความเหมือนกันหรือไปในทิศทางเดียวกัน คือ หมายถึง คนโง่ เช่น

Merriam-Webster จาก www.merriam-webster.com ให้ความหมายไว้ว่า a scatterbrained or stupid person

Collins COBUILD จาก www.collinsdictionary.com ให้ความหมายไว้ว่า a stupid or silly person

แต่เนื่องจากคำสแลงหรือคำหยาบที่พ่อใช้ ส่วนใหญ่จะเป็นการเหยียดหยามในเรื่องของสติปัญญาตามการจำแนกของ Lancaster Corpus of Abuse ผู้แปลจึงต้องหาวิธีการใช้คำให้มีความหลากหลายและเหมาะสม การเลือกแปลว่า ไร้สมอง ผู้แปลพิจารณาจากข้อมูลในเรื่องต้นกำเนิดคำที่ Merriam-Webster ให้ไว้ว่าเกิดจากการผสมกันของคำภาษาเยอรมัน nit (not) กับคำภาษาอังกฤษ wit และข้อมูลจาก Collins ที่ระบุไว้ว่าเป็นคำที่ไม่เป็นทางการ ผู้แปลจึงเลือกแปลคำว่า nitwit ว่า ไร้สมอง เพราะคิดว่าตรงกับความหมายและเหมาะสมกับลักษณะของพ่อที่ชอบวิพากษ์ผู้อื่นอย่างรุนแรง

ตัวอย่างที่ 2 (P.7-8)

Whenever he returned from these climbs with my siblings, my father announced that his children were “numskulls” and “negroes,” and that none of his children had inherited his passion for the mountains-with the exception of Gino.

บทแปล

ทุกครั้งที่พ่อกลับจากปีนเขากับพี่น้องของฉัน พ่อจะประกาศว่าพวกเด็กๆ เป็นพวก “หัวทึบ” และ “ไพร่” ไม่มีลูกคนไหนที่สืบทอดความรักในการปีนเขาของเขาเลย ยกเว้นจิ้นโน

คำอธิบาย

Numskull เป็นอีกหนึ่งคำที่ผู้เขียนเลือกที่จะรักษาหรือคงคำไว้โดยการแปลตรงตัว แต่ด้วยเหตุที่ความหมายของคำนี้คือ โง่เหมือนกัน ผู้แปลจึงต้องพิจารณาความหมายจากดิกชันนารีหลายๆ เล่ม ประกอบกันเพื่อดูนัยยะของคำว่ามีความหมายในแบบใด เมื่อพิจารณาความหมายจากดิกชันนารีแล้ว คำว่า numskull มีความหมายดังนี้

Merriam-Webster จาก www.merriam-webster.com ให้ความหมายไว้ว่า a dull or stupid person และ a thick or muddled head

Collins COBUILD จาก www.collinsdictionary.com ให้ความหมายไว้ว่า a person lacking intelligence or sense

Cambridge จาก dictionary.cambridge.org ให้ความหมายไว้ว่า a very stupid or silly person ด้วยเหตุนี้ ผู้แปลจึงอยากให้ความโง่ ในประโยคนี้มีภาพของความมัว ไม่กระจ่าง และต้องสื่อถึงความโง่มากๆ ที่ไม่มีความฉลาดเหลืออยู่เลย ผู้แปลจึงเลือกแปล numskull ว่า หัวทึบ นอกจากนั้น หัวทึบ ยังเป็นคำที่ผู้ใหญ่มักใช้ว่าเด็กๆ ที่เรียนไม่เก่งซึ่งเหมาะกับบริบทที่พ่อใช้ว่าพวกลูกๆ

ตัวอย่างที่ 3 (P.16)

From his study my father would call out loudly for him to come inside so they could discuss tissue cells. “Terni,” he yelled, “come here! Don't be such a moron!”

บทแปล

พ่อจะตะโกนเสียงดังเรียกเขาให้เข้ามาในห้องทำงานเพื่อจะปรึกษาเรื่องเซลล์เนื้อเยื่อ “เทอร์นี่” พ่อตะโกน “มานี่! อย่ามัวแต่ทำตัวปัญญาอ่อน!”

คำอธิบาย

Moron เป็นระดับที่ใช้เรียกความบกพร่องทางสติปัญญาแบบหนึ่ง ดิกชันนารี Merriam-Webster อธิบายไว้ว่า

“Idiot, imbecile, and moron were, not so long ago, used in a psychological classification system, and each one was assigned to a fairly specific range of abilities.

Idiots. —Those so defective that the mental development never exceeds that of a normal child of about two years.

Imbeciles. —Those whose development is higher than that of an idiot, but whose intelligence does not exceed that of a normal child of about seven years.

Morons. —Those whose mental development is above that of an imbecile, but does not exceed that of a normal child of about twelve years. — Edmund Burke Huey, *Backward and Feeble-Minded Children*, 1912”

จากคำอธิบายจะเห็นได้ว่าการวัดระดับสติปัญญาจากพัฒนาการของสมองในช่วงอายุต่างๆ ในภาษาไทยไม่มีคำที่ระบุระดับของความปัญญาอ่อน มีเพียงการระบุว่า ปัญญาอ่อน น้อย ปานกลาง มาก หรือรุนแรงเท่านั้น ดังนั้นผู้เขียนจึงเลือกแปลว่าปัญญาอ่อนเพื่อให้ได้ความหมายตามต้นฉบับมากที่สุด

ตัวอย่างที่ 4 (P.30)

Regarding my father's inability to control the volume of his voice, Terni and my mother would tell the story of how one day during a reception for professors while they were all assembled in the halls of the university my mother asked my father in a whisper the name of someone nearby.

"Who's that?" my father had yelled so loudly that everyone turned to stare at them. "Who's that? I'll tell you who he is! He's a perfect imbecile!"

บทแปล

พอพูดถึงเรื่องที่พ่อควบคุมระดับเสียงของตัวเองไม่ได้ เทอร์นีและแม่จะเล่าถึงเรื่องที่ว่าวันหนึ่งในระหว่างการต้อนรับคณะศาสตราจารย์ ทุกคนมารวมตัวกันที่หอประชุมของมหาวิทยาลัย แม่กระซิบถามพ่อถึงชื่อของใครสักคนที่อยู่ใกล้ๆ

“นั่นใคร” พ่อตะโกนเสียงดังมากจนทุกคนหันมามองเป็นตาเดียว “นั่นใครเธอ ฉันจะบอกเธอเองว่าเขาเป็นใคร เขาคือพวกปัญญาอ่อนเต็มขั้นไงล่ะ!”

คำอธิบาย

Imbecile คือระดับความบกพร่องทางสติปัญญาแบบหนึ่ง จัดอยู่ในกลุ่มเดียวกับ idiot และ moron แต่เนื่องจากในภาษาไทยไม่มีการใช้คำเรียกเพื่อแบ่งระดับอย่างในภาษาอังกฤษ ผู้แปลจึงเลือกที่จะแปลโดยใช้คำที่มีความหมายเหมือนกัน ในครั้งแรกผู้แปลเลือกแปลด้วยคำที่มีความหมายเหมือนกัน

คือคำว่า ปัญหานี้ม แต่เมื่อใช้ประกอบกับบริบทรวมในย่อหน้าแล้ว คำว่า ปัญหานี้ม ฟังดูแล้วไม่เป็นการและแรงเท่าปัญหาคืออ ดังนั้น ผู้แปลจึงเลือกที่จะแปล imbecile ว่า ปัญหาคืออ การแปล imbecile ว่า ปัญหาคืออจะไปซ้ำกับการแปลคำว่า moron ซึ่งผู้แปลคิดว่าทั้งสองคำอยู่ในกลุ่มเดียวกัน ต่างกันในเชิงของรายละเอียดในระดับที่เล็กมากซึ่งไม่จำเป็นในบริบทนี้ การเลือกแปลว่า ปัญหาคืออจึงเหมาะสมที่สุด

ตัวอย่างที่ 5 (P.28)

My mother would sing. And my father, who'd stayed in his study reading, would show up every so often at the dining-room door, suspicious, scowling, his pipe in hand.

“Still saying your nitwitteries! Still putting on your puppet shows!”

บทแปล

แม่จะร้องเพลง และพ่อที่กำลังอ่านงานวิจัยอยู่ในห้องทำงานก็มักจะเดินมาที่ประตูห้องอาหาร ทำหน้าสงสัย คิ้วขมวด และคืบไปไ้ในมือ

“ยังพูดเรื่องไร้สมองอยู่อีก! ยังเล่นละครลิงกันอยู่อีก!”

คำอธิบาย

คำว่า nitwitteries ผู้แปลอ้างอิงมาจากคำว่า nitwit ที่แปลว่า ไร้สมอง ดังนั้น ผู้แปลจึงเลือกแปลคำนี้ว่า การทำเรื่องไร้สมอง

ตัวอย่างที่ 6 (P.28)

The only subjects my father tolerated were either scientific, political, or changes “in the department,” which meant some professor or other was appointed a post in Turin, unjustly according to my father, since the man was “a dim-wit,” or another was not appointed a post in Turin unjustly because he was a man of great importance.”

บทแปล

หัวข้อที่พ่อทพฟังได้ก็มีทั้งวิทยาศาสตร์ การเมือง หรือการเปลี่ยนแปลง “ในแผนก” ซึ่งหมายถึงการที่ศาสตราจารย์บางท่านหรือใครสักคนต้องไปรับตำแหน่งใหม่ในตุนิอย่างไม่มีสมเหตุสมผลหากพูดตามที่พ่อว่า เพราะคนที่ถูกส่งไปนั้นเป็นพวก “สมองทีบ” หรือใครสักคนที่ได้รับการแต่งตั้งให้ไปรับตำแหน่งที่ตุนิอย่างสมเหตุสมผลนั้นก็เพราะคนๆ นั้นเป็นพวก “มีความสำคัญอย่างล้นเหลือ”

คำอธิบาย

Dimwit มีความหมายว่า คนโง่ แต่ผู้แปลเลือกแปลคำนี้ว่า สมองทีบ เนื่องจากอยากให้ภาพของความมีตมม มีตมว อันเนื่องมาจากคำว่า dim และคำว่าสมองทีบยังให้ภาพของความเช่ซ่า ไม่รู้เรื่อง อีกด้วย ผู้แปลคิดว่า การจะไปรับตำแหน่งที่ดีกว่าเดิม นอกจากความรู้เฉพาะด้านแล้วผู้นั้นยังต้องมีไหวพริบด้วย ซึ่งสมองทีบสามารถสื่อได้ทั้งความโง่และความไม่รู้เรื่อง เช่ซ่า

ตัวอย่างที่ 7 (P.30)

He'd express his opinion in a loud voice on the street to some acquaintances who happened to be walking home with him and they'd look around terrified. “Cowards! Negroes!” my father thundered later at home, describing his acquaintances' fear.

บทแปล

พ่อพูดคุยกับเพื่อนที่บังเอิญเดินกลับบ้านบนถนนเส้นเดียวกันด้วยเสียงอันดังและเพื่อนเหล่านั้นก็จะมองไปรอบๆ อย่างหวาดๆ จากนั้นพ่อก็กลับมาแผดเสียงต่อที่บ้าน “ขี้ขลาด! ไพร!” เพื่ออธิบาย “ความกลัว” ของเพื่อนคนนั้น

คำอธิบาย

ผู้แปลเลือกรักษาหรือเก็บคำไว้โดยแปลตรงตัว เนื่องจากคำนี้ไม่ใช่คำหยาบรุนแรง จึงสามารถแปลตรงตัวเพื่อให้สื่อความตามต้นฉบับได้

ตัวอย่างที่ 8 (P.16)

Whenever Terni, making his ecstatic whispering sounds, stuck his nose into the dusty, threadbare curtains in our dining room and asked if they were new, my father would yell, “Don't be such a buffoon!”

บทแปล

เมื่อไรก็ตามที่เทอร์นียื่นหน้าไปตมม่านเก่าคร่ำคร่ามีแต่ฝุ่นในห้องอาหารของบ้านเรา ทำเสียง จู จู เบาๆ ที่เต็มไปด้วยด้วยความปลื้มปิติ และถามว่าม่านผืนนี้ใหม่หรือเปล่า พ่อก็จะตะโกนตอบไปว่า “อย่าทำตัวบ้องตื้นนา!”

คำอธิบาย

Buffoon เมื่อพิจารณาความหมายจากพจนานุกรมแล้วจะเป็นคำว่าโง่ที่มีนัยยะของการเป็นตัวตลกหรือทำพฤติกรรมที่น่าตลกขบขันหรือทำอะไรแปลก ผู้แปลจึงเลือกใช้คำที่ฟังแล้วไม่ใช่การด่าอย่างจริงจัง รุนแรง แต่ให้ความรู้สึกขบขันหรือน่าหัวเราะเยาะ ด้วยเหตุนี้ผู้แปลจึงเลือกแปลคำนี้ว่า บ้องตื้น นอกจากนั้น ยังเหมาะสมกับบริบทในตอนนี้เป็นกรณีที่เทอร์นิตำพฤติกรรมแปลกๆ โดยการดมกลิ่นผ้าม่าน

4.2.2 การรักษาหรือคงคำไว้โดยการลดความรุนแรงของคำ

ตัวอย่างที่ 9 (P.8-9)

“You've cut your hair again! What a jackass you are!” my father told her every time she came home from the hairdresser. “Jackass” in my father's lexicon didn't mean someone who was ignorant but someone who was rude or ill-mannered. We children were “jackasses” when we were either uncommunicative or talked back.

บทแปล

“เธอตัดผมอีกแล้วหรือ! ปื้อจริงๆ! พ่อพูดแบบนี้ทุกครั้งที่แม่กลับมาจากร้านทำผม “ปื้อ” ในคลังศัพท์ของพ่อไม่ได้หมายความว่าคนทึ่ม แต่หมายถึงคนที่หยาบคายหรือเมาได้ๆ อย่างพวกเราก็เป็นพวก “ปื้อ” ทั้งเวลาที่สงบปากสงบคำและเวลาที่เถียงกลับ

คำอธิบาย

ผู้แปลเลือกรักษาหรือคงคำไว้โดยลดความรุนแรงของคำลง เมื่อพิจารณาจากสถานะความสัมพันธ์ระหว่างพ่อและแม่ที่แม่พ่อจะปากร้ายแต่ในความเป็นจริงก็รักแม่มาก สังเกตได้จากการที่ไม่ยอมให้ใครเรียกว่า ปอม ถ้ามีคนเรียกชื่อนี้จะโกรธมาก แต่กลับยอมให้แม่เรียกได้คนเดียว ดังนั้น ผู้แปลจึงเลือกคำที่ฟังแล้วไม่ทำร้ายจิตใจจนเกินไป เป็นการแปลคำว่า โง่ ที่ไม่รุนแรงและสะท้อนสถานะความสัมพันธ์ของตัวละครได้อย่างเหมาะสม นอกจากนั้น คำว่า ปื้อ ยังสื่อถึงการไม่รู้ พูดแล้วไม่จำ ซึ่งสะท้อนการที่พ่อพูดกับแม่ทุกครั้งที่กลับมาจากร้านทำผมได้ดี

ตัวอย่างที่ 10 (P.13)

Raising the flag, the conductor cried out, “The train is departing!” To which my father responded “The hell it is!” with a shout that echoed throughout the entire carriage. The train didn’t budge an inch until every last one of our suitcases had been loaded aboard.

บทแปล

นายสถานียกธงพร้อมร้องบอก “รถไฟกำลังออก” พ่อตะโกนออกมาจนดังก้องไปทั่วทั้งตู้โดยสารว่า “ออกได้ชะทีให้ตายเถอะ!” รถไฟไม่ได้เคลื่อนที่ไปไหนแม้แต่นิดเดียวจนกระทั่งกระเป๋าเดินทางใบสุดท้ายของพวกเราถูกขนขึ้นรถจนเรียบร้อย

คำอธิบาย

ผู้แปลเลือกวิธีการรักษาหรือคงคำไว้โดยลดความรุนแรงของคำลง ผู้แปลคำนึงถึงการรับสารของผู้อ่านปลายทาง รวมถึงบุคลิกของตัวละครพ่อที่หากแปลแบบตรงตัวอาจทำให้พ่อมีบุคลิกที่ดูหยาบคายมากเกินไป จากเดิมที่ก็หยาบคายในระดับหนึ่งอยู่แล้ว ดังนั้น ผู้แปลจึงเลือกลดทอนความรุนแรงของคำในประโยคนี้นลงเพื่อไม่ให้ผู้อ่านได้รับสารที่รุนแรงเกินไปและเพื่อไม่ให้บุคลิกของตัวละครดูหยาบไปมากกว่านี้

4.2.3 การรักษาหรือคงคำไว้โดยการปรับระดับภาษา

ตัวอย่างที่ 11 (P.7)

Frowning and suspicious, he complained to my mother about our servant Natalina who had disturbed certain books of his. “Your darling Natalina, that half-wit,” he would say, careless of the fact that from the kitchen Natalina could hear his every word.

บทแปล

พ่อบ่นกับแม่ด้วยสีหน้าบึ้งตึงและขมวดมุ่น ที่คนรับใช้ของเราชื่อ นาทาลีนา ชอบไปยุ่งย่ามกับหนังสือของเขา “แม่นาทาลีนาคนเขลา หุนหั่วของเธอไง” พ่อจะพูดโดยไม่สนใจเลยว่า นาทาลีนาที่อยู่ในครัวจะได้ยิน

คำอธิบาย

Half-wit เป็นอีกคำหนึ่งที่แปลว่า คนโง่ ผู้แปลเลือกที่จะรักษาหรือคงคำไว้โดยปรับระดับภาษาให้เป็นทางการ ประโยค “Your darling Natalina, that half-wit,” เป็นประโยคที่ให้ความรู้สึกของการเหน็บแนม พ่อรู้ว่าแม่รักและเป็นห่วงสาวใช้ที่ชื่อนาทาลีนามาก แม้จะมีเถียงกันบ้าง งอนกันบ้างในบางครั้งแต่แม่และนาทาลีนาไม่เคยเกลียดกันและหล่อนก็อยู่ทำงานให้แม่มากกว่า 30 ปี พ่อจึงคิดเสมอว่าแม่คอยปกป้องและให้ท้ายนาทาลีนาอยู่เสมอ ผู้แปลเลือกแปล half-wit ว่า คนเขลา เพราะประโยคนี้พ่อควรจะใช้คำเชิงบวกเพื่อแสดงลักษณะของนาทาลีนาที่แม่รัก เหมือนที่ใช้คำว่า darling เพื่อให้ขัดแย้งกับความจริงที่ว่านาทาลีนาไม่ควรเป็นที่รัก คำว่า คนเขลา ซึ่งเป็นคำสุภาพจึงเหมือนจะให้ภาพในเชิงบวก แต่เมื่อพิจารณาในด้านความหมายแล้ว ได้ใจความเชิงลบไม่ต่างกัน

ตัวอย่างที่ 12 (P.8)

He often went walking alone, because we and my mother were, in his words, “loafers, dolts, and negroes.”

บทแปล

พ่อมักจะไปเดินคนเดียวเพราะในความคิดของพ่อ พวกเราและแม่เป็นพวก “สันหลังยาว โง่เง่า และไพร่”

คำอธิบาย

คำว่า loafer ในประโยคนี้ ผู้แปลเลือกรักษาหรือคงคำไว้โดยใช้กลวิธีการปรับระดับภาษา เมื่อพิจารณาจากลักษณะนิสัยของพ่อที่มีความหลากหลายในการใช้คำสลับหรือคำหยาบมากโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสติปัญญา ผู้แปลจึงคิดว่า loafer ในแบบของพ่อจึงไม่ควรแปลว่า พวกขี้เกียจ แต่ควรแปลว่า พวกสันหลังยาว ซึ่งมีระดับความรุนแรงของคำที่มากขึ้นและลักษณะคำมีความเกี่ยวข้องกับกายวิภาค (กระดูกสันหลัง) พ่อที่เป็นนักชีววิทยาน่าจะมีการรับรู้ในเรื่องนี้ดีกว่าคนทั่วไป ผู้แปลจึงเลือกแปลคำนี้ว่า สันหลังยาว

ตัวอย่างที่ 13 (P.30)

My father always came home enraged whenever he ran into Blackshirts parading in the street or when he'd discovered new fascists among his colleagues at department meetings. “Buffoons! Thugs! What a joke!” he'd say, sitting down at the table. He slammed down his napkin, slammed down his plate, slammed down his glass, and snorted in disgust.

บทแปล

พ่อจะหิ้วเสียมกลับบ้านมาเสมอเวลาที่บังเอิญเจอพวกเข็ดดำเดินขบวนอยู่บนถนนหรือเวลาที่พ่อค้นพบฟาสซิสต์คนใหม่ในกลุ่มเพื่อนร่วมงานเวลามีประชุมในแผนก พ่อจะนั่งลงที่โต๊ะและพูดว่า “ตื่นเงิน! พวกโจร! ตลกสิ้นดี!!” พ่อเขี่ยผ้าเช็ดปากลงบนโต๊ะ กระแทกจานลงบนโต๊ะ กระแทกแก้วลงบนโต๊ะและหายใจแรงอย่างไม่สบายอารมณ์

คำอธิบาย

Buffoon ในที่นี้ ผู้แปลเลือกแปลต่างจาก buffoon ในตัวอย่างที่ 8 เนื่องจากในบริบทนี้ต้องการคำที่สื่อถึงการเหยียดอย่างจริงจัง หากใช้คำว่า บ้องตื้น อาจจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจภาวะอารมณ์ของตัวละครเพี้ยนไปได้ กระนั้น ผู้แปลก็ยังอยากให้คำทั้งสองตำแหน่งมีความเชื่อมโยงกันอยู่ จึงเลือกแปล buffoon ในตำแหน่งนี้ว่า ตื่นเงินเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทที่เกิดขึ้น

4.2.4 การรักษาหรือคงคำไว้โดยการปรับให้เข้ากับภาษาปลายทาง

ตัวอย่างที่ 14 (P.5)

For my father, a “negro” was someone who was awkward, clumsy, and fainthearted; someone who dressed inappropriately, didn't know how to hike in the mountains, and couldn't speak foreign languages.

Any act or gesture of ours he deemed inappropriate was defined as a “negroism.”

“Don't be negroes! Stop your negroisms!” he yelled at us continually.

บทแปล

สำหรับพ่อ “ไพร่” คือคนที่เงอะงะ งุ่มง่าม และขี้ลาด คนที่แต่งตัวไม่เหมาะสม ไม่รู้วิธีการปีนเขา และพูดภาษาต่างประเทศไม่ได้

การกระทำหรือท่าทางใดๆ ของพวกเราที่พ่อคิดว่าไม่เหมาะสม จะถูกนิยามว่าเป็น “ความไพร่”

“อย่าทำตัวไพร่! หยุดความไพร่ของพวกเขา!” พ่อตะโกนใส่เราได้ตลอด

คำอธิบาย

จากคำอธิบายประกอบการแปลของ Jenny McPhee ระบุว่า Shaul Bassi ผู้อำนวยการสถาบัน Venice Center for International Jewish Studies บอกว่าคำว่า negro หมายถึง โง่ งุ่มง่าม ไม่ได้มีนัยยะที่เชื่อมโยงกับการเหยียดเผ่าพันธุ์แม้แต่น้อย และ negro ที่ McPhee แปลก็หมายถึง foolish thing ไม่ได้มีความหมายไปในทางเหยียดเชื้อชาติเช่นกัน ด้วยเหตุนี้ ผู้แปลจึงคิดว่า negro ไม่ได้มีผลกับการแปลในเชิงของความหมาย เพราะในนิยายผู้เขียนได้ระบุความหมายเฉพาะของคำเอาไว้อยู่แล้ว และผู้อ่านสามารถเข้าใจเพิ่มเติมได้จากหมายเหตุการแปลของ McPhee กระนั้น ผู้แปลคิดว่าความหมายและสารที่คำหนึ่งคำส่งออกมาควรจะคงอยู่เพื่อให้บทแปลมีอรรถรสใกล้เคียงกับต้นฉบับ ผู้แปลเลือกใช้วิธีการรักษาหรือคงคำนี้ไว้เนื่องจากเป็นคำสำคัญคำหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะพิเศษของพ่อที่ใช้คำไม่ตรงกับความจริง แต่ความหมายของคำนั้นจะขึ้นอยู่กับตัวพ่อว่าจะนิยามคำนั้นว่าอะไรเพื่อสื่อถึงอะไร ผู้แปลพยายามรักษาระดับความรุนแรงของคำเอาไว้และการแปลตามตัวก็เป็นเรื่องทำได้แต่เมื่อคำนึงถึงวัฒนธรรมปลายทางของผู้รับสาร แต่เมื่อพิจารณาถึงวัฒนธรรมของผู้รับสารปลายทางแล้ว การเหยียดผิวในสังคมไทยไม่ได้มีความรุนแรงมากเท่าในสังคมตะวันตก จึงเลือกปรับคำให้กับวัฒนธรรมปลายทาง ผู้แปลจึงเลือกแปล negro ว่า ไพร่ เพราะให้นัยยะของการเหยียดเหมือนกันต่างกันเพียงว่า negro เป็นการเหยียดเชื้อชาติ แต่ ไพร่ สื่อถึงการเหยียดสถานะหรือชนชั้นในสังคม ส่วนคำว่า negroism ผู้แปลเลือกเติมคำอุปสรรค “ความ” เข้าไปเป็น “ความไพร่” เพื่อให้บทแปลมีความสอดคล้องกัน

โดยสรุป การแปลคำสับและคำหยาบในงานวิจัยนี้ ผู้เขียนใช้กลวิธีการแปลคำสับและคำหยาบ ดังนี้ 1) แปลตรงตัว 2) ลดความรุนแรงของคำ 3) ปรับระดับภาษา 4) ปรับให้เข้ากับภาษาปลายทาง กลวิธีเหล่านี้ถูกนำมาใช้โดยพิจารณาจาก 1) บุคลิกของตัวละคร 2) ความสัมพันธ์ของตัวละคร 3) บริบทของสถานการณ์ 4) วัฒนธรรมปลายทางของผู้รับสาร

จากตาราง จะเห็นได้ว่าคำสับและคำหยาบหายที่พบจะเป็นคำเหยียดหยามเกี่ยวกับสติปัญญามากถึงร้อยละ 70 ซึ่งน่าจะมาจากบุคลิกของพ่อที่ชอบวิพากษ์เรื่องสติปัญญา

ที่	คำ	คำแปล	สถานการณ์	เจตนา	กลวิธีที่ใช้
1	nitwit	ไร้สมอง	พ่อวิพากษ์ผู้อื่นอย่างรุนแรง	ดูถูก/เหยียดหยาม	แปลตรงตัว
2	numskull	หัวทึบ	พ่อว่าลูกๆ	ดูถูก/เหยียดหยาม	แปลตรงตัว
3	moron	ปัญญาอ่อน	พ่อตะโกนเรียกเทอร์นี่	ดูถูก/เหยียดหยาม	แปลตรงตัว
4	imbecile	ปัญญาอ่อน	พ่อตอบคำถามแม่ในงานต้อนรับคณะศาสตราจารย์	ดูถูก/เหยียดหยาม	แปลตรงตัว
5	nitwitteries	การทำอะไรไร้สมอง	พ่อว่าแม่	ดูถูก/เหยียดหยาม	แปลตรงตัว
6	dim-wit	สมองทึบ	พ่อพูดถึงศาสตราจารย์บางคนที่ไม่รับผิดชอบที่ตุนิน	ดูถูก/เหยียดหยาม	แปลตรงตัว
7	cowards	ขี้ขลาด	พ่อวิพากษ์เพื่อนที่เดินกลับบ้านด้วยกัน	ดูถูก/เหยียดหยาม	แปลตรงตัว
8	buffoon	บ๊องตื้น	พ่อตะโกนตอบเทอร์นี่	ดูถูก/เหยียดหยาม	แปลตรงตัว
9	jackass	ป้อ	พ่อว่าแม่	ดูถูก/เหยียดหยาม	ลดความรุนแรงของคำ
10	the hell it is!	ออกได้ซะทีให้ตายเถอะ!	พ่อสบถ	ระบายความรู้สึก	ลดความรุนแรงของคำ
11	half-wit	คนเขลา	พ่อเหน็บแนมสาวใช้ที่ชื่อนาตาลีนา	ดูถูก/เหยียดหยาม	ปรับระดับภาษา
12	loafer	สันหลังยาว	ความเห็นของพ่อเกี่ยวกับแม่และลูกๆ	ดูถูก/เหยียดหยาม	ปรับระดับภาษา
13	buffoon	ตื้นเขิน	พ่อกำลังพูดถึงคำหรือฟาสซิสต์	ดูถูก/เหยียดหยาม	ปรับระดับภาษา
14	negro	ไพร่	พ่อว่าลูกๆ	ดูถูก/เหยียดหยาม	ปรับให้เข้ากับวัฒนธรรมปลายทาง

ตาราง 4.1 สรุปลักษณะและคำหยาบคายที่พบ

คำสบถและคำหยาบในงานวิจัยนี้ บางครั้งมีคำแปลในภาษาไทยเป็นคำเดียวกัน เช่น nitwit, numskull, dimwit เป็นต้น เหล่านี้แปลว่าคนโง่ แต่ผู้แปลไม่สามารถใช้คำแปลเดียวกันกับทุกคำศัพท์ได้ ดังนั้น ผู้แปลอาจต้องศึกษาไปถึงรากศัพท์ เจตนาในการใช้คำ รวมถึงพิจารณาปัจจัยทั้ง 4 ปัจจัยข้างต้น และเลือกใช้คำที่เหมาะสมที่สุด จะทำให้บทแปลมีอารมณ์มากขึ้นและไม่จำเจ ผู้วิจัย

คิดว่าเป็นเรื่องดีที่ผู้แปลจะรักษาความต่อเนื่องของคำไว้ตลอดทั้งเล่ม แต่บางครั้งก็ต้องพิจารณาให้ถี่ถ้วนว่าคำแปลที่รักษาให้ต่อเนื่องนั้นเข้ากับบริบทที่เปลี่ยนไปหรือไม่

บทที่ 5

สรุป

Family Lexicon นิยายที่แปลมาจากภาษาอิตาลีของนาตาเลีย กินซบูร์ก (Natalia Ginzburg) นักเขียนหญิงชาวอิตาลี ตีพิมพ์ครั้งแรกใน ค.ศ. 1963 ในชื่อ *Lessico Familiare* นิยายเล่มนี้มีความสำคัญต่อการวรรณกรรมอิตาลีในศตวรรษที่ 20 โดยได้รางวัล Strega ซึ่งเป็นรางวัลอันทรงเกียรติสูงสุดของวงการวรรณกรรมอิตาลีเมื่อ ค.ศ. 1963 และผู้เขียนได้รับการยกย่องให้เป็นหนึ่งในนักเขียนผู้ยิ่งใหญ่ของอิตาลีร่วมกับนักเขียนร่วมสมัยในยุคหลังสงครามโลกท่านอื่นๆ เช่น อัลแบร์โต โมราเวีย (Alberto Moravia), เซซาเร ปาเวเซ (Cesare Pavese), และ จอร์โจ บาซซานิ (Giorgio Bassani)

กินซบูร์กเขียนหนังสือเล่มนี้จากความทรงจำในขณะใช้ชีวิตอยู่ที่กรุงลอนดอนช่วงทศวรรษ 1960s แม้จะถูกจัดให้อยู่ในประเภทนิยาย แต่เนื้อเรื่องและตัวละครล้วนมีตัวตนอยู่จริง นิยายเรื่องนี้เป็นบันทึกความทรงจำของครอบครัวที่น่าสนใจ เนื้อเรื่องเล่าผ่านบทสนทนาที่ผู้เขียนจำได้ รวมถึงวลีหรือประโยคที่สมาชิกในครอบครัวใช้สื่อสารกันในชีวิตประจำวัน เป็นบทสนทนาที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของครอบครัวผู้เขียน ผู้วิจัยเลือกศึกษา Family Lexicon ฉบับแปลครั้งที่ 3 โดยเจนนี่ แมคฟี (Jenny McPhee) ซึ่งได้รับคำชื่นชมอย่างมากว่าสามารถถ่ายทอดเนื้อหาออกมาได้อย่างครบถ้วนมากที่สุด

ผู้วิจัยเลือกใช้ทฤษฎีการแปลวรรณกรรมของวัลยา วิวัฒน์ศรเนื่องจากเป็นนักทฤษฎีชาวไทยที่ตีประสบการณ์การแปลระหว่างภาษาไทยและภาษาต่างประเทศมาอย่างยาวนาน ทฤษฎีของวัลยาจึงได้มาจากการสังเคราะห์ตัวอย่างการแปลภาษาไทย ทำให้สามารถนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น เรื่องมุมมองผู้ประพันธ์ เสียงและความหมาย สถานที่และเวลา ประเด็นเหล่านี้ล้วนปรากฏในนิยายเรื่องนี้ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าทฤษฎีการแปลวรรณกรรมของวัลยาเหมาะสมที่จะนำมาใช้ศึกษาเพื่อช่วยในการแปลนิยายเรื่องคลังศัพท์ครอบครัว: ชีวิตในความทรงจำของนาตาเลีย กินซบูร์ก

การแปลบทร้อยกรองในงานวิจัยนี้ ผู้แปลเลือกใช้วิธีการแปล 2 วิธีตามแนวทางที่เสนอโดย James S. Holmes คือ Mimetic Form การแปลแบบรักษารูปแบบ และ Organic Form การแปลแบบรักษาเนื้อหา ผู้แปลจะการใช้การแปลแบบรักษารูปแบบ ในกรณีนี้ 1) ต้นฉบับเป็นบทร้อยสำหรับละครโอเปร่า 2) พิจารณาแล้วว่าบทร้อยกรอนั้นมีหน้าที่สื่อให้ผู้อ่านเข้าใจถึงวัฒนธรรมและลักษณะของบทร้อยกรองแบบตะวันตก และ 3) พิจารณาแล้วว่าบทร้อยกรอนั้นมีหน้าที่สื่อให้ผู้อ่านเข้าใจลักษณะร่วมของครอบครัวผู้เขียน คือ การแต่งกลอน ผู้แปลจะการใช้การแปลแบบรักษาเนื้อหา ในกรณีนี้ 1) ไม่สามารถถ่ายทอดเนื้อหาออกมาได้อย่างครบถ้วนและสื่อความเมื่อใช้วิธีการแปลแบบ

รักษารูปแบบ 2) พิจารณาแล้วว่าเนื้อหาสำคัญกว่ารูปแบบและ 3) การปรับปรุงแบบให้เข้ากับภาษาปลายทางจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้นและมีรรถรสในการอ่านเพิ่มขึ้น

การแปลคำสบลและคำหยาบในงานวิจัยนี้ ผู้เขียนใช้กลวิธีการแปลคำสบลและคำหยาบ ดังนี้ 1) แปลตรงตัว 2) ลดความรุนแรงของคำ 3) ปรับระดับภาษา 4) ปรับให้เข้ากับภาษาปลายทาง กลวิธีเหล่านี้ถูกนำมาใช้โดยพิจารณาจาก 1) บุคลิกของตัวละคร 2) ความสัมพันธ์ของตัวละคร 3) บริบทของสถานการณ์ 4) วัฒนธรรมปลายทางของผู้รับสาร

คำสบลและคำหยาบคายที่พบจะเป็นคำเหยียดหยามเกี่ยวกับสติปัญญามากถึงร้อยละ 70 ซึ่งน่าจะมาจากบุคลิกของพ่อที่ขบถวิพากษ์เรื่องสติปัญญา บางครั้งมีคำแปลในภาษาไทยเป็นคำเดียวกัน เช่น nitwit, numskull, dimwit เป็นต้น เหล่านี้แปลว่าคนโง่ แต่ผู้แปลไม่สามารถใช้คำแปลเดียวกันกับทุกคำศัพท์ได้ ดังนั้น ผู้แปลอาจต้องศึกษาไปถึงรากศัพท์ เจตนาในการใช้คำ รวมถึงพิจารณาปัจจัยทั้ง 4 ปัจจัยข้างต้น และเลือกใช้คำที่เหมาะสมที่สุด จะทำให้บทแปลมีรรถรสมากขึ้นและไม่จำเจ การรักษาความต่อเนื่องของคำไว้ตลอดทั้งเล่มเป็นเรื่องดี แต่ต้องพิจารณาให้ถี่ถ้วนว่าคำแปลที่รักษาให้ต่อเนื่องนั้นเข้ากับบริบทที่เปลี่ยนไปหรือไม่

สำหรับผู้สนใจศึกษาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการแปลบทร้อยกรองและการแปลคำสบลและคำหยาบคาย ผู้วิจัยเห็นว่าประเด็นอื่นๆ ที่อาจนำไปศึกษาเพิ่มเติมในอนาคตได้ คือ 1) การศึกษา กลวิธีการแปลคำสบลหรือคำหยาบในวรรณกรรมเยาวชน ปัญหาหนึ่งที่ผู้วิจัยพบเมื่อทบทวนวรรณกรรม คือ ข้อมูลเรื่องกลวิธีการแปลคำสบลและคำหยาบมีอยู่อย่างจำกัด และส่วนใหญ่เป็นการศึกษาผ่านภาพยนตร์ ดังนั้นการศึกษากลวิธีการแปลที่ปรากฏในวรรณกรรมจึงมีความน่าสนใจ โดยเฉพาะในวรรณกรรมเยาวชน 2) การศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีการแปลคำสบลและคำหยาบคายในบทแปลพากย์ภาพยนตร์และบทบรรยายภาพยนตร์ หรือ ศึกษาเปรียบเทียบบทบรรยายภาพยนตร์และวรรณกรรม เพื่อเป็นการเพิ่มคลังความรู้ให้กับกลวิธีการแปลคำสบลและคำหยาบคายที่นักแปลไทยเลือกใช้

รายการอ้างอิง

หนังสือและบทความ

- ดวงตา สุพล. (2541). ทฤษฎีและกลวิธีการแปล (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน อิตาลี สเปน รัสเซีย ญี่ปุ่น อาหรับ และมลายู (1 พฤษภาคม 2535). ราชกิจจานุเบกษา. 109 (56). สืบค้นจาก <https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/1625320.pdf> วันที่ 20 มีนาคม 2564
- ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง หลักเกณฑ์การทับศัพท์ภาษาฝรั่งเศส (3 กันยายน 2553). ราชกิจจานุเบกษา. 127 (พิเศษ 106 ง). สืบค้นจาก <https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/1848015.pdf> วันที่ 20 มีนาคม 2564
- สัญญาวิ สายบัว. (2542). หลักการแปล. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- _____. (2561). การแปลบทร้อยกรอง ใน เอกสารวิชาการ รวมบทความภาษาและภาษาศาสตร์. 1(1), 2-10. กรุงเทพฯ: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สิทธา พินิจกุลดล. (2542). คู่มือนักแปลอาชีพ. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์
- วัลยา วิวัฒน์ศร. (2545). การแปลวรรณกรรม. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิทยานิพนธ์และสารนิพนธ์

- นันทวัฒน์ เนตรเจริญ. (2557). การแปลถ้อยคำต้องห้ามในวรรณกรรมเรื่อง The Catcher in the Rye: กรณีศึกษาสำนวนแปลของ คำระวี-ใบเตย. วิทยานิพนธ์ อักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
- อุกฤษฏ์ ยลธรรมธรรม. (2560). “บทแปลเรื่อง เจ็ดปมสังหาร ของ มาร์ลอน เจมส์ พร้อมบทวิเคราะห์” สารนิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการแปลภาษาอังกฤษและไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Books and Articles

- Amalia Maulidiatsani, R. (2015). The Portrait of Swearwords and the Social Background of the Characters in the Breakfast Club Movie. *Language Horizon: Journal of Language Studies*, 3(1), 71-80. Surabaya: State University of Surabaya. Retrieved from <https://ejournal.unesa.ac.id/index.php/language-horizon/article/view/11729/9186> on 19 March 2021.
- Boyers, Peggy and Ginzburg, Natalia. (1992). An Interview with Natalia Ginzburg. *Salmagundi*, 96, 130-156. New York: Skidmore College. Retrieved from <https://www.jstor.org/stable/40548394> on 19 March 2021.
- Feigel, Lara. (2019). 'If Ferrante is a friend, Ginzburg is a mentor': the complex world of Natalia Ginzburg. Retrieved from <https://www.theguardian.com/books/2019/feb/25/if-ferrante-is-a-friend-ginzburg-is-a-mentor-the-rise-and-rise-of-writer-natalia-ginzburg> on 12 March 2021.
- Furman, Laura and Ginzburg, Natalia. (1987). An Interview with Natalia Ginzburg. *Southwest Review*, 72(1), 34-41. Texas: Southern Methodist University. Retrieved from <https://www.jstor.org/stable/43469898> on 19 March 2021.
- Ginzburg, Natalia. (2017). *Family Lexicon*. New York: New York Review Books.
- Hawel, Zeineb S.. (2019). Strategies of Subtitling Swear words in The Wolf of Wall Street Movie. *Lark Journal for Philosophy, Linguistics and Social Sciences*, 3(34), 423-432. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/341268493_Strategies_of_Subtitling_Swear_words_in_The_Wolf_of_Wall_Street_Movie on 19 March 2021.
- Jay, T. and Janschewitz, K. (2008). The Pragmatics of Swearing. *Journal of Politeness Research*, 4(2), 267-288. Retrieved from <https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/JPLR.2008.013/html> on 19 March 2021.

- Larson, Mildred L. (1998). *Meaning-Based Translation: A Guide to Cross-Language Equivalence*. Second Edition, Lanham, New York, Oxford: University Press of America.
- Newmark, Peter. (1988). *A Textbook of Translation*. London: Phoenix ELT.
- Nugroho, R. A. (2015). Swear Word Translation Strategies Analysis in 'Limitless' Subtitle. Retrieved from <https://www.semanticscholar.org/paper/SWEAR-WORD-TRANSLATION-STRATEGIES-ANALYSIS-IN-Nugroho/f9e12022a4a9734995973bde4047ec37b06b61d9#cited-papers> on 19 March 2021.
- Tahir Eesa, Maha. (2008). *Strategies for Translating Poetry Aesthetically*. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/320911149_Strategies_for_Translating_Poetry_Aesthetically on 19 March 2021.
- Venuti, Lawrence. (2012). *The Translation Studies Reader*. New York: Routledge.

Books Review

- Bonner, Jeanne. *On Family Lexicon by Natalia Ginzburg*. Kenyon Review. Retrieved from <https://kenyonreview.org/reviews/family-lexicon-by-natalia-ginzburg-738439/> on 20 March 2021.
- Daunt Books Publishing. *Family Lexicon*. Retrieved from <https://dauntbookspublishing.co.uk/book/family-lexicon/> on 15 May 2023
- Nebel, Natalia. *Family Lexicon by Natalia Ginzburg*. Another Chicago Magazine. Retrieved from <https://anotherchicagomagazine.net/2018/08/04/family-lexicon-by-natalia-ginzburg/> on 20 March 2021
- New York Review Books. *Family Lexicon*. Retrieved from https://www.nyrb.com/products/a_family_lexicon?variant=1094928849 on 20 March 2021.
- Rhodes, Emily. (October 19, 2018). *Family Lexicon by Natalia Ginzburg review – an Italian classic*. The Guardian. Retrieved from

<https://www.theguardian.com/books/2018/oct/19/family-lexicon-natalia-ginzburg-review> on 20 March 2021.

Sorrell, Robert. Family Lexicon. Cleaver. Retrieved from <https://www.cleavermagazine.com/family-lexicon-a-novel-by-natalia-ginzburg-translated-by-jenny-mcphee-reviewed-by-robert-sorrell/> on 20 March 2021.

Online Dictionary

<https://www.merriam-webster.com/>

<https://www.collinsdictionary.com/>

<https://dictionary.cambridge.org/>

